

KIERTOTALOUDEN TOIMINNANJOHTAJA

Vuosikatsaus 2020

Lassila & Tikanoja Oyj

Sisällys

Johdanto

L&T lyhyesti	3
Johdon katsaus	4
Miksi sijoittaa Lassila & Tikanojaan?	6

L&T:n vuosi 2020

Avainluvut	8
Poikkeuksellisen vuoden tapahtumia	10
Liiketoiminnat	12
Toimintaympäristö ja sääntely	13

Strategia ja arvonluonti

L&T:n strategia	16
Arvonluonti 2020	19

Liiketoiminnat

Ympäristöpalvelut	22
Teollisuuspalvelut	24
Kiinteistöpalvelut Suomi	26
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	28

2

Vastuullisuus

Johdanto vastuullisuuteen	31
Olellisuus ja sidosryhmätyö	35
Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä	40
Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö	53
Kestävä teollisuus ja kaupungit	65
Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen	70

Liitteet

Täsmentävät taulukot	76
Yritysvastuun raportointi ja GRI-indeksi	81

Lassila & Tikanojan vuosikertomuskokonaisuus 2020 sisältää kaksi katsausta: Vuosikatsaus 2020 ja Taloudellinen katsaus 2020.

Vuosikatsaukseen on koottu yhteenveto L&T:n liiketoiminnasta, strategiasta ja arvonluonnista sekä vastuullisuustyöstä. Vastuullisuusosio noudattaa GRI Standards- raportointiohjeiston perustasoa (Core) ja se tarjoaa tarkemman kuvauksen vastuullisuustyön tuloksista. Taloudellinen katsaus sisältää hallituksen toimintakertomuksen, selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä, palkitsemisraportin sekä tilinpäätöksen.

Kaikki katsaukset ovat saatavilla suomeksi ja englanniksi. Raportit voit ladata alta.

Vuosikatsaus 2020

Taloudellinen katsaus 2020

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2020

Palkitsemisraportti 2020

JOHDANTO

- 3 L&T lyhyesti
- 4 Johdon katsaus
- 6 Miksi sijoittaa Lassila & Tikanojaan?

L&T lyhyesti

Lassila & Tikanoja Oyj on vuonna 1905 perustettu suomalainen palveluyritys, joka tekee kiertotaloudesta totta. Yhdessä asiakkaidemme kanssa pidämme materiaalit ja kiinteistöt mahdollisimman pitkään tuottavassa käytössä sekä tehostamme raaka-aineiden ja energian käyttöä. Panostamalla vastuullisiin kiertotalouden ratkaisuihin luomme arvoa asiakkaillemme, henkilöstöllemme ja yhteiskunnalle laajemmin. Kun onnistumme tässä, myös omistajillemme tuotettu arvo kasvaa.

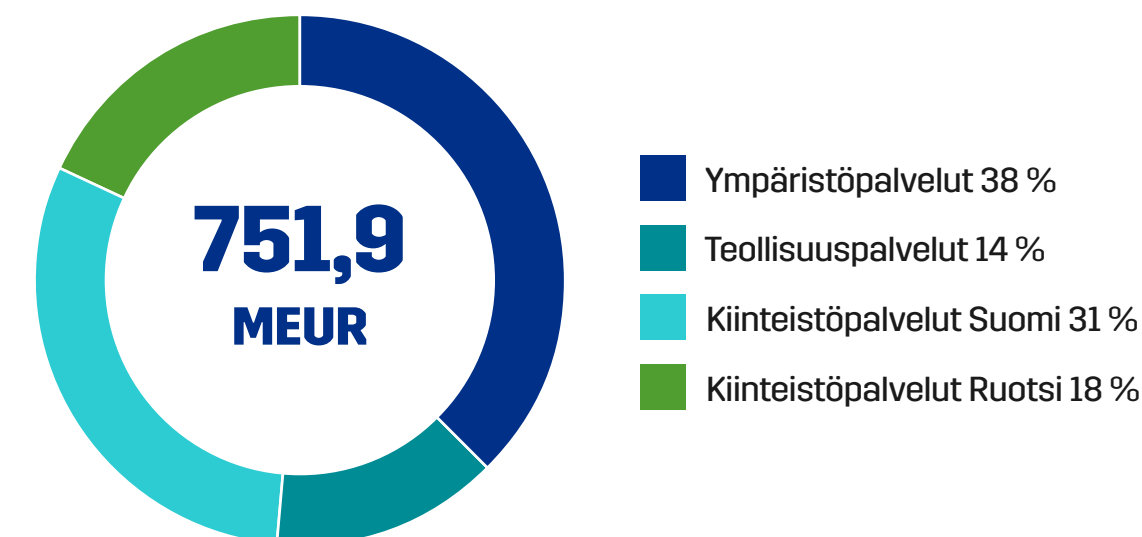
Vastuullinen toimintatapa kuuluu erottamattomasti strategiaamme, liiketoimintaamme ja jokapäiväiseen työhömmme. Tavoitteenamme on kasvattaa toimintamme hiilikädenjälkeä eli positiivista ilmastovaikutusta. Sosiaalista vastuuta kannamme huolehtimalla henkilöstömme työkyvystä, edistämällä monimuotoisuuden toteutumista työelämässä sekä tarjoamalla töitä myös niille, joiden on

vaikea työllistyä. Toimintamme vaatimustenmukaisuuden varmistamme noudattamalla vastuullisen liiketavan periaatteitamme.

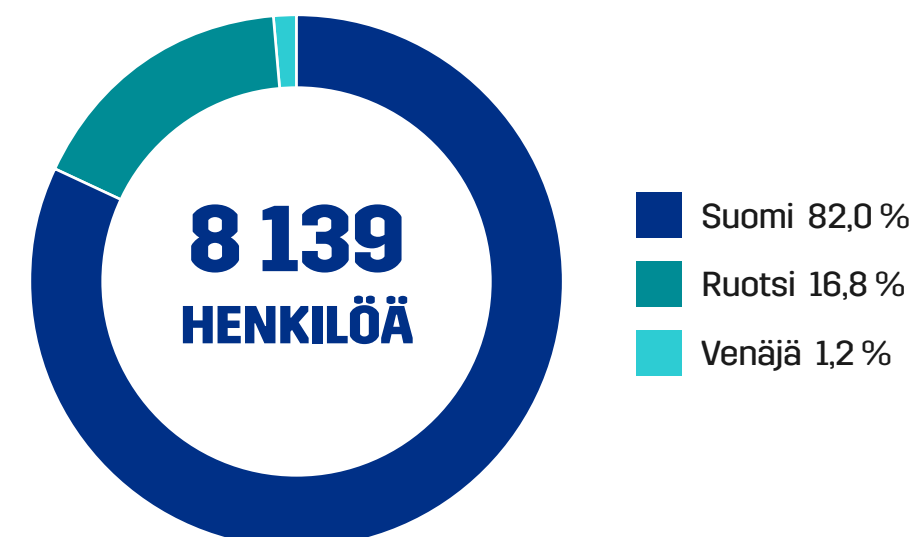
L&T:n liiketoiminta on jaettu neljään toimialaan: Ympäristöpalvelut, Teollisuuspalvelut, Kiinteistöpalvelut Suomi ja Kiinteistöpalvelut Ruotsi. Yhtiö toimii Suomessa ja Ruotsissa. Vuoden 2020 aikana käynnistimme Venäjän toimintojemme alasajon merkittävästi muuttuneiden olosuhteiden seurauksena. Valtaosa toiminnastamme Venäjällä päättyi raportointivuoden aikana ja alasajoa jatketaan vuoden 2021 aikana.

Liikevaihtomme vuonna 2020 oli 751,9 miljoonaa euroa ja työllistimme 8 139 kiertotalouden ammattilaista. L&T on listattu Nasdaq Helsingissä ja osakkeenomistajia oli raportointikauden lopussa 20 731.

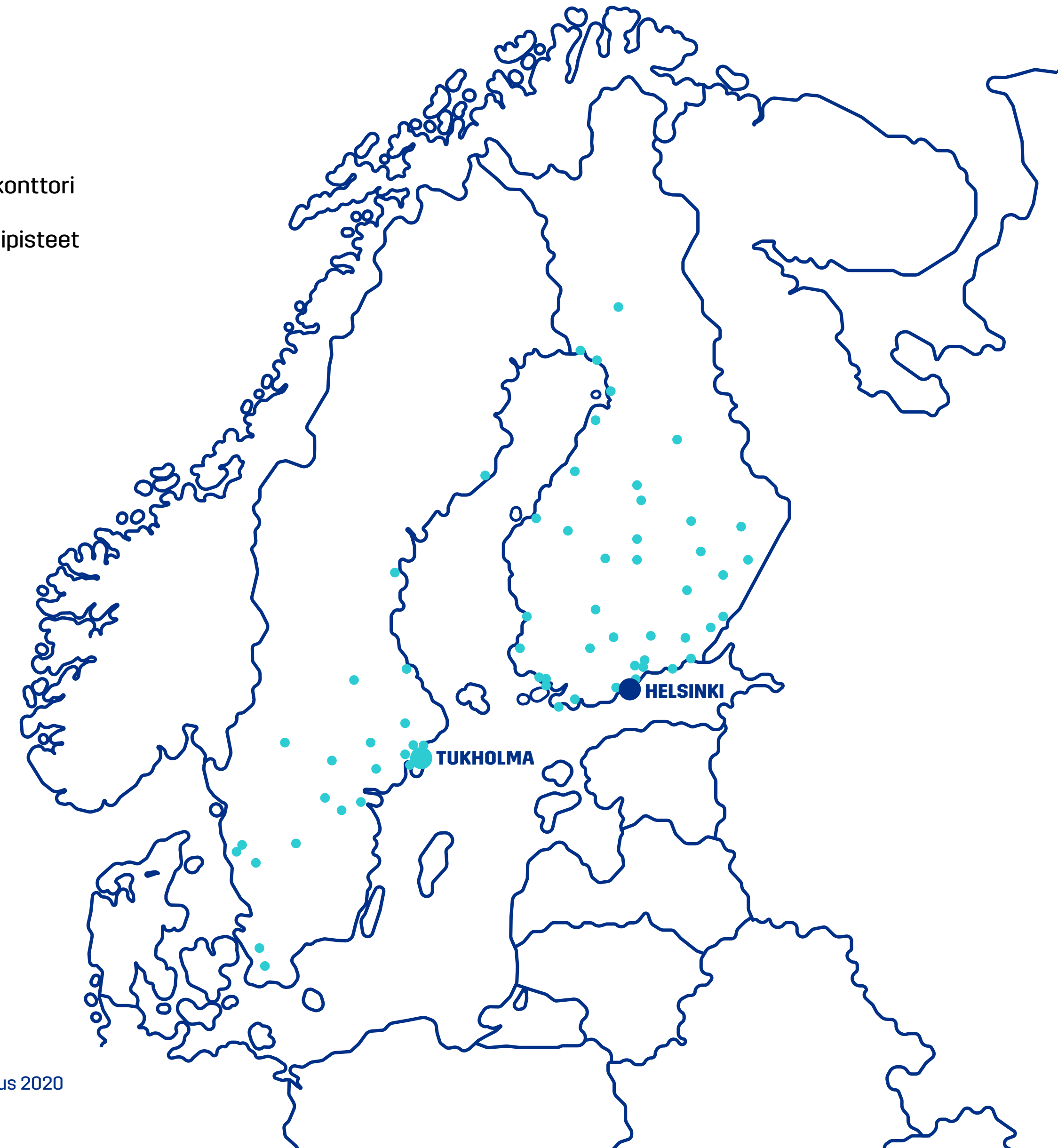
Liikevaihdon jakautuminen toimialoittain

Henkilöstön jakautuminen toimintamaittain

■ Pääkonttori
■ Toimipisteet

Toimitusjohtajan katsaus

Poikkeusolot punnitsevat yrityksen toimintakyvyn

Lähdimme vuoteen 2020 positiivisin mielin ja odotuksin. Vuonna 2019 olimme toteuttaneet kattavan strategiauudistuksen ja määritelleet itsellemme pitkän aikajänteen taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Sitten tuli koronavirus, joka toi toimintaympäristöömme paljon epävarmuutta.

Tämän kaltaiset poikkeustilanteet ovat yrityksille todellinen mittari. Poikkeusoloissa menestyvät ne, jotka kykenevät nopeasti reagoimaan muutokseen. Kyse ei ole pelkästään riskienhallinnasta ja sopeutumisesta vaan myös siitä, miten kyetään rakentamaan kilpailuetua täysin ennakoimattomassa, uudessa tilanteessa. Tässä me onnistuimme hyvin. Organisaatiot ja tiimit Lassila & Tikanojan kaikilla tasoilla kykenivät sopeuttamaan toimintansa muuttuneeseen tilanteeseen, ja johtaminen ja esihenkilötyö oli hyvin intensiivistä.

Sidosryhmätuki kasvoi

Strategiamme lähtee siitä, että yrityksen omistaja-arvo kasvaa, kun toimimme sidosryhmiemme odotusten mukaisesti ja heille arvoa tuottaen. Paransimme sidosryhmäarvoa kaikilla keskeisillä mittareillamme. Asia-

”Kulunut vuosi on osoittanut, että kykenemme toimimaan tehokkaasti vaikeissakin olosuhteissa. Tästä iso kiitos kuuluu koko henkilöstölle.”

kas- ja henkilöstökokemuksemme paranivat merkittävästi, onnistuimme samanaikaisesti pienentämään hiilijalanjälkeämme ja kasvattamaan hiilikädenjälkeämme. Myös yrityksen maine suuren yleisön silmissä kasvoi ennätyskorkealle. Nämä tulokset osoittavat, että olemme tehneet yhtiönä erinomaista työtä haastavissa olosuhteissa.

Taloudellisesti hyvää tekemistä

Kokonaisuutena L&T:n suoritus oli vahva. Erityisen iloinen olen Suomen Kiinteistöpalveluiden selvästä tulosparannuksesta monen vaikeamman vuoden jälkeen.

Koronavirus vaikutti negatiivisesti kaikkiin liiketoimintoihin, palveluiden kysyntä oli vaikeasti ennustettavaa ja erityisesti erikseen tilattavissa palveluissa volyymit olivat selvästi pienemmät koko vuoden. Toiminnan sopeuttaminen onnistui erinomaisesti ja sillä pystyttiin minimoimaan koronaepidemian taloudelliset vaikutukset.

Kehitysprojektit etenivät suunnitellusti

Olen todella ylpeä siitä, että pääsimme toteuttamaan valittua strategiaa ja viemään eteenpäin kehitysprojektiämme suunnitellussa laajuudessa näissä poikkeuksellisissa olosuhteissa. Vuotemme oli kehitysmielessä työntäyteinen. Toiminnanohjausjärjestelmäprojekteja meillä oli käynnissä kahdella toimialalla. Ympäristöpalveluissa päästiin investointivaiheeseen ja Teollisuuspalveluissakin edettiin määrittelyjen kanssa suunnitelman mukaisesti. Myös henkilöstöhallinnon järjestelmien uudistaminen eteni.

Varmasti työmäärällisesti suurin projekti meillä liittyi yhtiöittämiseen. L&T liiketoiminnat eriytettiin omiksi yhtiöikseen, mikä parantaa liiketoimintojen läpinäkyvyyttä ja johtamista.

Horisontissa on paljon mahdollisuuksia

Koronaviruksen vuoksi toimintaympäristössämme on vielä runsaasti epävarmuustekijöitä. Kulunut vuosi on kuitenkin osoittanut, että kykenemme toimimaan tehokkaasti vaikeissakin olosuhteissa. Tästä iso kiitos kuuluu koko henkilöstölle.

Pitkän aikajänteen tarkastelussa 2020-luku tulee olemaan merkittävä. Ilmastonmuutoksen hillintä on todellinen must-win battle, joka tulee aiheuttamaan radikaaleja muutoksia energijärjestelmiin, materiaalien käyttöön, teknologioihin – ihan kaikkeen.

Vaikka lyhyen aikajänteen tarkastelussa kiertotalous on juuri nyt koetuksella, sen merkitys ilmastonmuutoksen hillitsemisessä on aivan keskeinen. Tarvitaan määrätietoisia politiikkatoimia, joilla varmistetaan, että kestävät valinnat ovat myös taloudellisesti houkuttelevia.

Kestävyysaasteet ovat meille liiketoimintamahdollisuuksia. Siksi katson edessä olevaa toimintaympäristön muutosta optimistisena. Koronavuosi on opettanut meille paljon ketteryyttä, ja tätä ominaisuutta tarvitaan myös tulevaisuuden haasteita ratkaistaessa.

Eero Hautaniemi
toimitusjohtaja

Tuemme YK:n Global Compact -aloitetta

Lassila & Tikanoja noudattaa YK:n Global Compact -aloitteen periaatteita. ”Olemme sitoutuneet harjoittamaan vastuullista liiketoimintaa ja teemme aktiivista yhteistyötä sidosryhmiemme kanssa kestävämmän huomisen rakentamiseksi”, kertoo Lassila & Tikanoja Oyj:n toimitusjohtaja Eero Hautaniemi.

Miksi sijoittaa Lassila & Tikanojaan?

L&T on historiansa aikana uudistunut monta kertaa. Ilmastonmuutos, vähenevät luonnonvarat ja vastuullisuuden kasvavat vaatimukset vievät kiertotalousyritystä kohti uusia kasvuaskelia.

Kiertotalouden ja vastuullisuuden merkityksen kasvu tukee L&T:tä

Globaalit megatrendit, kuten ilmastonmuutos ja niukkevat luonnonvarat, vauhdittavat kiertotaloutta ja luovat uusia mahdollisuuksia liiketoiminnalle ja kasvulle.

Tulevien vuosien aikana korjausliike kestävään talouteen tuo radikaaleja muutoksia tuotantotalouteen, energiajärjestelmiin sekä tapaamme käyttää ja kuluttaa resursseja.

Kehitystä vauhdittavat kiristyvä sääntely ja kasvavat vastuullisuusvaatimukset. Kierrätysraaka-aineiden merkitys teollisuuden raaka-aineena kasvaa. Nykyisellään EU-alueella vain 10 prosenttia materiaaleista käytetään uudelleen.

Vahva markkina-asema ja kiertotalouden edelläkävijä

Yli sata vuotta sitten tukkuliikkeeksi perustettu L&T on uudistanut itsensä ja liiketoimintansa moneen kertaan. Meistä on kehittynyt kiertotalouden johtava asiantuntija, joka säilyttää materiaalit ja kiinteistöt tuottavassa käytössä mahdollisimman pitkään.

Kilpailuetumme perustuu kaikissa liiketoiminnoissa vahvaan läsnäoloon asiakkaidemme materiaalien ja rakennetun ympäristön arvoketjun eri vaiheissa. Meillä on myös kilpailijoitamme laajempi kiertotalouden palvelutarjoama.

Meillä on kyky ja riittävät resurssit kehittää ja toteuttaa vaativia kiertotalousratkaisuja teollisuuden, kaupan ja kotitalouksien vastuullisuuden kasvattamiseksi.

Vastuullisuustekoja asiakkaille ja omassa toiminnassa

L&T:n kiertotalouden palveluratkaisut vähentävät hiilidioksidipäästöjä. L&T:n asiakkailleen toteuttamat päästövähennykset olivat vuonna 2020 1,2 miljoonaa CO₂-ekvivalenttitonnia. Yhtiön omien toimintojen päästöjen osuus oli tästä vain 4,4 prosenttia. L&T:n tavoitteena on jatkuvasti kasvattaa toimintansa hiilikädenjälkeä eli positiivista ilmastovaikutusta ja pienentää omaa hiilijalanjälkeä. Merkittävä osa L&T:n palveluista voidaan linkittää ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen. Lisäksi yhtiö on sijoittunut hyvin kansainvälisten yritysten ilmasto- ja vastuullisuustyötä arvioivissa vertailuissa.

Kaikkiaan L&T:llä on 8 139 työntekijää, ja vuonna 2020 L&T:n verojalanjälki oli 169,6 miljoonaa euroa. Yhtiö on sitoutunut monimuotoisen työyhteisön rakentamiseen ja edistää sosiaalista vastuuta tarjoamalla työtä myös niille, joiden on vaikea työllistyä.

L&T tavoittelee kannattavaa kasvua

L&T tavoittelee 5 prosentin vuotuista kasvua strategia-kaudella 2019–2024. Kasvua tavoitellaan epäorgaanisesti ja yritysostoilla. Tavoittelemme valituissa segmenteissämme kannattavaa kasvua.

Kaikki liiketoimintamme rakentavat tulevaisuuden kasvua kiertotalouteen ja sen tuomiin mahdollisuuksiin pohjaten.

L&T:llä on vakaa rahoitusasema ja käyttöpääoman hallinta on hyvällä tasolla. Yhtiöllä on vahva kassavirta ja tase, jotka mahdollistavat investoinnit kasvuun ja liiketoiminnan kehittämiseen. Maksamme omistajillemme vakaata osinkoa.

Suhdannevaihtelut eivät vaikuta merkittävästi L&T:n palveluiden kysyntään, vaan tarve ammattimaisille jätteenhuolto-, siivous- ja kiinteistöpalveluille on tasaista.

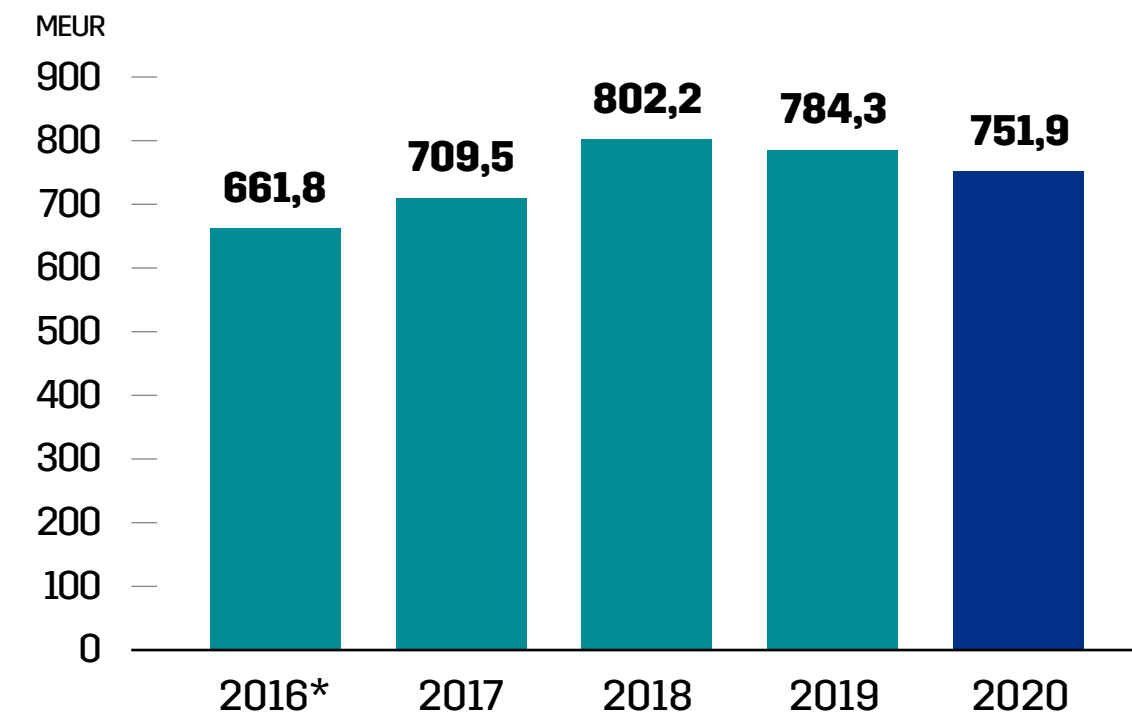
VUOSI 2020

- 8 Avainluvut
- 10 Poikkeuksellisen vuoden tapahtumia
- 12 Liiketoiminnat
- 13 Toimintaympäristö ja sääntely

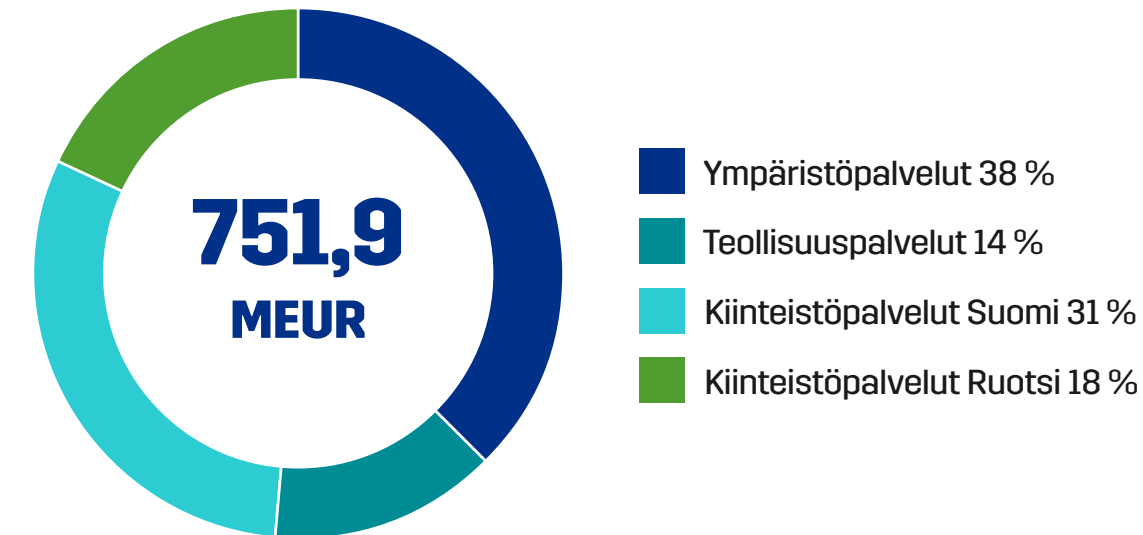

Avainluvut

Liikevaihto

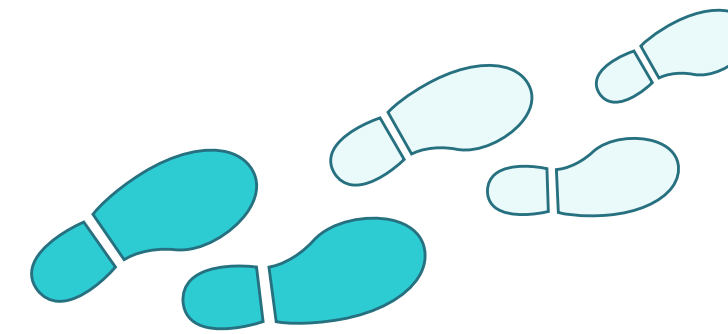

Liikevaihdon jakautuminen toimialoittain

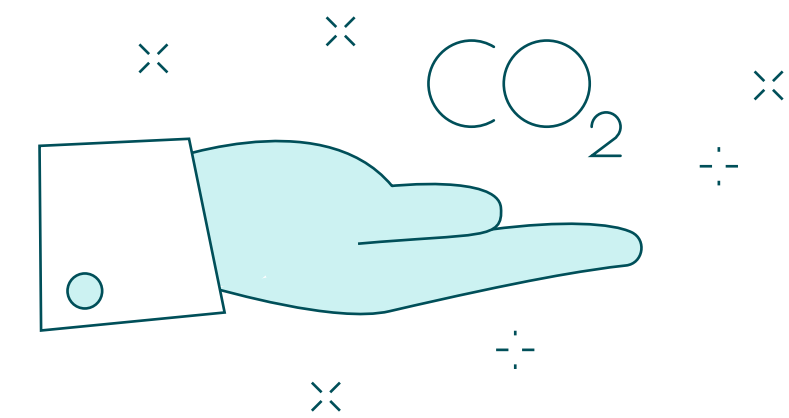
Hiiijalanjälki (Scope 1 ja 2)

36,7
tonnia CO₂-ekv

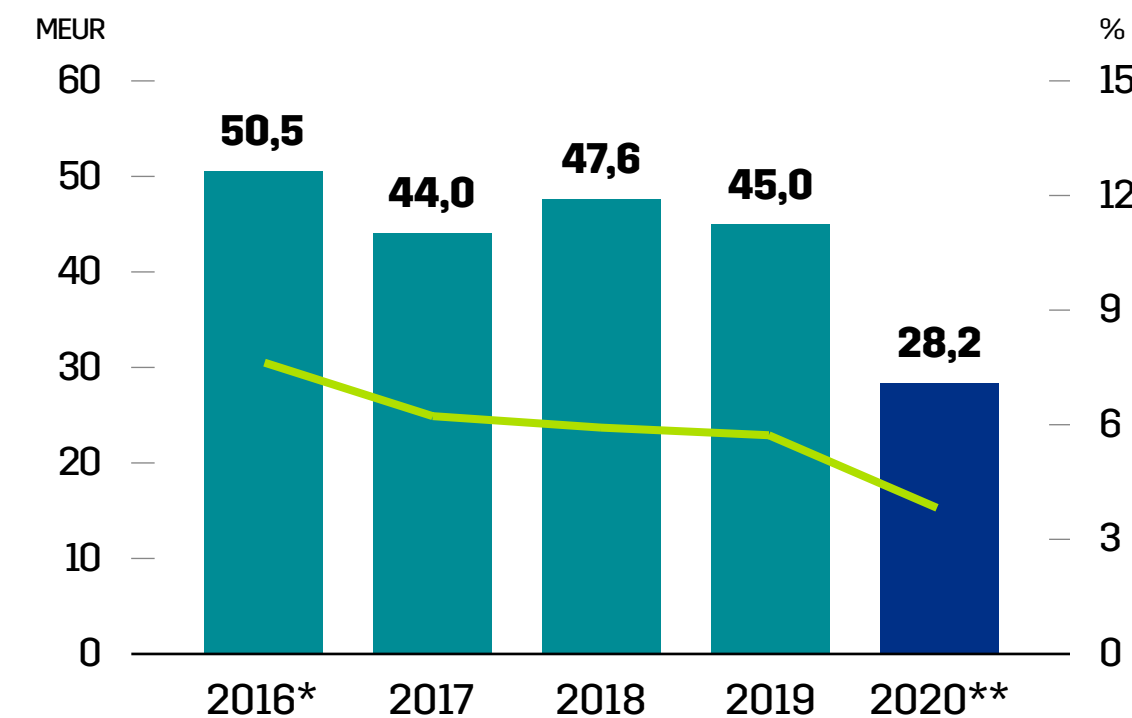

Hiiikädenjälki

1,2
milj. CO₂-tonnia (ekv.)

Liikevoitto

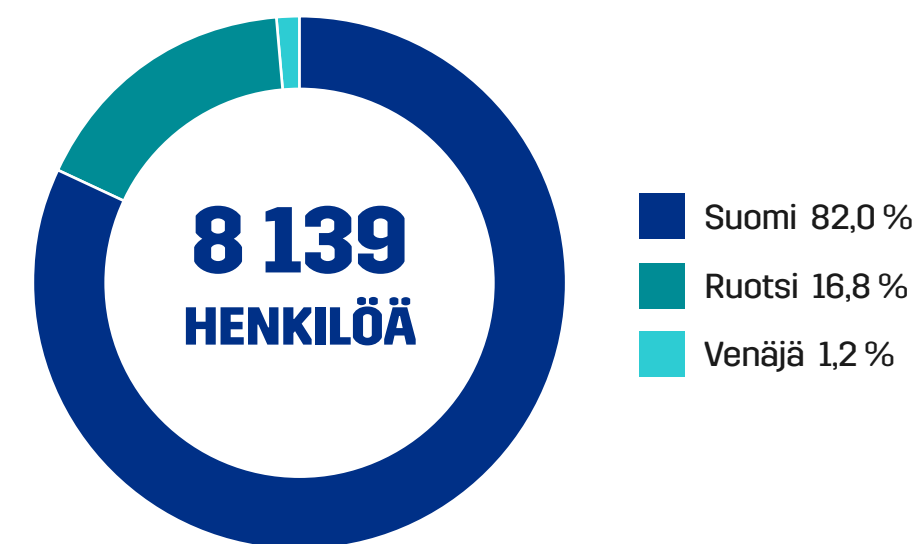

■ Liikevoitto, MEUR
— Liikevoitto, %

* IFRS 16 ei ole oikaistu

** Vuonna 2020 liikevoittoon vaikutti negatiivisesti Venäjän toiminnan alasajon aiheuttama 9,0 miljoonan euron kulukirjaus ja vuonna 2019 positiivisesti Kiinteistörakentamisen myynnin 4,5 miljoonan vaikutus.

Henkilöstön jakautuminen toimintamaittain

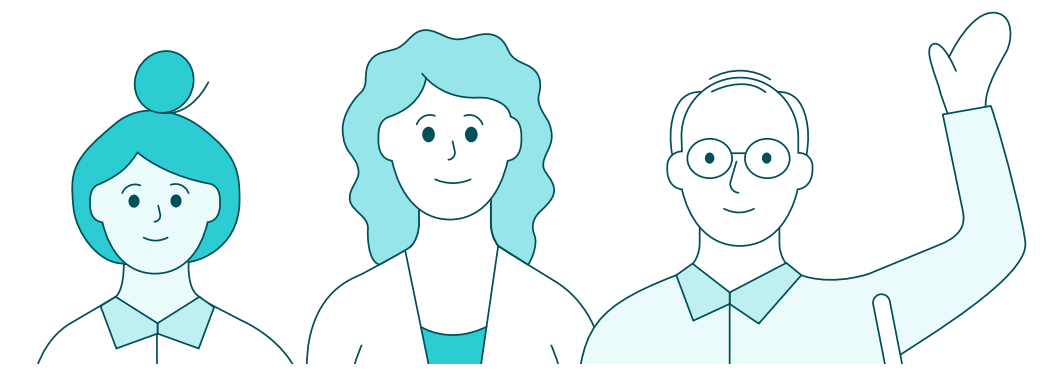
Asiakkaiden NPS-suositte luaste

13
pisteen parannus

Henkilöstön suositte luaste

82 %

Avainluvut

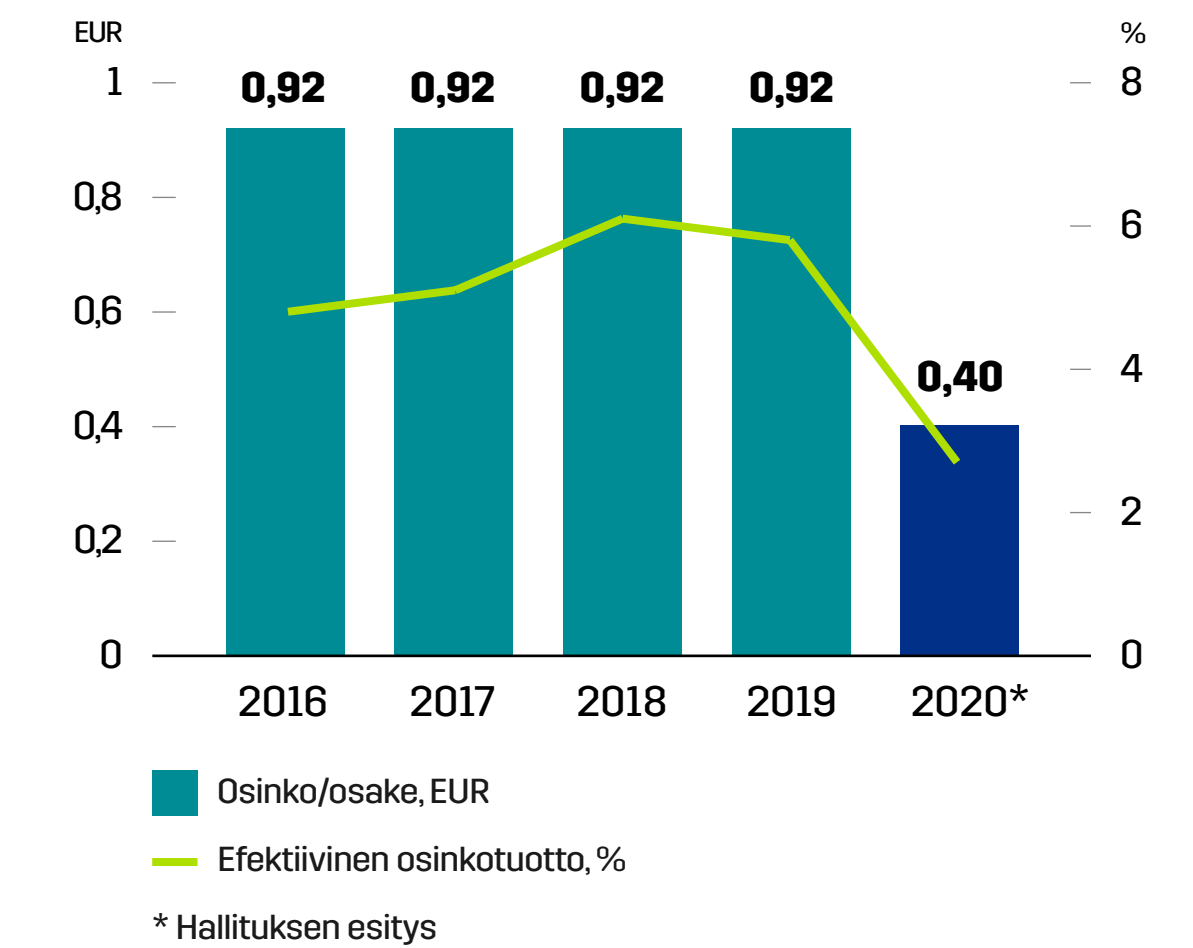
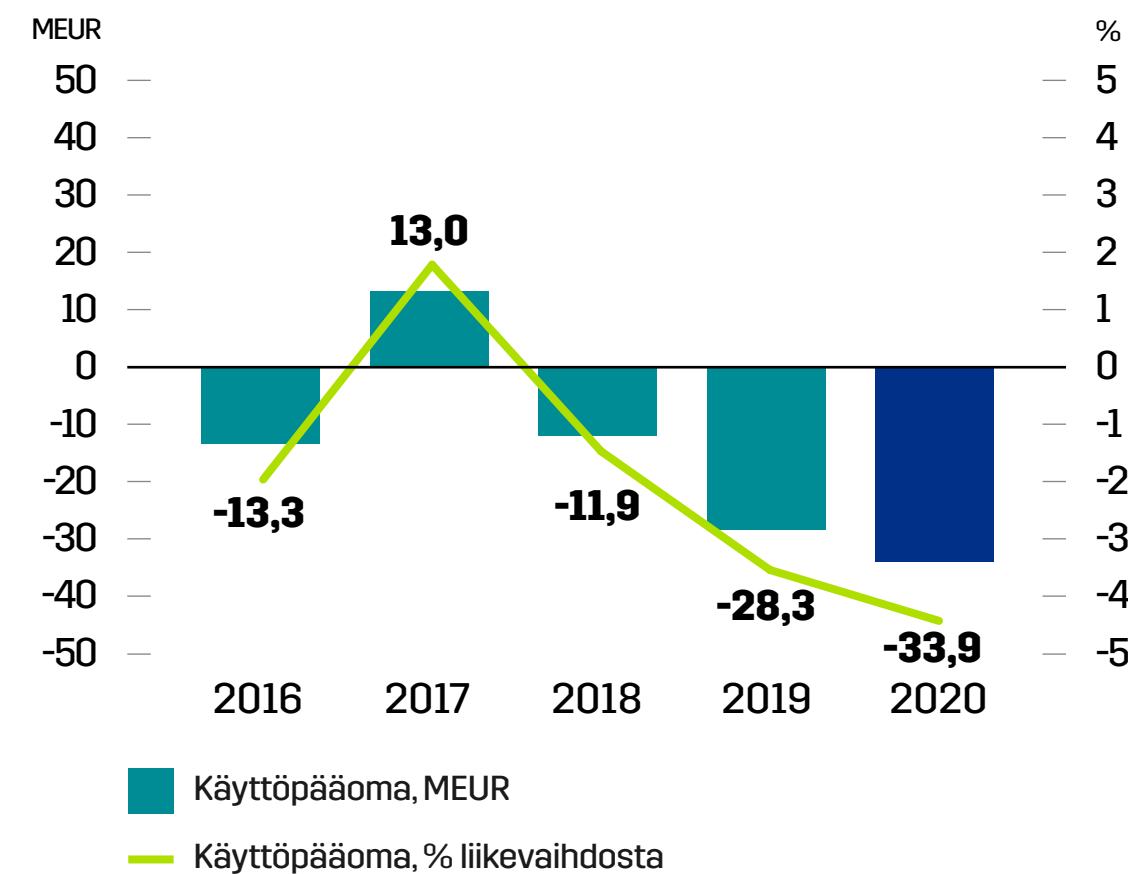
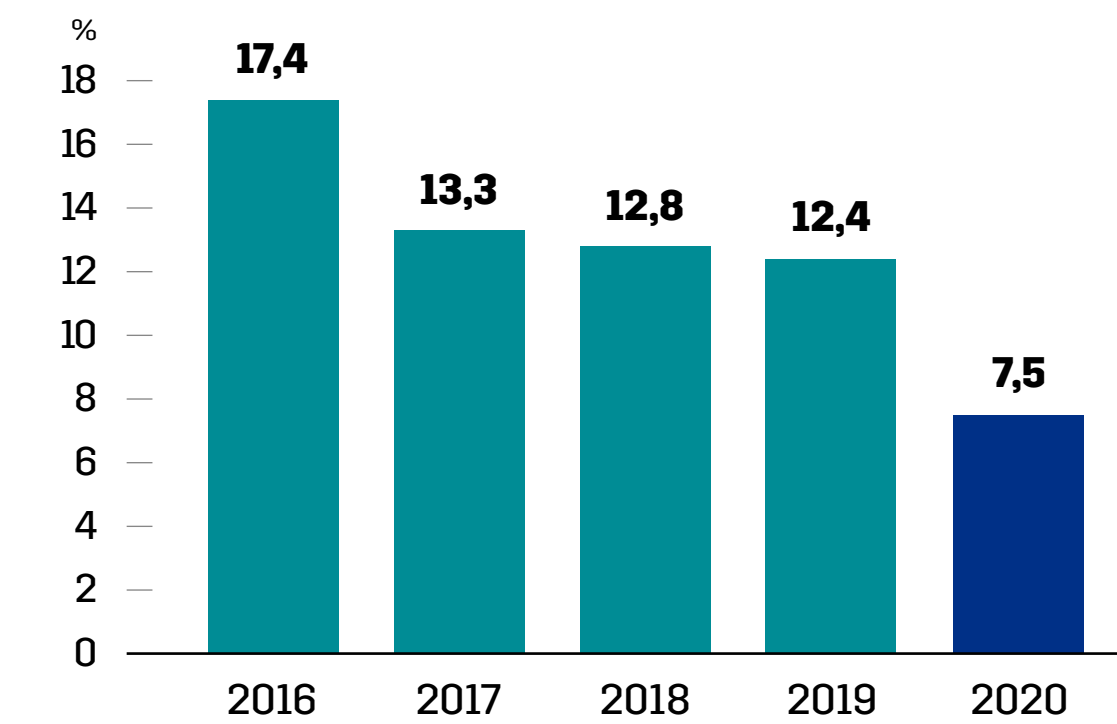
	2020	2019	2018**
Liikevaihto, MEUR	751,9	784,3	802,2
Liikevoitto, MEUR	28,2	45,0	47,6
Oikaistu liikevoitto***, MEUR	39,0	40,5	-
Voitto ennen veroja, MEUR	23,3	42,0	42,7
Oman pääoman tuotto, %	9,6	16,8	16,1
Sijoitetun pääoman tuotto****, %	7,5	12,4	12,8
Nettovelkaantumisaste, %	70,9	66,8	46,8
Omavaraisuusaste, %	33,0	35,6	38,1
Bruttoinvestoinnit, MEUR	48,2	46,1	37,8
Henkilöstö vuoden lopussa, koko- ja osa-aikaiset yhteensä	8 139	8 207	8 600
Osakekohtainen tulos, EUR	0,50	0,90	0,89
Liiketoiminnan rahavirta/osake, EUR	2,18	2,46	2,35
Osinko/osake, EUR	0,40*	0,92	0,92

* Hallituksen esitys

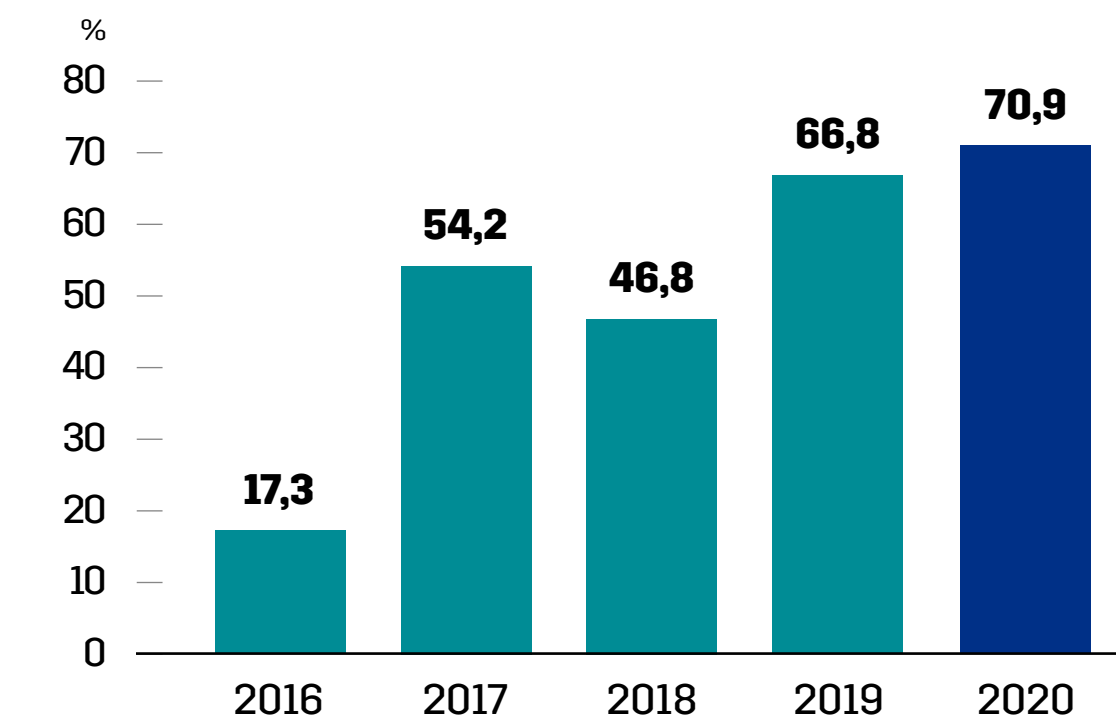
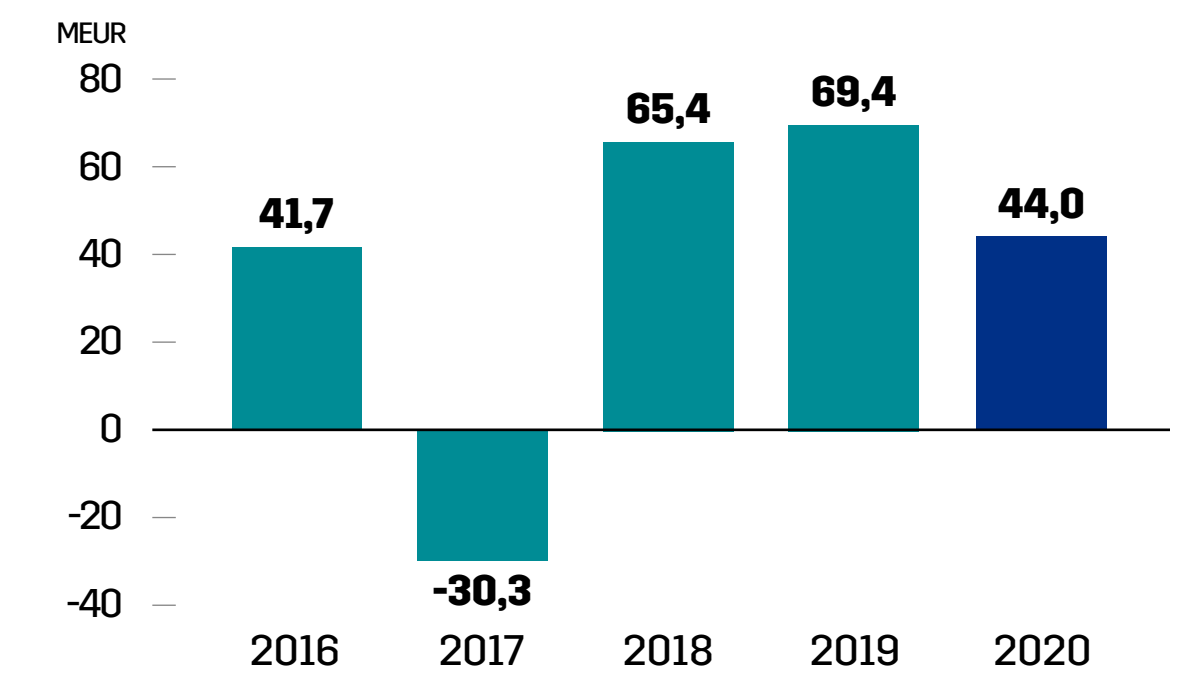
** Luvut eivät suoraan verrannollisia vuosien 2019 ja 2020 kanssa IFRS 16:n vuoksi

*** Lassila & Tikanoja otti vuonna 2020 käyttöön oikaistun liikevoiton uutena vaihtoehtoisena tunnuslukuna.

**** Liukuva 12 kk

Osinko/osake

Käyttöpääoma

Sijoitetun pääoman tuotto*

* Liukuva 12 kk

Nettovelkaantumisaste

Liiketoiminnan nettorahavirta investointien jälkeen

Poikkeuksellisen vuoden tapahtumia

MAALISKUU

Päästövähennystavoitteille Science Based Targets -aloitteen hyväksyntä

L&T aikoo puolittaa oman toimintansa hiilijalanjäljen ajokilometriä kohden vuoteen 2030 mennessä vuoden 2018 tasolta sekä vähentää toimitusketjunsä päästöjä. Tavoitteet saivat kasvihuonekaasupäästöjen globaaliin vähentämiseen tähtäävän Science Based Targets -aloitteen (SBTi) validoinnin tieteellisiksi päästövähennystavoitteiksi maaliskuussa.

HUHTIKUU

Desinfiointisiivouksella ja jätteastoiden höyrypesuilla koronavirusta vastaan

Koronavirusepidemian leviäminen Suomeen lisäsi merkittävästi tarvetta desinfiointisiivouksille, tehopesuille ja jätteastoiden höyrypesuille. Tuimme asiakkaitamme tilojen korkeamman puhtaustason varmistamisessa sekä tilojen desinfiomisessa sairastapauksen tai -epäilyn takia. Koulutimme yli 100 siivojaa tekemään desinfiointisiivouksia kevään 2020 aikana.

MAALISKUU

Varauduimme koronaviruksen leviämiseen

Koronaviruksen levitessä Suomeen ja Ruotsiin varauduimme epidemiaan sisäisellä suunnitelmalla sekä aktiivisella vuoropuhelulla asiakkaidemme kanssa. Henkilöstömme turvallisuuden ja työkyvyn turvaamiseksi panostimme hygieniaturvallisuuteen muun muassa tarkentamalla työ- ja turvallisuusohjeistustamme sekä vahvistamalla suojavälineiden hankintakanavia.

HUHTIKUU

Päätös Venäjän toimintojen alasajosta

Merkittävästi muuttuneiden olosuhteiden seurauksena päätimme ajaa alas Venäjän liiketoimintamme. Valtaosa alasajosta toteutui vuonna 2020 ja alasajo viimeistellään vuoden 2021 aikana.

TOUKOKUU

Helsingin Puotilan ala-asteen elinkaarihankkeessa ylläpitäjänä

Helsingin Puotilan ala-asteen elinkaarihankkeen toteuttajaksi valittiin Lujatalo kumppaninaan L&T. Puotilan ala-asteen elinkaarihanke on yksi Helsingin kaupungin ensimmäisiä elinkaarimallilla toteutettavia hankkeita. Uusi koulurakennus otetaan käyttöön elokuussa 2022. Sen jälkeen L&T huolehtii rakennuksen ylläpidosta ja energiankulutuksen optimoinnista 20 vuoden ajan. Rakennuksen energiatehokkuus on erittäin korkea, käytännössä voidaan puhua jo melkein nollaenergiarakennuksesta.

KESÄ-HEINÄKUU

Vastuullinen kesäduuni 2020

Olimme jälleen mukana Vastuullinen Kesäduuni -kampanjassa. Nuorten työllistämismahdollisuuksien edistäminen on keskeinen osa sosiaalista vastuutamme. Meillä on paljon erilaisia työmahdollisuuksia, jotka tarjoavat nuorille arvokasta työkokemusta, ensimmäisiä askeleita työelämään ja miksei uramahdollisuuksiakin.

JOULUKUU

CDP-arviossa jälleen Leadership-tasolle

L&T menestyi jälleen erinomaisesti kansainvälisessä yritysten ilmastotyötä arvioivassa vertailussa, jonka toteuttaa vuosittain maailman johtavien sijoittajien toimeksiantosta kestävä taloutta ja ilmastomuutoksen torjuntaa edistävä CDP-järjestö. Sijoituimme CDP:n ilmastoarviossa maailman kärkiyhtiöiden joukkoon, Leadership-tasolle tuloksella A-. Leadership-tason yritysten katsotaan toimivan ympäristön kannalta parhaiden käytäntöjen mukaisesti, ymmärtävän hyvin ilmastomuutokseen liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia sekä laativan ja toteuttavan strategioita näiden riskien ja mahdollisuuksien hillitsemiseksi tai hyödyntämiseksi.

KESÄ-HEINÄKUU

Laajensimme kierrätyspalveluja Kuusamon alueella ja teollisuuspalveluja Kaakkois-Suomessa

Ostimme kesäkuussa Kuusamon Jätehuolto Oy:n jätehuolto- ja kierrätysliiketoiminnan. Kauppa on jatkoa työllemme Lapin alueen kierrätyksen tehostamiseksi. Heinäkuussa ostimme Oakland Service Oy:n. Yhtiö on erikoistunut teollisuuslaitosten, rakennusteollisuuden ja merenkulkualan vaativiin erikoispuhdistuksiin Etelä- ja Kaakkois-Suomessa.

MARRASKUU

Sijoituimme kärkijoukkoon asiakaspalvelukilpailussa

Ympäristöpalveluiden ja Teollisuuspalveluiden timanttinen asiakaspalvelu sijoittui toiseksi valtakunnallisessa Vuoden Contact Center -kilpailussa. Kilpailun kautta saimme arvokasta tietoa toiminnastamme, mikä auttaa meitä tunnistamaan vahvuuk-siamme ja kehittämään toimintaamme entisestään.

JOULUKUU

Oppimisympäristööppi-kilpailun voittaja valittiin

Keväällä L&T esitti kaikille Suomen alakouluille haasteen luoda omaan oppimisympäristöönsä kiertotaloushenkinen katse ja ideoida, miten ympäristöä voisi parantaa ja säästää energiaa. Kymmenen koulua eri puolilta Suomea tarttui haasteeseen ja lähti mukaan L&T:n oppimisympäristööppi-kilpailuun. Kilpailun voittajaksi valittiin Vantaan Kytöpuiston koulu.

Liiketoiminnat

Ympäristöpalvelut

Ympäristöpalvelut tukevat asiakkaitaan toteuttamaan kiertotaloutta. Palveluihimme sisältyvät jätehuolto- ja kierrätyspalvelut, ympäristötuotteet, ympäristöjohtaminen sekä uusiutuvat energianlähteet.

12
miljoonaa

Ympäristöpalveluiden
astiatyhjennystä

Teollisuuspalvelut

Teollisuuspalveluihin kuuluvat prosessipuhdistus ja viemärihuolto, vaaralliset jätteet sekä ympäristökentämisen palvelut. Palvelemme asiakkaitamme jäte- ja sivuvirta-arvoketjussa jätteiden synnystä niiden usio- ja hyötykäyttöön.

Yli
160 000
tonnia

Teollisuuspalveluissa hyötykäytettyjä
sivuvirtoja ja maa-aineksia

Kiinteistöpalvelut Suomi

Kiinteistöpalvelut Suomi tuottaa kiinteistöjen kiertotalouden palveluratkaisuja tarjoamalla siivous- ja tukipalveluita, kiinteistöhuoltoa ja teknisiä palveluita. Tavoitteenamme on parantaa asiakkaidemme kiinteistöjen arvoa ja elinkaarta sekä parantaa kiinteistöjen käyttäjien tyytyväisyyttä.

16 000
kpl

Kiinteistöpalvelut Suomen
asiakaskohdetta

Kiinteistöpalvelut Ruotsi

Kiinteistöpalvelut Ruotsi tekee kiertotaloudesta totta tuottavilla kiinteistöillä, joilla on pitkä ja kestävä elinkaari. Tarjoamme kiinteistöille teknisiä palveluita ja siivouspalveluita.

11 500
neliömetriä

Kiinteistöpalvelut Ruotsin kiinteistötekniikan
asiakaskiinteistöjä

Toimintaympäristö ja sääntely

Ilmastonmuutoksen hillitseminen on 2020-luvun suurin haaste. Seuraavan kymmenen vuoden aikana toteutettava korjausliike kestävään talouteen merkitsee rakenteellista muutosta energiajärjestelmiin sekä materiaalitalouteen. Kiertotalous on kriittisessä roolissa tämän muutoksen toteuttamisessa ja L&T:n liiketoimintaratkaisut tukevat muutosta. Uusien liiketoimintamahdollisuuksien avautumiseen vaikuttaa keskeisesti sääntely sekä asiakkaidemme ja sidosryhmiemme kasvavat vastuullisuusvaatimukset ja -odotukset.

EU:n vihreän kasvun kehitysohjelma 2019–2024

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma on EU:n uusi kasvustrategia, jossa määritellään keinot, joilla EU:sta tehdään ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä. Ohjelmassa kiertotalous on keskeisessä roolissa. Kiertotaloudella edistetään resurssien tehokasta ja kestäväää käyttöä sekä luonnon monimuotoisuutta. Ohjelmassa hahmoteltiin muutokseen tarvittavat investoinnit ja rahoitusvälineet, joita on vielä täydennetty koronaviruspandemiaan liittyvillä elvytystoimilla.

EU:n kiristytävä ilmastopolitiikka

Vuoden 2020 lopussa EU pääsi sopimukseen vuoden 2030 ilmastotavoitteiden kiristämisestä nykyisestä 40 prosentista vähintään 55 prosenttiin. Vuoden 2021 kesäkuuhun mennessä Euroopan komissio tulee laatimaan yksityiskohtaiset lainsäädäntöehdotukset siitä, miten asetettuun tavoitteeseen päästään.

L&T tukee kunnianhimoisia ilmastotavoitteita. Tarvittava rakenteellinen muutos tapahtuu investointisyklissä, jolloin on tärkeää saada ennustettava ja vakaa kehitys toteuttaa muutosta. Climate Leadership Coalitionin (CLC) jäsenenä tuemme liike-elämäverkoston esittämiä ilmas-

toaloitteita. EU:n laajuinen ja markkinalähtöinen kehys, jolla on tarpeeksi korkea hiilen hinta, antaisi riittävän vahvan kannustimen kehittää puhtaita ja ilmastoystävällisiä ratkaisuja. Kannatamme siten EU:n päästökauppajärjestelmän laajentamista ja tehostamista sekä energiatehokkuusvaatimusten kiristymistä.

EU:n kiertotalouspaketti

Osana vihreän kasvun kehitysohjelmaa EU on päivittänyt myös kiertotalouspaketinsä. Uudistuksessa keskitytään jätteen synnyn ehkäisemiseen, kestävien tuotteiden suunnitteluun, tuotteiden korjattavuuteen, kierrätysraaka-aineiden markkinoiden vahvistamiseen sekä jätteen viennin rajoittamiseen EU-alueen ulkopuolelle.

L&T:n näkemyksen mukaan systeemimuutoksen toteuttaminen materiaalitaloudessa edellyttää koko arvoketjun tarkastelua. EU:n kiertotalouspolitiikan painopistealueet ovat siksi oikeat. Kiertotalouden painopiste on kohdistunut tähän asti liikaa yhdyskuntajätteisiin, joiden vaikutus koko materiaalitaloudessa on vähäinen. Koko materiaalivirtatarkastelussa EU:ssa käytetään vain kymmenen prosenttia materiaaleista uudelleen. Kiertotalouden painopiste siirtyy uuden ohjelman myötä teollisuuden sekä maa- ja metsätalouden sivuvirtoihin, joiden

vaikutus ilmastonmuutoksen hillitsemisessä on keskeinen. EU:n tulisi rakentaa ja vahvistaa kierrätysraaka-aineiden sisämarkkinoita kehittämällä EOW-sääntelyä ja asettamalla velvoitteita kierrätysmateriaalien käyttöön valmistustoiminnassa. Vahvat sisämarkkinat luovat pohjan kehittää jätteenkäsittelyteknologioita sekä talteenottoa.

Suomen hallitusohjelma (2013–2023) tukee siirtymistä kiertotalouteen

Suomen hallitusohjelma sisältää erittäin kunnianhimoiset ilmastotavoitteet, joilla pyritään muuttamaan Suomi vähähiiliseksi yhteiskunnaksi seuraavan kymmenen vuoden aikana. Kierto- ja biotalous, energiatehokkuus sekä uudet teknologiat ovat keskeisessä roolissa muutoksen toteuttamisessa. Niiden kehittymistä pyritään vauhdittamaan investointitukien ja kestäväen kehityksen verouudistuksen avulla. L&T:n näkemyksen mukaan tulevien vuosien kehityksen vauhdittamiseksi ohjauskeinojen rooli on keskeinen. Energiasektorin osalta ne tulevat keskeisesti EU:sta, mutta materiaalitaloudessa tehokkaita ohjauskeinoja kiertotalouden edistämiseksi ei ole. Jäteveron ohjausvaikutus on olematon, joten jäteveropohjaa pitäisi laajentaa uusiin materiaaleihin sekä jätehierar-

kiassa jätteenpolttoon. Lisäksi EU:n uusi muovimaksu tulisi kohdentaa sekajätteeseen, jotta luotaisiin taloudellisia kannusteita lajitella jätteet entistä huolellisemmin syntypaikalla.

Jätelain muutos

EU:n komissio vahvisti vuonna 2018 jätesäädöspaketin, joka muun muassa asettaa entistä kunnianhimoisemmat tavoitteet yhdyskuntajätteiden ja pakkausjätteiden kierrätykselle. Ympäristöministeriö on valmistellut jätelain muutosta, joka sisältäisi tarvittavat toimenpiteet jätedirektiivien implementoimiseksi kansalliseen jätelainsäädäntöön.

Tulevien kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi Suomen tulee ohjata yli 600 000 tonnia materiaalia energiahyödyntämisestä materiaalikierrätykseen seuraavien 15 vuoden aikana. Tämä tulee merkittävästi kasvattamaan jätteen syntypaikkalajittelua, erilliskeräämistä sekä jätteen prosessointia kierrätysraaka-aineeksi. Jätelakimuutoksen valmistelu on edelleen kesken. Sen on tarkoitus tulla eduskuntakäsittelyyn kevätistuntokaudella ja astua voimaan 1.7.2021.

L&T tukee kiristyviä lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteita sekä keinoja, joilla edistetään materiaalien kierrätystä EU:n tavoitteiden mukaisesti. Erilliskeräysvaatimusten

kiristämisen rinnalla tulee myös miettiä ohjauskeinot, joilla varmistetaan, että näille materiaaleille löydetään teolliset käyttäjät, mielellään Suomesta. Näin varmistetaan, että kiertotalouteen syntyy uusia kansallisia investointeja ja työpaikkoja.

Tuottajavastuu on keskeinen työkalu, jolla EU pyrkii ohjaamaan jätteet takaisin teollisuuden raaka-aineiksi. Vastuuseen kuuluu olennaisesti myös valta päättää itse keinoista tavoitteiden saavuttamiseksi. Ympäristöministeriön ehdottama pakkausjätteiden tuottajavastuusäntely keskittyy minimikeräysvaatimusten toteuttamiseen. L&T:n näkemyksen mukaan olisi tärkeämpää miettiä keinoja, joilla edistetään investointeja ja ratkaisuja muovien ja kuitujen kierrätysraaka-ainemarkkinoiden kehittämiseksi.

Ympäristöministeriön ehdotus pakkausjätteiden tuottajavastuun toteuttamisesta kotitalouksissa lisää tuottajavastuumarkkinaa kompleksisuutta, hierarkkisuutta ja kustannuksia. Ehdotus merkitsisi kuntien yksinomaista oikeutta pakkausjätteiden keräykseen asuinkiinteistöiltä. Pakkausjätteen osalta Suomessa on voimassa tuottajavastuu, jonka perusteella tuottaja maksaa markkinoille saattamansa tuotteen jätehuoltokustannukset. Pakkausjätteiden erilliskeräyksen järjestäminen kunnan ja tuottajan yhteistoimintana sekä tähän kytketty korvauksista

sopiminen merkitsisi heikennystä yksityisten yritysten toteuttamaan olemassa olevaan markkinaehtoiseen toimintaan ja toimintamahdollisuuksiin.

Ympäristöministeriön päivitetyn esityksen mukaan niin sanottu jätteen kaksoiskuljetusjärjestelmä asuinkiinteistöillä säilyisi, mutta se keskittyisi pelkästään sekajätteeseen, jonka merkitys tulevaisuudessa olisi marginaalinen.

Vastuullisuuden merkitys kasvaa

Sidosryhmien kasvavat odotukset ohjaavat yrityksiä entistä aktiivisempaan rooliin ilmastomuutoksen hillinnässä. Lisäksi pääoma- ja rahoitusmarkkinat ohjaavat erilaisilla ilmastoon ja vastuulliseen sijoittamiseen liittyvillä aloitteilla yritysten kestävästä kehityksestä.

Yrityksiltä edellytetään konkreettisia toimenpiteitä omien päästöjen vähentämiseksi. Sidosryhmien odotukset kannustavat yrityksiä kehittämään myös uusia liiketoimintaratkaisuja asiakkaiden ja muiden sidosryhmien päästöjen vähentämiseksi eli kasvattamaan omaa hiilijälkeään.

Tämä kehitys nostaa vastuullisuuden strategiseen asemaan yrityksissä sekä edistää vastuullisten liiketoimintaratkaisujen markkinoiden kasvua.

Työvoiman saatavuuden varmistamisesta tulee entistä strategisempaa

Työvoiman saatavuuden haasteet ovat kasvaneet ja levinneet aiempaa useampiin ammattiryhmiin. Ikäluokkien pienentyessä haasteet tulevat kasvamaan tulevien vuosien aikana. Työmarkkinat ovat muuttumassa hakijoiden markkinaksi. Entistä kriittisemmiksi muodostuvat kaikki ne toimenpiteet, joilla nykyisen henkilöstön työmotivaatiosta ja työkyvystä huolehditaan työuran eri vaiheissa.

Palvelusektori tulee olemaan entistä riippuvaisempi myös ulkomaisesta työvoimasta. Työperäistä maahanmuuttoa tulisi edistää sujuvoittamalla lupaprosesseja ja poistamalla saatavuusharkinta EU:n ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevan työvoiman osalta. Työmarkkinoiden ulkopuolelle on ajautunut työikäisiä, jotka eivät ilman erityistoimia työllisty. Näiden ihmisten saaminen työelämään on kriittistä julkisen talouden tasapainottamiseksi ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi. L&T näkee näissä ns. erityisryhmissä työvoimamahdollisuuden. Tämä vaatii määrätietoisia poliittisia toimia prosessien sujuvoittamiseksi sekä eläkejärjestelmän uudistamiseksi.

Työvoimapalveluiden siirtäminen kuntien hoidettavaksi (ns. kuntakokeilu) on L&T:n näkemyksen mukaan kriittistä julkisten työvoimapalveluiden tehostamiseksi ja kehittämiseksi.

STRATEGIA JA ARVONLUONTI

16 L&T:n strategia

19 Arvonluonti 2020

L&T:n strategia: Luomme enemmän arvoa kiertotaloudella

Me Lassila & Tikanojalla haluamme olla mukana ratkaisemassa ilmastonmuutoksen torjuntaan ja kestävään talouteen liittyviä isoja kysymyksiä. Haluamme tarttua kiertotalouden tuomiin mahdollisuuksiin asiakkaidemme kanssa. ”Luomme enemmän arvoa kiertotaloudella” -strategiamme ohjaa toimintaamme strategiakaudella 2019–2024.

L&T:n päivitetyn strategian ydin on tehdä kiertotaloudesta totta ja auttaa asiakkaitamme heidän vastuullisuustavoitteidensa saavuttamisessa.

Koronaviruspandemian aiheuttamassa poikkeuksellisessa tilanteessa olemme jatkaneet strategiamme toteuttamista, ja kehitys- ja investointihankkeet ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti.

Kaikki liiketoimintomme rakentavat tulevaisuuden kestäväää kasvua kiertotalouteen ja sen tuomiin mahdollisuuksiin pohjaten.

- **Ympäristöpalveluiden** tehtävänä on hoitaa asiakkaiden materiaalit tehokkaasti kiertoon mahdollisimman korkealla jalostusasteella sekä korvata fossiilisia polttoaineita uusiutuvilla raaka-aineilla.
- **Teollisuuspalvelut** palauttaa teollisuuden jätteitä ja sivuvirtoja hyötykäyttöön sekä huolehtii teollisuuden prosessien huollosta.
- **Kiinteistöpalvelut** parantavat asiakkaiden kiinteistöjen arvoa ja tavoittelevat energiatehokkuuden jatkuvaa parantamista kiertotalouden periaatetta tukien.

Yhtiön kehittämistä ohjaavat periaatteet:

Pyrimme toimimaan markkinoissa, jotka kasvavat brutton kansantuotetta nopeammin ja joissa

- voimme olla markkinan kolmen isoimman yrityksen joukossa
- asemamme arvoketjussa on vahva
- on luotavissa kilpailuetuja
- on synergiaa kiertotalouteen.

OSA KIERTOKULKUA

Yhdessä kohti täyttä kiertokulkua

Meidän tavoitteemme on yhteiskunta, joka elää tasapainossa ympäristön kanssa ja käyttää hyödyntämänsä luonnonvarat mahdollisimman tehokkaasti.

Nyt on aika kääriä hihat ja siirtyä sanoista tekoihin. Me olemme kiertotalouden toiminnanjohtaja ja yhdessä asiakkaidemme ja kumppaneidemme kanssa teemme suurista ajatuksista totta.

Teemme päivittäin työtä, missä pienistä teoista syntyy suuri vaikutus. Me haluamme käynnistää kiertotalouden toden teolla.

Käymme yhdessä kohti täyttä kiertokulkua.

TEEMME KIERTO-TALOUSTESTA TOTTA

ASIAKKAILLE
Tuemme asiakkaiden vastuullisuutta, luomme erinomaisia asiakaskokemuksia ja kehitämme alamme parhaita palveluita.

HENKILÖSTÖLLE
Tarjoamme merkityksellistä työtä, pidämme huolta henkilöstöstämme ja luomme mahdollisuuksia kehittyä.

YHTEISKUNNALLE
Torjumme ilmastonmuutosta, tuomme uusia ratkaisuja kiertotalouteen ja edistämme sosiaalista vastuuta työllistämisen kautta.

OMISTAJILLE
Pyrimme nopeaan kasvuun kestäväää kehitystä edistävissä liiketoiminnoissa ainutlaatuisella kiertotalousosaamisella. Organisen kasvun rinnalla investoimme tulevaisuuden markkinoihin.

LUOMME ENEMMÄN ARVOA KIERTOTALOUSTELLA

Parannamme kiinteistöjen arvoa ja käyttäjien tyytyväisyyttä

Hoidamme yhteiskunnan materiaalit kiertoon

Hyödynnämme teollisuuden sivuvirrat ja pilaantuneet maat

Parannamme energiatehokkuutta

I&T
HUOMISELLA TÖISSÄ

Luomme enemmän arvoa kiertotaloudella

Panostamalla vastuullisiin kiertotalouden ratkaisuihin tavoittelemme kasvavaa arvoa kaikille keskeisille sidosryhmillemme.

- **Arvo asiakkaille:** Strategiamme on tukea asiakkaidemme vastuullisuutta, luoda erinomaisia asiakaskokemuksia ja kehittää alamme parhaita palveluita. Tekemämme työn arvo näkyy esimerkiksi parempana kierrätysasteena, tehostuneena energiankulutuksena tai kiinteistöjen käyttäjien tyytyväisyytenä. Kehitämme jatkuvasti palveluitamme asiakastarpeiden mukaisesti ja mitaamme onnistumistamme säännöllisesti. Tavoitteenamme on erinomainen ja jatkuvasti parantuva asiakaskokemus.
- **Arvo henkilöstölle:** Tarjoamme henkilöstöllemme merkityksellistä työtä ja siitä kilpailukykyisen korvauksen, pidämme heistä huolta ja luomme mahdollisuuksia kehittyä. Haluamme, että henkilöstömme viihtyy töissä ja pääsee terveenä kotiin joka päivä. Näin tavoittelemme jatkuvasti parempaa henkilöstökokemusta ja henkilöstön suositteluasteen kehitystä.
- **Arvo yhteiskunnalle:** Yhteiskunnalle luomamme arvo muodostuu siitä, että torjumme ilmastonmuutosta ja säästämme luonnonvaroja kiertotalouden uusilla ratkaisulla. Tavoitteenamme on jatkuvasti kasvattaa toimintamme hiilikädenjälkeä eli positiivista ilmastovaikutusta. Lisäksi edistämme sosiaalista vastuuta yhteiskunnassa tarjoamalla työmahdollisuuksia myös niille, joiden on vaikea työllistyä tai jotka eivät pysty tekemään täyttä työpäivää.

Pitkän aikavälin tavoitteet

	Tavoite 2024	Toteuma 2020
Palveluiden suosittelu (NPS)	NPS > 25	NPS parani 13 pisteellä*
Henkilöstön suositteluaste, %	> 80 %	82 %
Hiilijalanjälki-intensiteetti	-50 % ajokilometriä kohden vuoden 2018 tasosta vuoteen 2030 mennessä	818 gCO ₂ -ekv.** Vähentynyt vertailuvuodesta 14,1 %
Hiilikädenjälki-intensiteetti	Kasvaa liikevaihtoa nopeammin	9,6 %***
Liikevaihdon kasvu	5 %	-4,1 %
Sijoitetun pääoman tuotto	15 %	7,5 %
Nettovelkaantumisasaste	alle 125 %	70,9 %

* NPS eli net promoter score selvitetään kysymällä sopimuksista tai tilauksista päättäviltä asiakkailta, kuinka todennäköisesti he suosittelisivat L&T:tä ystävälle tai kollegalle (asteikolla 0–10). NPS-indeksi lasketaan vähentämällä arvostelijoiden (arvosana 0–6) osuus suosittelijoiden (arvosana 9–10) osuudesta.

** Omista toiminnoista syntyvät päästöt (Scope 1 ja 2) suhteutettuna ajokilometriä kohden.

*** Hiilikädenjälki-intensiteetti eli hiilikädenjälki suhteessa liikevaihtoon. Toteuma kuvaa muutosta vuoteen 2019.

- **Arvo omistajille:** Pyrimme nopeaan kasvuun kestävää kehitystä edistävissä liiketoiminnoissamme ainutlaatuisella kiertotalousosaamisellamme. Tavoittelemme orgaanista kasvua ja investoimme tulevaisuuden markkinoihin.

Pystyäksemme kasvattamaan arvoa sidosryhmillemme, olemme tehneet seuraavat strategiset valinnat:

- investoimme kiertotalousliiketoimintoihin
- tavoittelemme kasvua erityisesti Ruotsissa ja teollisuudelle suunnatuissa palveluissa

- panostamme Kiinteistöpalvelut Suomen liiketoimintojen kannattavuuden kohentamiseen
- tutkimme aktiivisesti yritysostojen mahdollisuutta.

Osana strategiaa olemme määrittäneet yhtiön kehittämistä ohjaavat periaatteet, joilla kasvatamme yrityksen arvontuottoa pitkällä aikavälillä.

L&T:n pitkän aikavälin tavoitteissa on perinteisten taloudellisten mittareiden rinnalla vastuullisuus- ja sidosryhmätavoitteita, joiden etenemisestä raportoimme vähintään vuosittain..

L&T:n hiilijalanjälki-tavoitteet ovat saaneet Science Based Targets -aloitteen validoinnin tieteellisiksi päästövähennystavoitteiksi.

L&T:n arvonaluonti vuonna 2020

L&T:n arvonaluonti lähtee jokapäiväisestä työstämme: huolehdimme asiakkaidemme materiaalivirroista ja kiinteistöistä, havainnoimme työympäristöämme ja näihin havaintoihin pohjautuen kehitämme asiakkaidemme toimintaa kiertotalouden ammattilaisen voimin.

L&T:n arvonluonti vuonna 2020

PANOKSET

Työpanoksemme

- 8 139 L&T:läistä
- 13,7 miljoonaa tehtyä työtuntia
- Investoinnit turvallisuuteen, työkykyyn ja hyvinvointiin 8,9 MEUR
- Sairauskassan maksamat etuisuudet 1,5 MEUR
- Lähes 34 600 turvallisuutta parantavaa havaintoa

Resurssimme

- 853 raskasta ajoneuvoa
- 52 kierrätyslaitosta, terminaalia ja siirtokuormausasemaa
- 740 000 tonnia asiakkailta kerättyjä materiaaleja
- 16 000 hoidossa olevaa kiinteistöä (Suomi)

Taloudellinen panoksemme

- Oma pääoma 192,6 MEUR
- Korolliset velat 186,7 MEUR
- Investoinnit 48,2 MEUR

TOIMINTA

- yli 49 000 yritystä ja 120 000 kotitaloutta
- 12 miljoonaa astiatyhjennystä
- 14 500 hehtaaria hoidettuja metsiä
- Yli 100 000 huoltotoimenpidettä Suomessa
- Lähes 3 000 energiatehokkuusehdotusta

TUOTOKSET

Hyvinvoiva henkilöstö

- Henkilöstön suositteluaste 82 %
- Sairauspoissaolot 4,7 % (Suomi)
- Eläköitymisikä 63,7 vuotta
- Terveysprosentti 50 % (Suomi)
- 32 työelämään palautettua henkilöä
- LTA-tapaturmataajuus 13*

Toteutuva kiertotalous

- Asiakkaiden materiaalien uudelleenkäyttö- ja kierrätysaste 58,6 %
- Yli 430 000 tonnia uusioraaka-aineita
- Korvattu fossiilienergia 2,8 TWh
- 40 000 tonnia vaarattomaksi käsiteltyjä jätteitä
- Yli 160 000 tonnia hyötykäyttöön toimitettuja maa-aineksia ja sivuvirtoja

Kannattava kasvu

- Liikevaihto 751,9 MEUR, -4,1 % laskua
- Maksetut palkat, palkkiot ja sosiaalikulut 315,1 MEUR
- Ostetut tavarat, palvelut jne. 369,5 MEUR
- Osingot ja pääoman palautukset 35,0 MEUR
- Investoinnit liiketoiminnan kehittämiseen 32,4 MEUR

VAIKUTUKSET

Ilmastonmuutoksen hillitseminen

- Toiminnan hiilikädenjälki 1,2 milj. CO₂-tonnia (ekv.)
- Oman toiminnan hiilijalanjälki-intensiteetti ajokilometriä kohden 818 gCO₂(ekv.), -14,1 % vertailuvuodesta (2018)

Sosiaalinen työllistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy

- L&T:n työkykytiimi työskenteli 657 henkilön kanssa vuonna 2020

Palveluiden suositteluaste (NPS)

- Toimialoista 2/4 täyttää tavoitteen (> 25)

Hyvinvoinnin kasvattaminen

- Luotu lisäarvo 391,7 MEUR
- Verojalanjälki 169,6 MEUR

* Poissaoloon johtaneiden tapaturmien määrä miljoonaa työtuntia kohden

Enemmän arvoa kiertotaloudella vuonna 2020

Arvo henkilöstölle 8 139 L&T:läistä

Suositteluaste

- 82 % suosittelee L&T:tä työpaikkana

Terveenä kotiin

- Terveysprosentti 50 % (Suomi)
- Sairauspoissaolot 4,7 % (Suomi)
- LTA-tapaturmataajuus 13*

Terveenä eläkkeelle

- Keskimääräinen eläköitymiskä 63,7 vuotta
- Urapolut ja osaamisen kehittyminen

Suositteluaste

82 %

henkilöstöstä
suosittelee L&T:tä
työpaikkana.

* Poissaoloon johtaneet tapaturmat / miljoonaa työtuntia

Arvo asiakkaille yli 49 000 yritystä ja 120 000 kotitaloutta

Palveluiden suosittelevat

- 2/4 toimialoista täyttää strategisen tavoitteen (NPS >25)

Asiakkaiden materiaalien uudelleenkäyttö- ja kierrätysaste

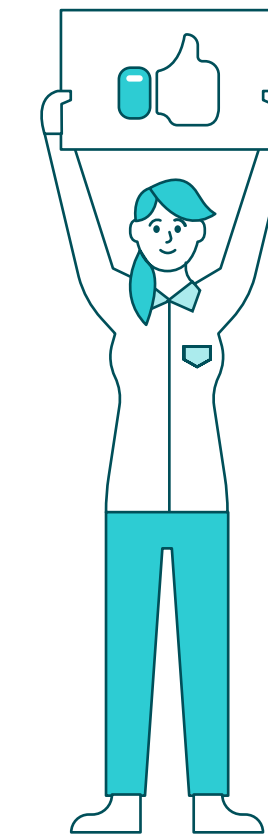
- 58,6 %

Tehostunut energiankulutus:

- Korvattu fossiilienergia 2,8 TWh

Paremmat olosuhteet

- Tyytyväisemmät kiinteistöjen käyttäjät
- Kiinteistö- ja metsäomaisuuden arvon säilyminen

Palveluiden suosittelevat

2/4

toimialoista
täyttää strategisen
tavoitteen (NPS >25).

Arvo yhteiskunnalle

Ilmastonmuutoksen hillitseminen

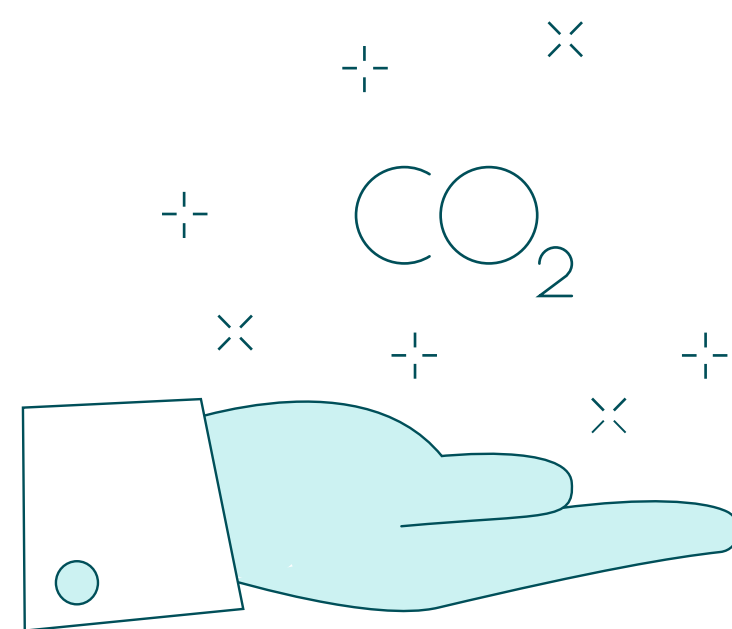
- L&T:n toiminnan hiilikädenjälki on 1,2 miljoonaa CO₂-tonnia (ekv.)

Sosiaalinen työllistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy

- Työkykytiimi työskenteli 657 henkilön kanssa vuonna 2020

Hyvinvoinnin kasvattaminen

- Luotu lisäarvo 391,7 MEUR
- Verojalanjälki 169,6 MEUR

Hiilikädenjälki

1,2 milj. CO₂-tonnia (ekv.)

L&T:n toiminta säästää
vuodessa saman verran
päästöjä kuin 120 000
suomalaista tuottaa.

Lähde: <https://www.sitra.fi/artikkelit/keskivertosuomalaisen-hiilijalanjalki/>

Arvo omistajille 20 731 osakkeenomistajaa

Yhtiön taloudellisen arvon kestävä kasvattaminen

- Liikevaihto, 751,9 MEUR
- Oikaistu liikevoitto*, 39,0 MEUR
- Sijoitettu pääoma 379,2 MEUR
- Nettovelkaantumisaste 70,9 %

Vakaa osinkotuotto

- Maksettu osinko 35,0 MEUR
- 6,1 % osakkeen markkina-arvosta

Oikaistu liikevoitto*

39,0 MEUR

Oikaistun liikevoiton
osuus
liikevaihdosta oli
5,2 prosenttia

* Lassila & Tikanoja otti vuonna 2020 käyttöön oikaistun liikevoiton uutena vaihtoehtoisena tunnuslukuna.

LIIKETOIMINNAT

- 22 Ympäristöpalvelut
- 24 Teollisuuspalvelut
- 26 Kiinteistöpalvelut Suomi
- 28 Kiinteistöpalvelut Ruotsi

Ympäristöpalvelut vuonna 2020

Ympäristöpalvelut tukevat asiakkaitaan toteuttamaan kiertotaloutta. Palveluihimme sisältyvät jätehuolto- ja kierrätyspalvelut, ympäristötuotteet, ympäristöjohtaminen sekä uusiutuvat energianlähteet.

Ympäristöpalveluiden liikevaihto laski 289,4 miljoonaan euroon (2019: 311,2). Liikevaihdon laskuun vaikuttivat kierrätysraaka-aineiden volyymin ja hintojen lasku, koronaviruspandemiasta aiheutunut kysynnän heikkeneminen ja päätöksemme ajaa alas Venäjän toimintomme.

Liikevoitto laski 20,0 miljoonaan euroon (2019: 32,8) pääasiassa Venäjän alasajoon liittyvän 9,0 miljoonan euron kuluvaikutuksen johdosta. Ilman Venäjän osuutta Ympäristöpalveluiden liikevoitto laski 28,4 miljoonaan euroon (2019: 30,5). Kannattavuus säilyi kuitenkin hyvällä tasolla aktiivisten sopeutustoimien sekä tuottavuuden parantumisen ansiosta.

Markkinatilanne

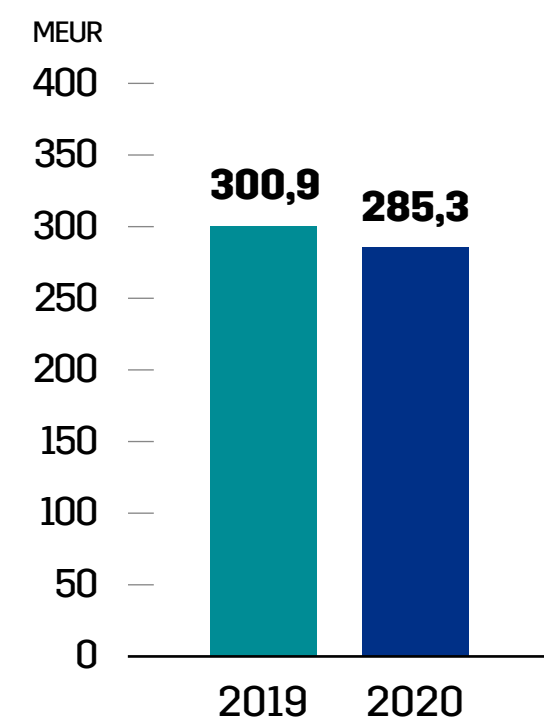
Pandemian aiheuttama taloudellinen epävarmuus heikensi vuonna 2020 L&T:n palveluiden ja kierrätysraaka-ainesten kysyntää.

Tietoisuus ilmastonmuutoksesta säilyi pandemiasta huolimatta korkealla tasolla ja ymmärrys kiertotalouden merkityksestä ilmastonmuutoksen torjunnassa vahvistui. Asiakkaamme asettivat edelleen kunnianhimoisia vastuullisuustavoitteita, joiden täyttämiseksi saimme olla mukana.

Vahvistimme asemaamme johtavana kiertotaloustoimijana panostamalla uusiin innovatiivisiin kiertotalouspalveluihin ja materiaalikohtaisiin kiertotalousratkaisuihin. Näillä edistämme asiakkaidemme materiaalitehokkuutta sekä maksimoimme materiaalien uudelleenkäytön ja kierrätyksen. Perinteisten palveluiden rinnalla konsultoinnin ja digitaalisten palveluiden osuus on kasvamassa.

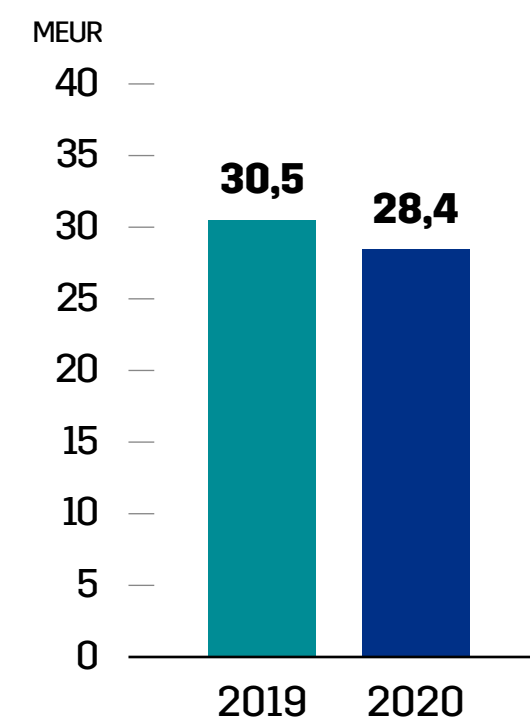
Kilpailuetumme perustuu vahvaan läsnäoloon asiakkaidemme materiaalien arvoketjun eri vaiheissa sekä kilpailijoitamme laajempaan kiertotalouden palvelutarjontaan.

Liikevaihto*

* Ei sisällä Venäjän toimintoja

Liikevoitto*

* Ei sisällä Venäjän toimintoja

Vuoden 2020 keskeiset toimenpiteet ja saavutukset

- Digitaalinen asiointi kasvoi merkittävästi koronaviruspandemian johdosta. Yrityksiä tukevan suunnatun sähköisen asioinnin, Oma L&T -palvelun ja asiakkaiden ympäristöjohtamista tukevan Ympäristönetti-raportointijärjestelmän käyttö kasvoi koko vuoden.
- Laajensimme kasvuvaiheen kiertotalouspalveluitamme kuten Helpponoutoa sekä ympäristöjohtamisen asiantuntijapalveluita uusille alueille ja asiakkaille.
- Päätimme ajaa Venäjän operaatiomme alas vuoden 2020 aikana merkittävästi muuttuneiden olosuhteiden johdosta.
- Toimimme markkinoille kokonaan kierrätysmuovista valmistetun Helmi-myyvälälavan.
- Suomen pakkauskierrätys RINKI valitsi L&T:n kumppaniksi kartonki-, lasi- ja muovipakkausten sekä pienmetallin tyhjennyksiin Uudenmaan alueen kaikissa Rinki-ekopisteissä.
- Ostimme kesäkuussa Kuusamon Jätehuolto Oy:n jätehuolto- ja kierrätysliiketoiminnan. Kauppa on jatkoa työllemme Lapin alueen kierrätyksen tehostamiseksi.
- Asiakastytyvyisyys kasvoi ja henkilöstötytyvyisyytemme parani entisestään ollen erinomaisella tasolla.

Teollisuuspalvelut vuonna 2020

Teollisuuspalveluihin kuuluvat prosessipuhdistus ja viemärihuolto, vaaralliset jätteet sekä ympäristörakentamisen palvelut. Palvelemme asiakkaitamme jäte- ja sivuvirta-arvoketjussa jätteiden synnystä niiden uusio- ja hyötykäyttöön.

Teollisuuspalveluiden liikevaihto nousi 101,8 miljoonaan euroon (2019: 98,9). Liikevoitto laski 7,1 miljoonaan euroon (2019: 9,9).

Teollisuuspalveluissa palveluiden kysynnän vaihtelu oli koronaviruspandemian johdosta voimakasta ja vaikeasti ennustettavaa vuonna 2020. Teollisuuden huoltoseisokit siirtyivät koronaviruspandemian johdosta loppuvuodelle, mikä heikensi alkuvuoden liikevaihtoa ja tulosta. Sahaava kysyntä ja kierrätysraaka-aineiden hinnanlasku laskivat liikevoittoa vertailukaudesta. Vuoden 2020 jälkimmäisellä vuosipuoliskolla liikevaihto kasvoi uusien asiakassopimusten ja alkuvuodesta siirtyneiden vuosihuoltojen myötä, ja liikevoitto oli edellisvuoden tasolla.

Markkinatilanne

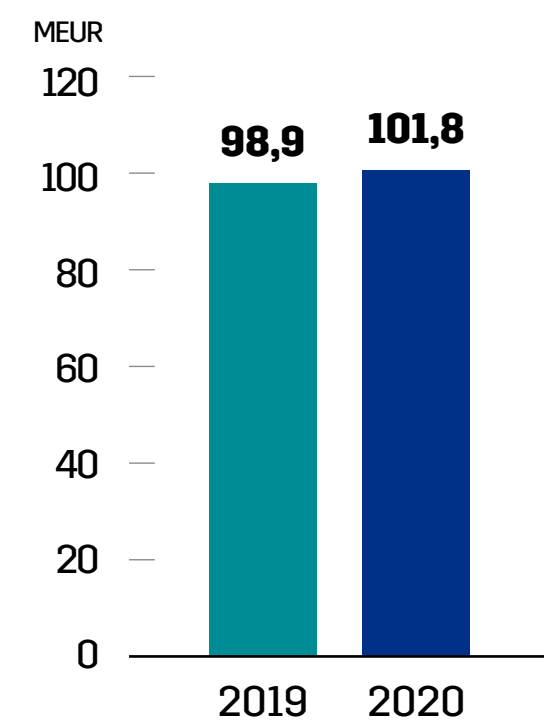
Koronaviruspandemian aiheuttama taloudellinen epävarmuus heijastui raportointivuoden aikana teollisuuden palveluiden kysyntään ja teki siitä vaikeasti ennustettavaa. Pandemian rajoittamiseksi annettujen viranomaismääräysten ja -suositusten sekä niiden aiheuttamien asiakaskohtaisten tuotannonrajoitus- ja sopeutustoimenpiteiden ennakoidaan näkyvän erikseen tilattavien palveluiden, kuten prosessipuhdistuksen palveluiden kysynnässä.

Asemamme johtavana toimijana teollisuuden palveluissa perustuu vahvaan läsnäoloon asiakkaan arvoketjun eri vaiheissa. Me kehitämme ja johdamme laajoja palvelukokonaisuuksia hyödyntäen kaikkia L&T:n palveluita. Liiketoimintamme perustuu asiakastuntemukseen, ja asiakastyytyväisyytemme säilyi erinomaisella tasolla. Saimme vuonna 2020 uusia asiakkuuksia, jotka vahvistivat markkina-asemaamme.

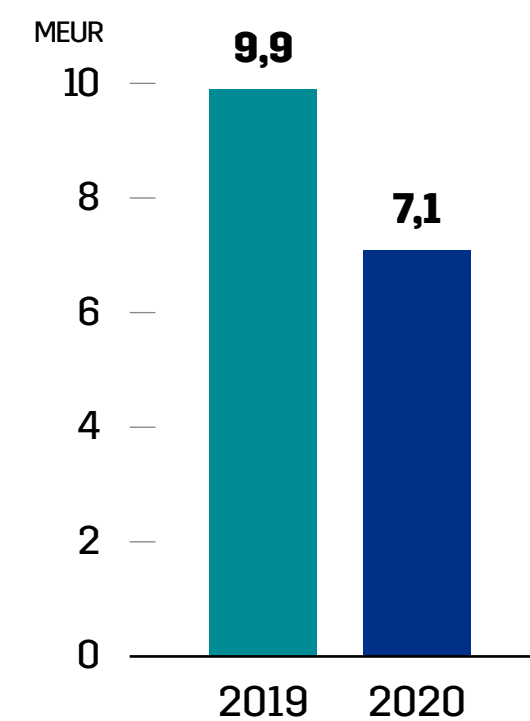
Tiukentuvat ympäristövaatimukset edellyttävät teollisuudelta entistä aktiivisempia toimenpiteitä jätteiden ja sivuvirtojen hyödyntämiseksi.

Me autamme asiakkaitamme tässä työssä kehittämällä uusia puhdistus- ja käsittelymenetelmiä.

Liikevaihto

Liikevoitto

Vuoden 2020 keskeiset toimenpiteet ja saavutukset

- Kehitimme toimintatapojamme hygieniaturvallisuuden varmistamiseksi teollisuuden merkittävien huoltoseisokkien yhteydessä.
- Pohjois-Suomen uusi materiaalitehokkuuskeskus aloitti toimintansa lokakuussa 2020. Keskus prosessoi alueella syntyviä teollisuuden sivuvirtoja ja pilaantuneita maa-aineksia hyödynnettäviksi materiaaleiksi.
- Jatkoimme aktiivista kehitystyötä nestemäisten jätteiden käsittelymenetelmien parantamiseksi.
- Laajensimme Teollisuuspalveluiden toimintaa Etelä- ja Kaakkois-Suomessa sekä Turun alueella ostamalla Oakland Service Oy:n osakekannan. Oakland Service tarjoaa vaativia erikoispuhdistuksia teollisuuslaitoksille, rakennusteollisuudelle ja merenkulkualalle sekä viemärihuollon palveluita yrityksille ja taloyhtiöille. Laajensimme toimintaamme myös Savon alueella.
- Jatkoimme merkittävää prosessipuhdistusyhteistyötä kemian- ja metsäteollisuuden yritysten kanssa ja solmimme uusia yhteistyösopimuksia.
- Jatkoimme uuden toimintamallin ja toiminnanohjausjärjestelmän suunnittelua. Tavoitteenamme on ottaa nämä käyttöön vuoden 2021 aikana.
- Asiakastyytyväisyys säilyi vuonna 2020 korkealla tasolla ja henkilöstötyytyväisyys parani.

Kiinteistöpalvelut Suomi vuonna 2020

Kiinteistöpalvelut Suomi tarjoaa kiinteistöjen kiertotalouden palveluratkaisuja tuottamalla siivous- ja tukipalveluita, kiinteistöhuoltoa ja teknisiä palveluita. Tavoitteenamme on parantaa asiakkaidemme kiinteistöjen arvoa ja elinkaarta sekä kiinteistöjen käyttäjien tyytyväisyyttä.

Kiinteistöpalvelut Suomen liikevaihto laski 232,3 miljoonaan euroon (2019: 249,1). Liikevoitto parani selkeästi 3,2 miljoonaan euroon (2019: -4,1).

Kiinteistöpalvelut Suomen liikevoitto parani merkittävästi toiminnan tehokkuuden ja laadun parantumisen johdosta. Liikevoitto parani kaikilla palvelulinjoilla ja erityisesti siivousliiketoiminnassa.

Koronaviruspandemia heikensi kysyntää kaikilla palvelulinjoilla, voimakaimmin kiinteistökoneerikassa. Kiinteistöpalvelut Suomi onnistui kuitenkin hyödyntämään koronaviruspandemian tuomat mahdollisuudet sekä sopeutta-

maan toimintaansa pandemian heikentämään kysyntään erinomaisesti. Henkilöstö- ja asiakastytyvyisyys parantivat merkittävästi nousien ennätyslukemiin.

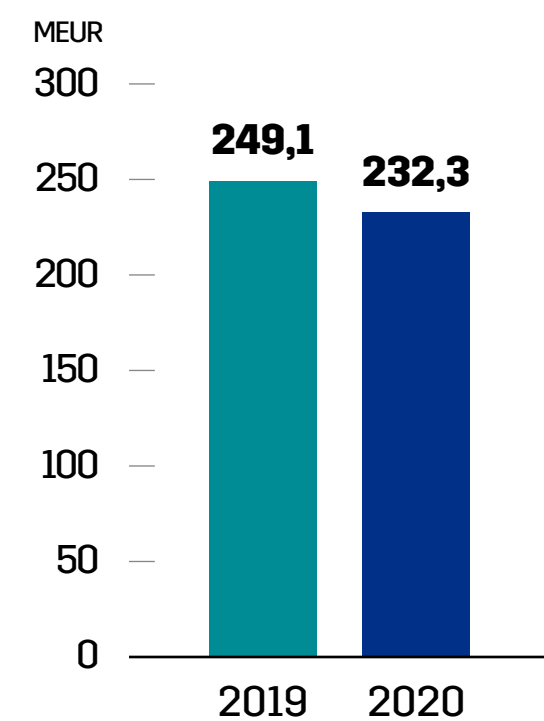
Markkinatilanne

Koronaviruspandemian rajoittamiseksi annettujen viranomais määräysten ja -suositusten sekä niiden aiheuttamat asiakaskohtaiset tuotannonrajoitus- ja sopeutustoimenpiteet vaikuttivat Kiinteistöpalvelut Suomen toimintaan koko vuoden 2020 ja niiden ennakoitua aiheuttavan häiriötä palveluiden tuottamiseen vielä vuoden 2021 aikana. Vaikutus näkyi kaikissa palveluissa, painottuen kuitenkin kiinteistötekniikan erikseen tilattaviin palveluihin.

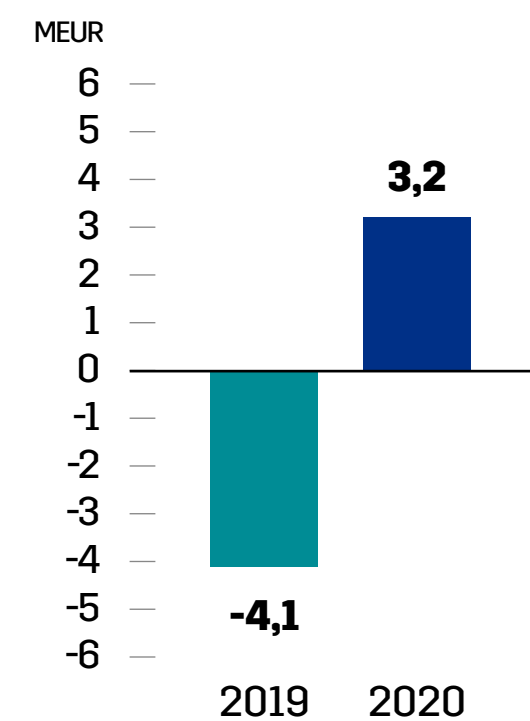
Kiinteistökantaan kumuloitunut korjausvelka jatkoi kasvuaan. Lisääntyvät vastuullisuusvaatimukset tukevat energiatehokkuusratkaisujen sekä erilaisten olosuhteiden analysointiin ja optimointiin liittyvien ratkaisujen kysyntää. Kaupungistumisen myötä markkinoiden kasvu keskittyy kasvukeskuksiin.

Markkinoiden kasvun pullonkaulaksi pitkällä aikajänteellä on muodostumassa työvoiman riittävyys. Kiinteistöpalvelualan monivuotinen ansiokehitysohjelma on nostanut alan palkkoja yleistä ansiokehitystä selvästi

Liikevaihto

Liikevoitto

nopeammin, mutta sillä ei ole onnistuttu ratkaisemaan työvoimaongelmaa. Koronapandemian aiheuttama yleisen taloudellisen toimeliaisuuden lasku paransi työvoiman saatavuutta vuonna 2020.

Tavoittelemme kasvua valitsemistamme strategisista asiakassegmenteistä. Teemme sen kehittämällä kiinteistöjen kiertotalouden palveluratkaisuja, joilla voidaan parantaa asiakkaidemme kiinteistöjen arvoa ja elinkaarta sekä kiinteistöjen käyttäjien tyytyväisyyttä.

Vuoden 2020 keskeiset toimenpiteet ja saavutukset

- Paransimme asiakaskokemusta kaikilla palvelulinjoillamme ja henkilöstökokemusta organisaatiomme kaikilla osa-alueilla.
- Perustimme kymmeniä epidemiasivouksen iskuryhmiä eri puolille Suomea. Epidemiasivouksen iskuryhmät desinfioivat satoja kohteita, joissa oli ollut koronavirusaltistuminen.
- Koulutimme asiakkaitamme ja muita sidosryhmiä laadukkaasti siivouksen merkityksestä erilaisten epidemioiden torjunnassa. Järjestimme muun muassa webinaarisarjan sekä julkaisimme useita tietopaketteja esimerkiksi toimistotilojen ja koulujen hygieniaturvallisuudesta huolehtimisesta.
- L&T Smartti -palvelu kiinteistöjen energiatehokkuuden johtamiseen laajeni tekoälyä hyödyntävään kiinteistöjen optimointipalveluun.
- Aloitimme keskustelun koulujen työskentelyolosuhteista luomalla uuden oppiaineen, oppimisympäristöopin. Tarjosimme kouluille oppimateriaalia, jonka avulla koululaiset voivat itse osallistua oppimisympäristönsä parantamiseen.
- Helsingin Puotilan ala-asteen elinkaarihankkeen toteuttajaksi valittiin Lujatalo, kumppaninaan L&T. Puotilan ala-asteen elinkaarihanke on yksi Helsingin kaupungin ensimmäisiä elinkaarimallilla toteutettavia hankkeita.
- Solmimme uusia asiakkuuksia haastavasta markkinatilanteesta huolimatta ja paransimme toiminnan laatua kaikilla palvelulinjoillamme.

Kiinteistöpalvelut Ruotsi vuonna 2020

Kiinteistöpalvelut Ruotsi tekee kiertotaloudesta totta tuottavilla kiinteistöillä, joilla on pitkä ja kestävä elinkaari. Tarjoamme kiinteistöille teknisiä palveluita ja siivouspalveluita.

Vuonna 2020 Kiinteistöpalvelut Ruotsin liikevaihto kasvoi 134,5 miljoonaan euroon (2019: 131,8). Liikevoitto laski 3,5 miljoonaan euroon (2019: 3,8).

Ruotsissa koronaviruspandemian vaikutukset näkyivät koko vuoden. Normaalia korkeampi sairastavuus ja siitä johtunut alihankintakustannusten kasvu sekä tilausten vähentyminen osassa asiakaskuntaa laskivat liikevoittoa katsauskaudella. Valtion tukitoimenpiteet yrityksille kompensoivat vähäisessä määrin pandemian vaikutuksia toukokuun alusta lähtien. Kiinteistöpalvelut Ruotsi teki hyvän tuloksen, kun huomioidaan maan vaikea koronavirustartuntatilanne.

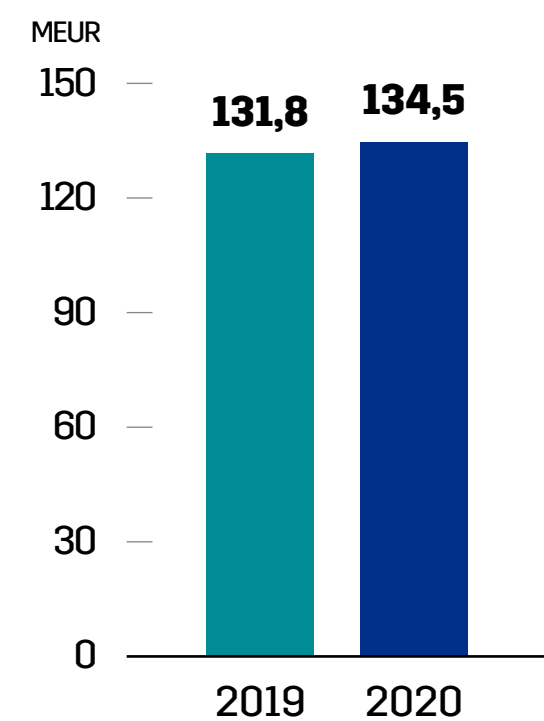
Markkinatilanne

Ruotsin kiinteistöpalvelumarkkinoilla valtaosa liiketoiminnastamme muodostuu kiinteistöt teknisistä palveluista. Olemme kiinteistöt teknisissä palveluissa markkinajohtaja sairaalasegmentissä, jossa on vahvat kasvunäkymät. Sairaaloitten ja kuntien ylläpitopalveluiden yksityistäminen, kiinteistökantaan kumuloitunut korjausvelka sekä kiinteistökannan teknistyminen kasvattavat markkinaa lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Kiinteistöpalvelut Ruotsi vahvisti vuonna 2020 asemaansa elintarviketeollisuuden hygieniasivouksessa. Myös kaupallisella sektorilla on vakaat kasvumahdollisuudet.

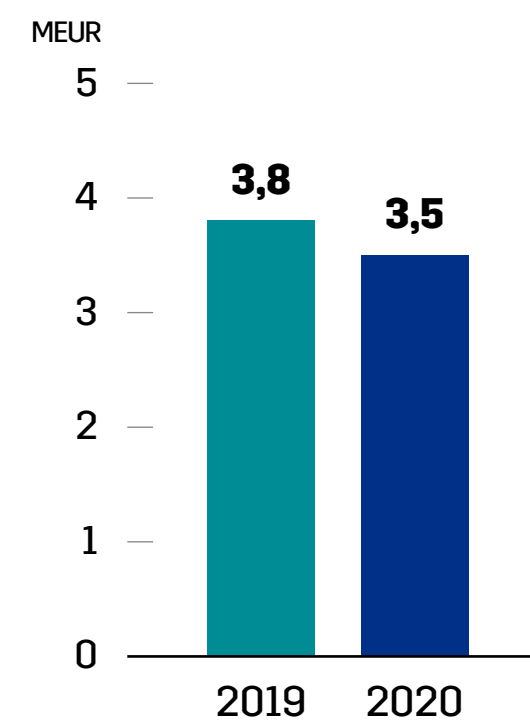
Vastuullisuusvaatimusten kasvu on merkittävä mahdollisuus liiketoiminnallemme. Asiakkaat haluavat pienentää hiilijalanjälkeään ja parantaa energiatehokkuuttaan, ja me autamme heitä saavuttamaan tavoitteensa.

Hintakilpailun sijaan keskitymme alentamaan asiakkaan elinkaarikustannuksia palvelun laadun, korkean kiinteistötekniikan osaamisen ja paikallisten asiakkuuksien ymmärryksellä. Teemme kiertotaloudesta totta tuottavilla kiinteistöillä, joilla on pitkä ja vastuullinen elinkaari.

Liikevaihto

Liikevoitto

Vuoden 2020 keskeiset toimenpiteet ja saavutukset

- Olimme sairaalasegmentin asiakkaiden vahvana tukena koronaviruspandemian alkaessa. Autoimme esimerkiksi mukauttamaan leikkaussalien ilmanvaihdon koronapotilaiden hoitoon sopivaksi ja avaamaan uusia hoitotiloja kasvavalle potilasjoukolle.
- Koronapandemian alkaessa saimme merkittäviä uusia asiakkuuksia, joissa tuettiin julkisten tilojen turvallista käyttöä pandemiatilanteessa.
- Vahvistimme asemaamme elintarviketeollisuuden hygieniasivouksessa.
- Siirryimme käyttämään yhteistä toiminnanohjausjärjestelmää, mikä tehosti yhteistyötä.
- Uuden hankintasuunnitelmamme mukaisesti siirryimme kohti sähköautojen käyttöä työsuhdeautoissa.
- Tehostimme sisäistä viestintäämme, jotta työntekijöillä oli ajantasainen tieto pandemiaan liittyvistä työohjeista ja yleisestä tilannekuvasta.
- Asiakastytyvyisyys kasvoi ja saavutimme tavoitetason. Henkilöstöstämme yli 80 prosenttia suosittelisi L&T:tä työpaikkana.

VASTUULLISUUS

- 31 Johdanto vastuullisuuteen
- 35 Olennaisuus ja sidosryhmätyö
- 40 Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä
- 53 Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö
- 65 Kestävä teollisuus ja kaupungit
- 70 Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Vastuullisuus on liiketoimintamme lähtökohta

Me L&T:llä olemme sitoutuneet toimimaan vastuullisesti ja tavoittelemme kiertotalouden toiminnanjohtajuutta. Kiertotalouden ajatusjohtajia Suomessa riittää, mutta meillä asiantuntemukseen yhdistyy kyky myös toteuttaa kiertotaloutta käytännössä. Vastuullisuus tarkoittaa meille asiakkaiden vastuullisuustyön tukemista, oman liiketoiminnan ympäristövaikutusten pienentämistä, henkilöstön hyvinvoinnin ja monimuotoisuuden edistämistä sekä vastuullisten toimintatapojen varmistamista arvoketjussamme.

Vastuullinen toimintatapa kuuluu erottamattomasti L&T:n strategiaan, liiketoimintaan ja jokapäiväiseen työhön, sillä palveluillamme on keskeinen rooli asiakkaidemme vastuullisuuden mahdollistamisessa. Toimintamme merkittävimmät vaikutukset näkyvät asiakkaillemme tuotettujen vastuullisuushyötyjen kautta.

Tavoittelemme yhä parempia tuloksia asiakkaiden materiaalien hyödyntämisessä, päästöjen vähentämisessä, energiatehokkuudessa sekä kiertotaloutta edistävien menetelmien ja palveluiden kehittämisessä.

Toimintamme luonteen ja laajuuden vuoksi pystymme vaikuttamaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja sopeutumiseen. Kasvatamme määrätietoisesti toimintamme hiilikädenjälkeä ja samalla pienennämme oman toimintamme hiilijalanjälkeä.

Suurena työllistäjänä ja palveluyrityksenä kannamme sosiaalista vastuuta pitämällä huolta henkilöstömme työhyvinvoinnista ja työkyvystä sekä huolehtimalla yhdenvertaisuuden ja monimuotoisuuden toteutumisesta. Uskomme, että hyvä henkilöstökokemus on vahvasti sidoksissa hyvään asiakaskokemukseen. Haluamme

yhdessä asiakkaidemme kanssa edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa työllistämisen kautta ja teemme tämän muun muassa tarjoamalla työtä niille, joiden on vaikea työllistyä.

Vastuullisuustyömme kattaa liiketoimintamme koko arvoketjun. Huolehdimme tinkimättömästi oman toimintamme vaatimustenmukaisuudesta ja vastuullisuudesta. Noudatamme ympäristö- ja työnantajavelvoitteitamme sekä vähennämme toimintamme ympäristökuormitusta.

Arvioimme ja seuraamme toimittajiemme vastuullisuutta sekä velvoitamme toimitusketjultamme omien vastuullisuusperiaatteidemme mukaista toimintaa.

Lähtökohtanamme on, että toimimalla vastuullisesti ja luomalla vastuullista lisäarvoa sidosryhmillemme myös omistajillemme tuotettu arvo kasvaa. Osana vastuullisuusraportointiamme raportoimme säännöllisesti toimintamme taloudellisista vaikutuksista sekä verojalanjäljestämme.

Voit tutustua tarkemmin arvontuotantoon eri sidosryhmillemme tämän vuosikatsauksen [sivulla 19](#), L&T:n arvonaluonti vuonna 2020.

Keskeiset sitoumuksemme

L&T on sitoutunut tukemaan kansainvälisiä julistuksia ja sopimuksia. Näistä keskeisimmät ovat:

- YK:n kestävän kehityksen tavoitteet vuodesta 2018
- Global Compact -aloitteen periaatteet vuodesta 2018
- ILO:n perussopimus työelämän perusoikeuksista
- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus.

Lisäksi olemme asettaneet Science Based Targets -aloitteen hyväksymät tieteelliset ilmastotavoitteet ja sitoutuneet vähentämään omasta toiminnastamme syntyviä päästöjä tavoitteen mukaisesti vuoteen 2030 mennessä. Olemme myös sitoutuneet raportoimaan toimintamme ilmastovaikutuksista Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) -suositusten mukaisesti. TCFD-suositusten mukaiseen raporttiimme voit tutustua tarkemmin tämän katsauksen [sivulla 49](#), Ilmastomuutoksen riskit ja mahdollisuudet.

Tärkeimmät vastuullisuussitoumuksemme ja kestävä kehityksen indeksit

L&T asiakkaiden vastuullisuuden tukena

- Pidennämme kiinteistöjen käyttöikä ja opastamme jätteiden lajittelussa.
- Luomme hyviä työskentely- ja asumisolosuhteita ja autamme säästämään energiaa.
- Huolehdimme teollisuuden tukipalveluista ja sivuvirroista ympäristöystävällisesti ja turvallisesti.
- Vähennämme kuljetustemme ympäristövaikutuksia.
- Jalostamme asiakkaidemme jätteet ja sivuvirrat hyötykäyttöön etusijajärjestyksen mukaisesti.
- Toimitamme bio- ja kierrätysraaka-aineita teollisuuden käyttöön ja kasvatamme sitä kautta toimintamme hiilikädenjälkeä.
- Huolehdimme henkilöstöstämme ja työllistämme erityisryhmiä.
- Varmistamme alihankkijoidemme vastuullisuuden.
- Kasvatamme asiakkaidemme ympäristöosaamista.
- Edistämme kiertotalouden toimintaedellytyksiä ja autamme asiakkaitamme siirtymään kiertotalouteen.

OSA KIERTOKULKUA

Vastuullista kumppanuutta

Lassila & Tikanoja on yksi Keskon strategisista vastuullisuuskumppaneista muun muassa jätehuollossa, kiertotaloudessa ja siivouspalveluissa. Laajalaiseen kumppanuuteen kuuluu satoja K-Ryhmän toimipaikkoja.

”Yhteistyössä kohtaa kaksi oman alansa ykköstä. L&T:llä on puitteet, osaaminen ja ammattitaito ja lisäksi vielä tahto kehittää yhteistyötä jatkuvasti”, sanoo Keskon päivittäistavarakaupan ympäristöpäällikkö **Hanna Lehmuskoski**.

”Kesko on yksi maailman vastuullisimmista kaupan alan toimijoista. Sen tavoitteet ovat huomattavasti niin keskivertoa kuin regulaatitasoa korkeammalla. Meidän tehtävämme on mahdollistaa niiden tavoitteiden mukaiset tulokset”, summaa kumppanuuden ympäristöpalveluiden toimialajohtaja **Petri Salermo** L&T:ltä.

Yritysvastuuohjelma ohjaa vastuullisuustyötä

L&T:n vastuullisuustyötä ohjataan ja kehitetään konsernin yritysvastuuohjelman kautta. Ohjelmassa on huomioitu yritysvastuun olennaiset näkökohdat ja niille on asetettu soveltuvin osin mitattavat ja seurattavat tavoitteet.

Yritysvastuuohjelman painopisteet on määritelty toimintamme vaikutusten, keskeisten sidosryhmien odotusten sekä strategisten painotusten pohjalta. Lisäksi olemme huomioineet ympäristö- ja palvelualan yritykselle ominaiset liiketoiminnan ja toimintaympäristön erityispiirteet sekä YK:n kestävän kehityksen ja Global Compact -aloitteen tavoitteet. Yritysvastuun olennaisuusanalyysiin ja tehtyihin valintoihin voit tutustua tarkemmin Olennaisuus ja sidosryhmätyö -osiossa [sivulla 35](#).

Yritysvastuuohjelman keskeiset vastuullisuustavoitteet on kirjattu yhtiön pitkän aikavälin strategisiin tavoitteisiin ja tavoitteenamme on vuonna 2021 raportoida näiden edistymisestä säännöllisesti osavuosisikastausten yhteydessä.

Yritysvastuun johtaminen

L&T:llä yritysvastuun johtaminen on integroitu osaksi liiketoiminnan johtamista. Yritysvastuu on sisällytetty yhtiön strategiaan ja L&T:n hallitus vahvistaa yritysvastuuohjelman strategian yhteydessä ja asettaa yhtiön pitkän aikavälin tavoitteet.

Vuoden 2020 aikana olemme päivittäneet ja vahvistaneet yritysvastuun johtamismalliamme, ja se otetaan käyttöön vuoden 2021 alusta. Tavoitteenamme on, että päivitetty johtamismalli tukee yritysvastuuohjelman johtamista ja toimeenpanoa sekä integroi vastuullisuusnäkökohdat entistä vahvemmin osaksi yhtiön johtamisjärjestelmää.

Yhtiön hallitus on seurannut yritysvastuuohjelman etenemistä säännöllisesti vuosittain. Vuoden 2021 alusta hallituksen henkilöstövaliokunta muuttuu henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnaksi, joka käsittelee vastuullisuusasioita vähintään kolme kertaa vuodessa.

Yhtiön ja liiketoimintojen johtoryhmät ohjaavat ja seuraavat säännöllisesti yritysvastuuohjelman edistymistä. Vuodesta 2021 yritysvastuun seuranta on johtoryhmien asialistalla vähintään neljännesvuosittain, mikä mahdollistaa vastuullisuustyön tehokkaamman johtamisen. Kehittäminen tapahtuu pääosin liiketoimintalähtöisissä työryhmissä. Vastuullisuustyön käytännön koordinoimista ja raportoinnista vastaa yhteiskuntasuhdejohtaja ja hänen alaisuudessaan toimiva viestintä- ja vastuullisuusorganisaatio. Lisäksi jokaisen L&T:läisen velvollisuutena

L&T:n yritysvastuun painopisteet

Kiertotalous ja ilmastomuutoksen hillintä

STRATEGISET TAVOITTEET:

- Kasvatamme toimintamme hiilikädenjälkeä liikevaihtoa nopeammin.**
- Pienennämme omaa hiilijalanjälkeämme -50 % ajokilometriä kohden vuoden 2018 tasosta vuoteen 2030 mennessä.**

Edistämme asiakkaidemme materiaalien ja energian kestävää käyttöä ja vähennämme hävikkiä.

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

STRATEGINEN TAVOITE:

- Henkilöstön suositteluasteen nostaminen 80 %:iin.**

Huolehdimme henkilöstömme työhyvinvoinnista, työkyvystä ja työturvallisuudesta.

Työllistämme erityisryhmiä ja osatyökykyisiä.

Luomme talouskasvua ja hyvinvointia.

Kestävä teollisuus ja kaupungit

Edistämme teollisuusinfran kehittämistä kestävän kehityksen mukaiseksi, sivuvirtojen hyödyntämistä ja suljettuja kiertoja.

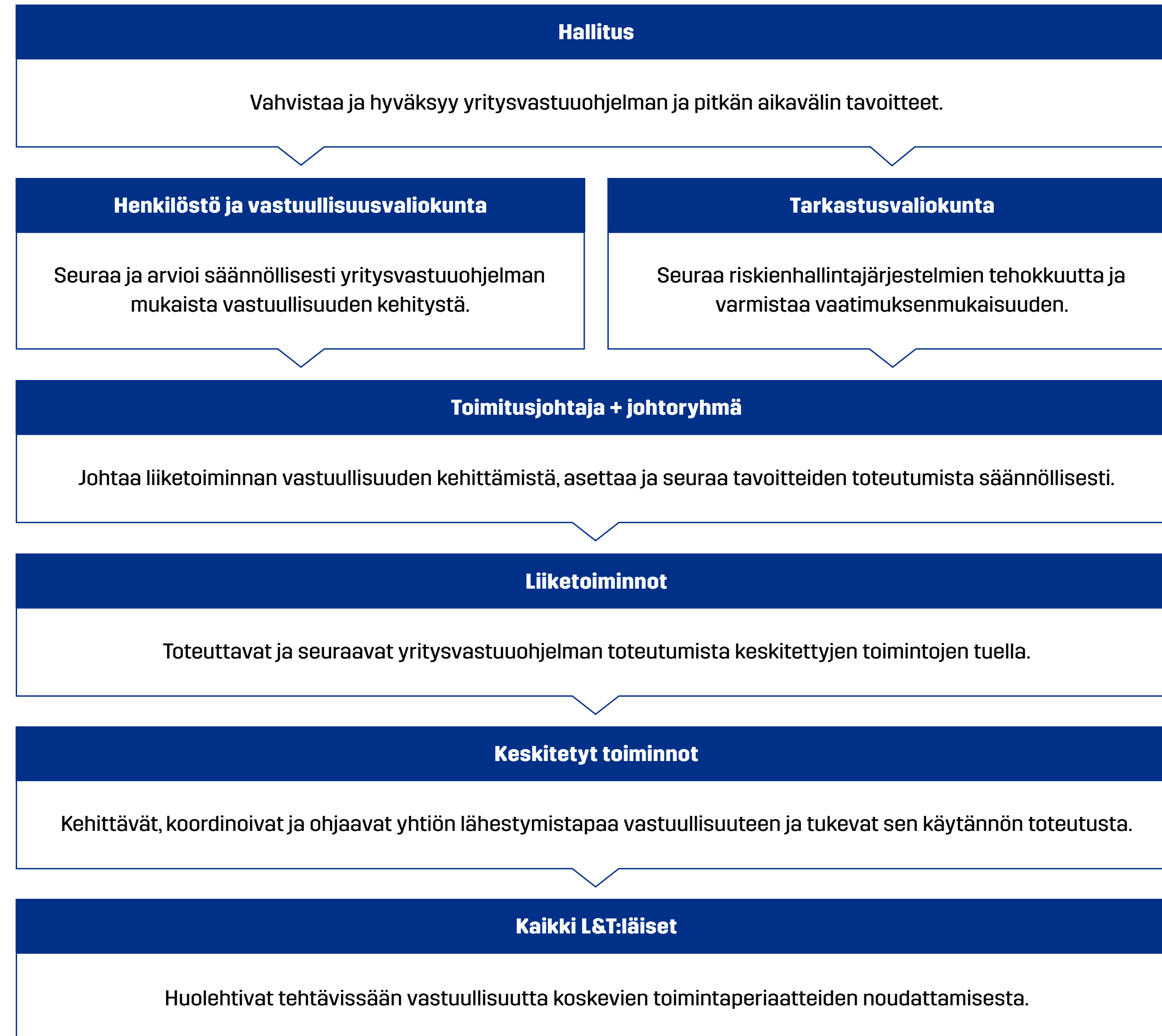
Innovoimme ratkaisuja kestävien kaupunkien rakentamiseksi sekä terveellisten ja turvallisten olosuhteiden luomiseksi.

Vaativuuden mukaisuuden varmistaminen

Varmistamme oman toimintamme vaatimusten mukaisuuden ja eettisyyden. Varmistamme toimitusketjumme vastuullisuuden.

Yritysvastuun johtaminen L&T:llä

on huolehtia työtehtävässään vastuullisuutta koskevien toimintaperiaatteiden noudattamisesta.

Päätöksenteossa ja hallinnossa L&T noudattaa Suomen osakeyhtiölakia, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä, L&T:n yhtiöjärjestystä, L&T:n hallituksen ja sen valiokuntien työjärjestyksiä sekä Nasdaq Helsinki Oy:n sääntöjä ja ohjeita.

Vastuullisuuteen liittyvien riskien hallinta on osa yhtiön kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Sen tavoitteena on merkittävien riskitekijöiden tunnistaminen, niihin varautuminen ja niiden tehokas hallinta siten, että yhtiön tavoitteet saavutetaan. Keskeisistä riskeistä ja niiden hallinnasta voit lukea tarkemmin [Taloudellisen katsauksen](#) sivulta 30 alkaen.

Johtamisjärjestelmämme tukee yhdenmukaisia toimintatapoja

L&T:n johtamisjärjestelmän tavoitteena on parantaa johtamiskäytäntöjä, kirkastaa pelisääntöjä ja tehostaa strategian toteuttamista. Järjestelmän keskiössä ovat henkilöstön hyvinvointi, turvallinen työympäristö ja esimerkillisyys ympäristöasioissa. Johtamisjärjestelmä on sertifioitu ISO 9001-, ISO 14001- ja ISO 45001 -standardien mukaisesti. Vuonna 2020 sertifiointi kattoi lähes 90 prosenttia Suomen liiketoiminnoista ja henkilöstöstä. Ruotsissa sertifiointi kattoi kaikki liiketoimintomme.

Olellisuus ohjaa yritysvastuu- ja sidosryhmätyöskentelyä

Vastuullisuuden olellisuusarvio määrittää yritysvastuuohjelmamme ja vastuullisuustyömme painopistealueet. Olellisuuden arviointi on jatkuvaa, ja se ohjaa käytännön yritysvastuu- ja sidosryhmätyöskentelyämme sekä toimenpiteitämme.

L&T:n vastuullisuuden olellisimmat aiheet perustuvat liiketoimintamme keskeisiin vaikutuksiin sekä sidosryhmiemme odotuksiin. Olellisuusarvioinnin pohjana toimii vuonna 2018 toteutettu laaja sidosryhmätutkimus sekä säännöllisesti toteutettavat sidosryhmäkohtaiset tutkimukset ja vuoropuhelut. Lisäksi arvioinnissa on huomioitu YK:n kestävän kehityksen ja Global Compact -aloitteen tavoitteet.

Liiketoimintamme keskeiset vaikutukset

Ympäristövaikutukset

L&T:n ympäristövaikutukset toteutuvat erityisesti asiakkaille tuotettavien palveluiden kautta. Lisäämme asiakkaidemme materiaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä ja prosessoimme niistä kierrätysraaka-aineita teollisuuden tarpeisiin sekä korvaamme fossiilisia polttoaineita bio- ja kierrätyspolttoaineilla. Näin pystymme päivittäin vaikuttamaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseen sekä luonnonvarojen säästämiseen.

Merkittävänä logistiikkatoimijana keskitymme omassa toiminnassamme erityisesti keräys- ja kuljetuspalveluista aiheutuvien päästöjen vähentämiseen. Lisäksi varmistamme materiaalien käsittely-, varastointi- ja lopusjoihtustoimintamme ympäristövastuullisuuden sekä ympäristölainsäädännön ja -standardien tinkimättömän noudattamisen. Edellytämme samaa myös alihankkijoiltaamme.

Sosiaaliset vaikutukset

Merkittävänä työllistäjänä ja palvelualan yrityksenä L&T:n sosiaalisen vastuun painopiste on omassa henkilöstössään. Toimintamme keskeiset vaikutukset kohdistuvat henkilöstömme työkyvyn edistämiseen, työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden parantamiseen sekä monimuotoisen työyhteisön edistämiseen. Näillä toimilla pystymme vaikuttamaan muun muassa työurien pidentymiseen ja henkilöstön tyytyväisyyteen.

Lisäksi pystymme vähentämään eriarvoisuutta yhteiskunnassa tarjoamalla töitä myös niille, joiden on vaikea työllistyä tai jotka eivät pysty tekemään täyttä työpäivää.

Varmistaaksemme henkilöstön tasavertaisen kohtelun kunnioitamme ihmis- ja työoikeuksia ja noudatamme kansallisia lakeja, sopimuksia ja muita velvoitteita. Edellytämme samaa myös alihankkijoiltaamme.

Taloudelliset vaikutukset

Toimintamme keskeinen taloudellinen vaikutus on omistaja-arvon kestävä kasvattaminen. Tavoittelemme markkinoitamme nopeampaa ja kannattavaa kasvua, säilyttäen kuitenkin vakavaraisuuden ja taloudellisen joustavuuden.

Olemme toimintapaikkakunnillamme merkittävimpien työnantajien joukossa ja maksetuilla palkoilla ja veroilla sekä tekemillämme ostoilla on huomattava vaikutus kuntatalouteen ja talousalueiden elinkeinotoimintaan.

Varmistamme hallintomme vastuullisuuden noudattamalla päätöksenteossamme ja hallinnossamme Suomen osakeyhtiölakia, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä, L&T:n yhtiöjärjestyksiä, L&T:n hallituksen ja sen valiokuntien työjärjestyksiä sekä Nasdaq Helsinki Oy:n sääntöjä ja ohjeita.

Sidosryhmien odotukset

Sidosryhmätyömme painopiste on niissä sidosryhmissä, joihin toimintamme vaikutukset kohdistuvat eniten ja jotka pystyvät toiminnallaan vaikuttamaan eniten liiketoiminta- ja vastuullisuustavoitteidemme toteutumiseen.

Keskeiset sidosryhmämme ovat asiakkaat, oma henkilöstö, potentiaaliset työntekijät, sijoittajat sekä valtakunnalliset ja alueelliset päättäjät ja vaikuttajat, mukaan lukien järjestöt sekä media.

Laajan sidosryhmätutkimuksen sekä säännöllisen sidosryhmäyhteistyön avulla olemme kartoittaneet kattavasti sidosryhmiemme toiminnallemme asettamia odotuksia ja tiivistäneet ne kolmeen tärkeimpään näkökohtaan.

- **Kestävän liiketoiminnan suunnannäyttäjä**
Alan johtavana yrityksenä L&T:n odotetaan kehitävän koko alaa yhteiskunnan kannalta oikeaan suuntaan ja toimivan ympäristöasioissa oikein ja vastuullisesti.
- **Hyvä työnantajuus**
Suurena työllistäjänä ja palveluyrityksenä meidän edellytetään olevan vastuullinen työnantaja, joka pitää huolta henkilöstönsä hyvinvoinnista ja kohtelee henkilöstöään hyvin ja tasapuolisesti sekä noudattaa erityistä huolellisuutta haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden työsuhteissa.
- **Hyödyllinen kumppani**
L&T:n odotetaan olevan asiakkaidensa hyödyllinen kumppani, joka kehittää uusia palveluita ja tukee asiakkaita heidän omien tavoitteidensa saavuttamisessa sekä pitää kiinni lupauksistaan.

Sidosryhmäyhteistyö vuonna 2020

Sidosryhmä	Keskeiset odotukset	Kuvaus keskeisestä vuorovaikutuksesta vuonna 2020
Asiakkaat	Hyvä työnantaja, hyödyllinen kumppani, vuorovaikutus	<ul style="list-style-type: none"> Toteutimme Suomessa ja Ruotsissa yritysasiakkaidemme suositteluhalukkuutta mittaavan asiakaskyselyn (NPS) ja saimme yli 2 700 arviota toiminnastamme. NPS-tuloksemme kehittyi ja parani 13 pisteellä edellisestä kyselystä. Tuloksia hyödynnämme toimiala-, palvelulinja- ja yksikkökohtaisesti jatkuvan asiakaskokemuksen parantamisessa. Teimme sähköisesti noin 90 asiakaskohtaista tyytyväisyyskyselyä, jotka antoivat meille arvokasta tietoa päivittäisen työmme onnistumisesta. Lisäksi asiakaspalvelumme toiminnan onnistumista mitattiin jatkuvalla kyselyllä, joka lähetettiin raportointivuoden aikana yli 67 000 yhteyshenkilölle. Raportointivuoden aikana yli 50:llä asiakkaalla oli käytössään L&T:n jätehuollon verkkokoulutus, ja järjestimme satoja muita asiakaskoulutuksia, -opastuksia sekä asiakaskohtaisia infotilaisuuksia, joista valtaosa toteutettiin webinaareina tai etätapaamisina. Lisäksi toteutimme asiakkaiden kanssa yli 200 erisuuruista yhteiskehityshanketta. Johdimme ja kehitimme asiakkuuksia asiakaskohtaisten säännöllisten kehitys- ja ohjausryhmien avulla. Lähetimme asiakkaillemme yli 60 uutiskirjettä, joissa kerroimme ajankohtaisista asioista. Tuotimme aktiivisesti sisältöjä verkkoblogeihimme, joita kiinnostuneet saivat tilata sähköposteihinsa. Lisäksi järjestimme noin 10 asiakastilaisuutta, joissa kerroimme L&T:n palveluista. Näistä valtaosa järjestettiin koronaviruspandemiasta johtuen etäyhteyksiä hyödyntäen.
Oma henkilöstö	Kestävän liiketoiminnan suunnannäyttävä, hyvä työnantaja	<ul style="list-style-type: none"> Toteutimme Fiilinki- henkilöstötyytyväisyyskyselyn, jonka avulla keräsimme tietoa henkilöstön motivaatiosta, esihenkilötyöstä ja johtamisesta. Kyselyn tulosten perusteella tunnistimme kehitystoimenpiteitä, joita lähdimme toteuttamaan organisaatiossa. Panostimme henkilöstölle suunnattuun säännölliseen viestintään muun muassa liittyen koronavirukseen ja turvallisten työtapojen varmistamiseen. Kehitimme työntekijöiden digitaalisia valmiuksia, jotta viestinnän saatavuus voitiin varmistaa. Jatkoimme henkilöstöjohtamisen kehittämistä ja tavoitteenamme on jatkuvasti parantaa esihenkilötyötä ja henkilöstön osallistamista sekä rakentaa sujuvampia toimintamalleja. Tuimme henkilöstön ammatillista kehittymistä työssäoppimisen, urapolkujen, tehtäväkiertojen ja koulutusten avulla. Huolehdimme esihenkilöiden osaamisesta muun muassa tarjoamalla valmennuksia liittyen esihenkilötyöhön ja -viestintään. Henkilöstön kehittäminen tapahtui tavoite- ja kehityskeskustelujen pohjalta. Teemme yhteistyötä luottamusmiesten kanssa ja tavoitteenamme on, että henkilöstöllä on edustus johtamisen eri tasoilla, konsernista liiketoimintoihin. Viestimme henkilöstölle intranetin, henkilöstölehti Letin, videoiden, uutiskirjeiden, teksti- ja WhatsApp-viestien sekä sisäisten Yammer- ja Facebook-verkoston avulla. Lisäksi järjestämme säännöllisiä kyläkokouksia, joiden tallenteet ovat nähtävillä intranetissämme.
Potentiaaliset työntekijät	Hyvä työnantaja	<ul style="list-style-type: none"> Jatkoimme valtakunnallista ja järjestelmällistä oppilaitosyhteistyötä muun muassa ammatti-, rekrytointi- ja oppisopimuskoulutusten sekä työssäoppimisjaksojen muodossa. Osallistumme hankkeisiin, esimerkiksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoimaan lisäisiä töihin -hankkeeseen, parantaaksemme osatyökykyisten mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Osallistuimme raportointivuoden aikana 11 virtuaaliseen rekrytointi- ja uratapahtumaan, joissa kerroimme L&T:n tarjoamista työmahdollisuuksista ja esittelimme yrityksen toimintaa. Rekrytoimme yli 600 kesätyöntekijää ja toimimme Vastuullinen kesäduuni -kampanjan yhteistyökumppanina. Olimme mukana Lasten ja Nuorten säätiön HuippuHarkka -ohjelmassa. Ohjelman aikana toteutimme kuusi harjoittelujaksoa ja solmimme harjoittelun päätyttyä työsopimuksen kahden nuoren kanssa. Käytössämme on rekrytointivinkkipalkkiot ja teemme valtakunnallisesti yhteistyötä TE- ja ELY-keskusten kanssa. Tutkimme säännöllisesti L&T:n työnantajamielikuvaa kehittääksemme työntekijöiden näkemystä siitä. Omat työntekijälähettiläämme toimivat sosiaalisessa mediassa hashtagilla #ihantikkana. Tuotimme L&T:läisten arkea kuvaavia sisältöjä sekä Instagramiin, Twitteriin että Facebookiin. Panostimme myös rekrytointien some- ja mediamarkkinointiin.

Sidosryhmä	Keskeiset odotukset	Kuvaus keskeisestä vuorovaikutuksesta vuonna 2020
Sijoittajat ja omistajat	Hyödyllinen kumppani, kestävä liiketoiminnan suunnannäyttävä	<ul style="list-style-type: none"> • Tapasimme sijoittajia ja analyytikoita noin 30 erilaisessa tilaisuudessa, muun muassa seminaareissa, ryhmätapaamisissa ja webinaareissa, joista valtaosa toteutettiin etäyhteyksin sekä yhtiökokouksessa. • Kävimme tiivistä vuoropuhelua tunnistettujen L&T:tä seuraavien analyytikoiden kanssa yhtiön ESG-suorituskyvystä ja tavoitteenamme on kehittää raportointiamme vastaamaan entistä paremmin markkinoiden odotuksiin. • Huolehdimme säännöllisestä yhteydenpidosta pääomamarkkinoiden kanssa pörssi- ja lehdistötiedottein sekä www-sivujemme kautta.
Päätäjät ja vaikuttajat (ml. valtakunnalliset ja alueelliset päätäjät ja järjestöt)	Kestävän liiketoiminnan suunnannäyttävä, hyvä työnantaja	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistumme aktiivisesti elinkeino- ja työmarkkinajärjestöjen toimintaan Suomessa ja EU-tasolla. • Vuonna 2020 painopisteenä Suomessa oli EU:n Kiertotalouspaketin implementointi ja siinä jatkettiin keskittymistä Jätelain uudistamiseen tähtäävään kokonaisuuteen, joka on tulossa eduskunnan käsittelyyn alkuvuodesta 2021. Lisäksi osallistuimme myös kiertotalouden ohjauskeinoja koskevaan valmisteluun Suomessa. • Osallistuimme jätteenkuljetusjärjestelmää koskevien päätösten valmisteluun kuntatasolla. • Teimme uusia aloitteita työ- ja elinkeinoviranomaisille tarvittavista toimenpiteistä osatyökykyisten työllistämisen edistämiseksi.
Media	Kestävän liiketoiminnan suunnannäyttävä, hyvä työnantaja	<ul style="list-style-type: none"> • Vastasimme useisiin kymmeneen mediayhteydenottoihin toimittajien tiedontarpeiden täyttämiseksi tai haastateltavien löytämiseksi. • Julkaisimme 32 lehdistötiedotetta sekä järjestimme mediatilaisuuksia ja -tapaamisia, esimerkiksi osavuosikatsausten yhteydessä. Otimme kantaa ajankohtaisiin asioihin mielipidekirjoitusten avulla.

Olenaisuusarvio

Yritysvastuun olenaisuusarviossa olemme tunnistaneet liiketoimintamme ja strategiamme kannalta olennaisimmat vastuullisuusnäkökohdat. Olemme kategorisoineet ne sidosryhmien odotusten ja toimintamme vaikutusten pohjalta alla esitettyyn kolmeen luokkaan. Lisäksi olemme tunnistaneet vastuullisuustyömme ajureiksi toimintamme kannalta keskeisimmät kuusi YK:n kestävä kehityksen tavoitetta, joiden edistämiseen olemme sitoutuneet.

Edelläkävijyyden ja parhaat käytännöt

L&T:n toiminnan vaikutusten, strategian ja sidosryhmien näkökulmasta kaikkein olennaisimmat vastuullisuusnäkökohdat, joissa tavoittelemme edelläkävijyyttä ja pyrimme luomaan alamme parhaita käytäntöjä.

Sidosryhmien odotuksiin vastaaminen

Muut L&T:n toiminnan ja sidosryhmien kannalta olennaisiksi arvioimamme vastuullisuusnäkökohdat, joissa pyrimme täyttämään sidosryhmiemme odotukset ja toimimaan niiden mukaisesti.

Vaatimustenmukaisuus

Muissa L&T:n liiketoimintaan olennaisesti liittyvissä vastuullisuusnäkökohdissa pyrimme vähintään varmistamaan vaatimustenmukaisuuden täyttymisen.

Yritysvastuun olellisuusanalyysi 2020

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet vastuullisuuden ohjureina

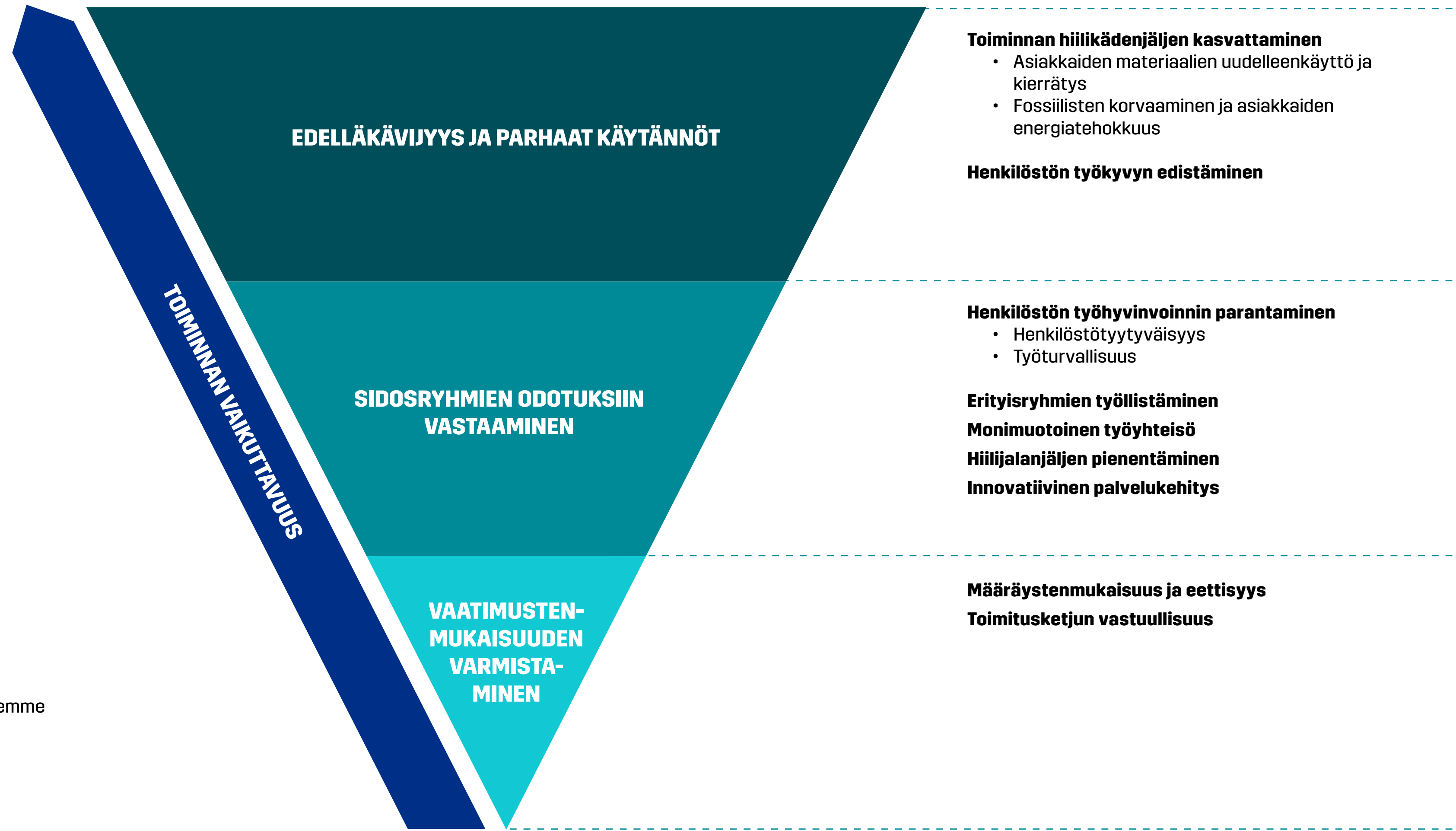
Korvaamme neitseellisiä raaka-aineita kierrätysraaka-aineilla ja fossiilisia polttoaineita bioenergialla sekä luomme uusia kiertotaloutta edistäviä palveluratkaisuja ja vähennämme omia päästöjämme.

Tavoitteenamme on hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö sekä kestävän taloudellisen lisäarvon ja hyvinvoinnin luominen.

Edistämme kestävää teollisuutta ja kaupunkeja kehittämällä asiakkaidemme toimintaa ja luomalla uusia innovatiivisia palveluratkaisuja.

L&T:n yritys vastuuhjelma 2019–2024

Painopisteet	Näkökohdat	Tavoitteet ja indikaattorit
 Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä	<ul style="list-style-type: none"> Kasvatamme toimintamme hiilikädenjälkeä. Pienennämme hiilijalanjälkeämme. Edistämme asiakkaidemme materiaalien ja energian kestäväää käyttöä ja vähennämme hävikkiä. 	<p>Strategiset tavoitteet: Toimintamme hiilikädenjäljen kasvattaminen liikevaihdon kasvua nopeammin. Omien päästöjen vähentäminen -50 % ajokilometriä kohden vuoden 2018 tasosta vuoteen 2030 mennessä.</p> <p>Tuki-indikaattorit: Asiakkailta kerättyjen materiaalien uudelleenkäyttö- ja kierrätysasteen nostaminen 60 %:iin, pitkän aikavälin tavoite 70 %. Asiakkaiden energiatehokkuuden parantaminen. Toimittajistamme 70 % (spend) on asettanut päästövähennystavoitteen vuoden 2024 loppuun mennessä.</p>
 Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö	<ul style="list-style-type: none"> Huolehdimme henkilöstömme työhyvinvoinnista, työkyvystä ja työturvallisuudesta. Työllistämme erityisryhmiä ja osatyökykyisiä. Edistämme monimuotoisen työyhteisön rakentamista. Luomme talouskasvua ja hyvinvointia. 	<p>Strateginen tavoite: Henkilöstön suositteluaste 80 %.</p> <p>Tuki-indikaattorit: Keskimääräisen eläköitymisiän nostaminen 64 vuoteen, pitkän aikavälin tavoite 65 vuotta. Sairauspoissaolojen vähentäminen 4,5 %:iin. Työterveysprosentti 45 %. Työturvallisuuden jatkuva parantaminen, lopullinen tavoite 0 tapaturmaa. Erityisryhmien työllistäminen. Hyvinvoinnin lisääminen ja taloudellisen lisäarvon kasvattaminen. Verojalanjäljen raportointi.</p>
 Kestävä teollisuus ja kaupungit	<ul style="list-style-type: none"> Edistämme teollisuusinfran kehittämistä kestäväen kehityksen mukaiseksi, hyödynnämme sivuvirtoja ja suljettuja kiertoja. Innoivomme ratkaisuja kestävien kaupunkien rakentamiseksi sekä terveellisten ja turvallisten olosuhteiden luomiseksi. 	<p>Tuki-indikaattorit: Uusien ympäristöystävällisten ja turvallisten menetelmien kehittäminen ja käyttöönotto. Teollisuuden sivuvirtojen ja pilaantuneiden maiden hyötykäytön lisääminen. Ratkaisut kestäväen kaupunki-infran ylläpitämiseksi ja kestävien kaupunkien kehittämiseksi. Terveellisten ja turvallisten olosuhteiden rakentaminen. Kemikaalien käytön vähentäminen ja ympäristömerkittyjen aineiden osuuden kasvattaminen.</p>
 Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Varmistamme toimintamme vaatimustenmukaisuuden ja eettisyyden. Varmistamme toimitusketjumme vastuullisuuden. 	<p>Tuki-indikaattorit: Ei vakavia vahinkoja tai rikkeitä. Kaikki uudet L&T:läiset perehtyvät Tapa Toimia -ohjeeseen, säännöllinen kertaus. Hankintojen keskittäminen toimittajille, jotka ovat sitoutuneet L&T:n vastuullisen hankinnan toimintamalliin. Riittävät toimittaja-auditoinnit vuosittain riskiarvion perusteella.</p>

L&T näyttää suuntaa ilmastonmuutoksen hillinnässä

L&T:n tavoitteena on ilmastonmuutoksen hillintä ja kiertotalouden toiminnanjohtajuus. Ympäristövastuu toteutuu toiminnassamme erityisesti hiilikädenjäljen kasvattamisen kautta.

Ympäristövastuun toteutuminen ja kestävä kehityksen edistäminen ovat liiketoimintamme lähtökohta. Asiakkaille tuottamamme palvelut vähentävät päästöjä ja tästä muodostuu hiilikädenjälkemme, jonka kasvattaminen on yksi pitkän aikavälin strategisista tavoitteistamme. Positiivisten ilmastovai-
kutusten lisäksi hillitsemme ilmastonmuutosta myös pienentämällä omien toimintojemme kasvihuonekaasupäästöjä. Raportointivuoden aikana kasvi-
huonekaasupäästöjen globaaliin vähentämiseen tähtäävä Science Based
Targets -aloite (SBTi) validoi asettamamme päästövähennystavoitteen
tieteelliseksi ilmastotavoitteeksi. Lisäksi teemme aktiivisesti töitä kiertota-
louden toimintaedellytysten turvaamiseksi ja edistämiseksi.

Vastuullisuusohjelman painopisteet

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

Painopisteet ja tavoitteet 2019–2024

Indikaattorit 2020

Onnistumisemme

Huomiot

Kasvatamme toimintamme hiilikädenjälkeä

Strateginen tavoite:
Toimintamme hiilikädenjälki kasvaa liikevaihtoa
nopeammin.

Hiilikädenjäljen kasvu suhteessa liikevaihdon
kasvuun.

- L&T:n hiilikädenjälki 1,2 miljoonaa (2019: 1,2) CO₂-ekvivalenttitonnia.
- Hiilikädenjäljen muutos 9,6 %* suhteessa liikevaihdon kehitykseen (-4,1 %).
- Korvatut energiaerät 2,8 TWh (2019: 2,6).

*Hiilikädenjälki-
intensiiteetti: suhde
miljoonaan euroon

Pienennämme omaa hiilijalanjälkeämme

Omien päästöjen vähentäminen -50 %
ajokilometriä kohden (vuoden 2018 tasosta
vuoteen 2030 mennessä).

Toimitusketjusta aiheutuvien muiden epäsuorien
päästöjen vähentäminen: 70 % suurimmista
tavarantoimittajista ja alihankkijoista asettaa
omat päästötavoitteensa vuoteen 2025
mennessä.

- Hiilijalanjälki-intensiiteetti: 818 gCO₂-ekv*. Lasku vertailuvuodesta 14,1 %.

*Hiilijalanjälki-
intensiiteetti: Scope 1
ja 2 päästöjen suhde
ajokilometrihin.
Vertailuvuosi 2018

Edistämme asiakkaidemme materiaalien ja energian kestäväää käyttöä ja vähennämme hävikkiä

Asiakkaiden materiaalien uudelleenkäyttö- ja
kierrätysasteen nostaminen 60 %:iin, pitkän
aikavälin tavoite 70 %.

Asiakkaiden energiatehokkuuden parantaminen.

- Uudelleenkäyttö- ja kierrätysaste 58,6 % (2019: 54,8). Kierrätykseen menevien materiaalivolyyymien muutos 0,3 %*, kaikki materiaalivirrat -6,2 %*, sekajätteiden osuus 19 % (2019: 24,1).
- Energiaseurannassa 218 (2019: 370) kohdetta, 2 539 (2019: 3 392) energiatehokkuus korjausehdotusta.

*Vertailuvuosi 2019

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

Ympäristövastuuta johdetaan määrätietoisesti

Ympäristöpolitiikassa on määritetty periaatteet, joita L&T noudattaa omassa toiminnassaan ja asiakkaille tuottamissaan palveluissa. Lähtökohtana on ympäristölainsäädännön ja -standardien tinkimätön noudattaminen sekä jatkuvan parantamisen periaate. Vastuullinen ympäristöasioiden hoito on osa operatiivista riskienhallintaprosessiamme.

Toimintamme ympäristöriskit liittyvät ajoneuvokalustoon, jätteiden varastointiin ja käsittelyyn sekä kemikaaliturvallisuuteen. ISO 14001 -sertifioitu ympäristöjärjestelmä ja tehokas omavalvonta ovat riskienhallintamme kulmakiviä. Ympäristöriskejä kartoitetaan säännöllisesti esimerkiksi tarkastusten ja auditointien avulla. Puutteet ja riskikohteet kirjataan järjestelmään, jolla niiden käsittelyä seurataan.

Ammattimainen jätteenkäsittely edellyttää ympäristölupia ja toimintaa veloitteiden mukaisesti. Vuonna 2020 L&T:llä oli 68 (2019: 67) ympäristölupaa, jotka ohjasivat yhtiön ympäristöasioiden hallintaa ja seuranta. Ympäristöluvan varaisille laitoksille on tehty ennaltavaraustumis- ja pelastussuunnitelmat, joissa on määritelty, kuinka laitos varautuu merkittävimpiin ympäristövahinkoihin. Lisäksi suoritamme säännöllisesti sisäisiä sekä ulkoisia auditointeja, joilla varmistetaan tarkoituksenmukaisuus.

L&T:llä ympäristövastuu kattaa koko arvoketjun ja edellyttämme sekä kumppaneiltamme että toimittajiltamme ympäristövastuullista toimintaa. Ympäristöasiat huomioidaan hankintaprosessissamme muun muassa

itsearviointien avulla. Jätettä luovutetaan vain sellaisille toimijoille, joilla on lupa sitä vastaanottaa tai käsitellä.

Hiilikädenjälki keskeinen onnistumisen mittari

L&T:n toiminnalla on suuri hiilikädenjälki. Palvelumme tuottavat asiakkaillemme merkittäviä päästövähennyksiä. Ne muodostuvat muun muassa siitä, kun asiakkaamme korvaavat neitseellisiä raaka-aineita kierrätysraaka-aineilla tai fossiilisia polttoaineita bio- ja kierrätyspolttoaineilla.

Hiilikädenjäljen kasvattaminen on yksi strategisista tavoitteistamme. Samalla, kun toimintamme hiilikädenjälki kasvaa, asiakkaidemme hiilijalanjälki pienenee. Näin tuemme asiakkaitamme heidän ympäristövastuun tavoitteidensa saavuttamisessa. L&T:n hiilikädenjälki eli toiminnan tuottamat päästövähennykset olivat vuonna 2020 noin 1,2 miljoonaa (2019: 1,2) CO₂-ekvivalenttitonnia. Hiilikädenjälki-intensiteetti oli -1 638 tCO₂e/MEUR. Intensiteetti parani edellisvuodesta 9,6 prosenttia. Hiilikädenjälki-intensiteetti lasketaan suhteuttamalla hiilikädenjälki yhtiön liikevaihtoon. Vuoden 2020 laskenta kattaa L&T:n Suomen toiminnot.

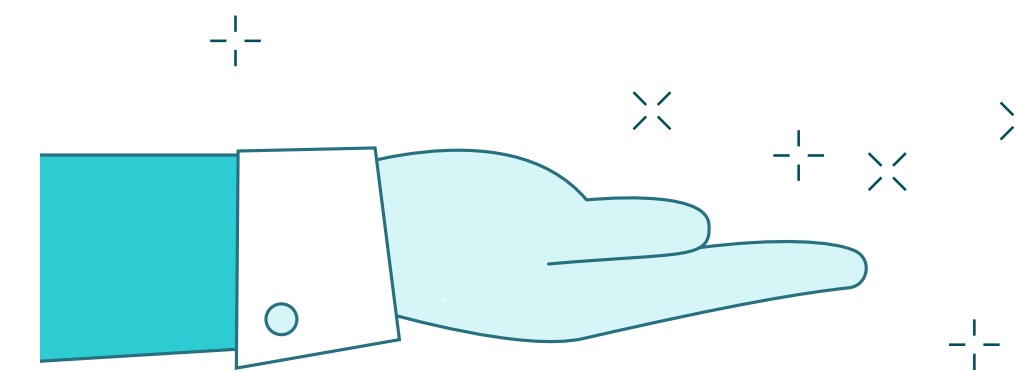
Vuonna 2020 Suomessa voima- ja lämpölaitokset sekä sementtitehtaat korvasivat fossiilisten polttoaineiden käyttöä L&T:n valmistamilla ja toimittamilla bio- ja kierrätyspolttoaineilla laskennallisesti 2,8 TWh:lla (2019: 2,6 TWh). L&T tuottaa biopolttoainetta metsien hiilinielujen lisäävän metsänhoidon sivu- ja tähdevirroista. Kierrätyspuumurskeet tehdään rakentamisen, teollisuuden ja kaupan alan puujätteistä ja korjauskelvottomista puupakkauksista. Kierrätys-

Oman toimintamme hiilikädenjälki

Hiilikädenjälki eli toiminnan päästösäästöt

1,2 milj.

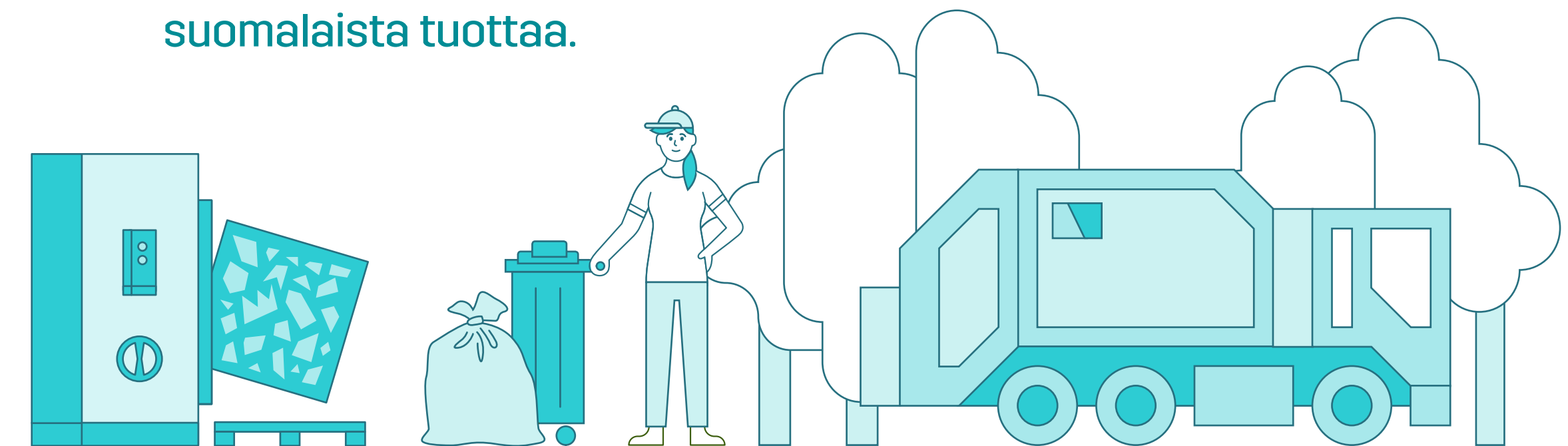
CO₂-ekvivalenttitonnia. (1,2)

L&T:n toiminta säästää vuodessa saman verran päästöjä kuin

120 000

suomalaista tuottaja.

-885,9

BIO- JA KIERRÄTYSPOLTTOAINE-TOIMITUKSET SEKÄ ASIAKKAILLE TUOTETUT ENERGIANSÄÄSTÖT

-345,7

MATERIAALI-KIERRÄTYS

tuhatta CO₂-ekvivalenttitonnia.

STRATEGINEN TAVOITTEEMME:

Toimintamme hiilikädenjälki kasvaa **liikevaihtoa nopeammin.**

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

Hiilikädenjälki

= Ilmastohyödyt eli kasvihuonekaasupäästöjen vähennyspotentiaali, jota yrityksen palvelut tuottavat asiakkaille.

Hiilikädenjälkeen vaikuttavat muun muassa uusiutumattomien raaka-aineiden korvaaminen uusiutuvilla ja jätteen määrän vähentäminen.

Lähde: Sitra, VTT i

polttoaineet (SRF) valmistetaan kierrätykseen kelpaamattomista yhdyskunta- ja rakennusjätteistä.

Kehitämme jatkuvasti hiilikädenjäljen laskentaamme ja olemme sisällyttäneet vuoden 2020 laskentaan vaarallisista jätteistä öljyjen, akkujen ja paristojen sekä osan Smartti Energiapalveluiden aikaansaamista päästövähennyksistä. Olemme myös jatkaneet yhteistyötämme Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Lappeenrannan-Lahden teknillisen yliopiston ympäristökädenjälkihankkeen kanssa, jotta ulotamme kädenjälkilaskentamme kattamaan ilmastopäästövähennyksiä laajemmin erilaisia ympäristönäkökulmia.

Kansainvälistä tunnustusta ilmastonmuutoksen hillitsemisessä

Vuonna 2020 L&T menestyi jälleen erinomaisesti kansainvälisessä yritysten ilmastotyötä arvioivassa vertailussa. Sijoituimme CDP:n ilmastoarviossa maailman kärkiyhtiöiden joukkoon, Leadership-tasolle, toiseksi parhaalla luokituksella A-. Vuoden 2020 raportti ja tulokset löytyvät CDP:n sivuilta.

Hiilijalanjäljen pienentäminen alkaa omasta toiminnasta

L&T:n strategisena tavoitteena on puolittaa oman toimintansa (Scope 1 ja 2) hiilijalanjälki ajokilometriä kohden vuoden 2018 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi tavoitteenamme on vähentää toimitusketjustamme aiheutuvia epäsuoria päästöjä niin, että 70 prosenttia suurimmista tavarantoimittajistamme ja alihankkijoisistamme (spend) ovat asettaneet tavoitteet omien päästöjensä vähentämiseksi vuoteen 2025 mennessä.

Vuonna 2020 L&T:n asettamat päästövähennystavoitteet saivat kasvihuonekaasupäästöjen globaaliin vähentämiseen tähtäävän Science Based Targets -aloitteen (SBTi) validoinnin tieteellisiksi päästövähennystavoitteiksi. Asettamamme päästötavoitteet vastaavat Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteita rajoittaa ilmaston lämpeneminen selvästi alle 2 celsiusasteen.

L&T:n absoluuttinen oman toiminnan (Scope 1 ja 2) hiilijalanjälki oli vuonna 2020 36,7 tCO₂e (2019: 43,1 tCO₂e). Absoluuttiset päästöt putosivat edellisvuoteen muun muassa fossiilisen dieselin käytön vähentymisen myötä. Tieteellinen päästövähennystavoitteemme, eli päästöintensiteetti, lasketaan suhteuttamalla oman toiminnan suorat ja epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt ajokilometreihin. Vuoden 2020 laskenta kattaa L&T:n Suomen ja Ruotsin toiminnot. Laskentaperiaatteisiin voit tutustua tarkemmin [sivulla 78](#). Vuonna 2020 L&T:n päästöintensiteetti oli 818 gCO₂-ekv. ajokilometriä kohden ja se laski vertailuvuodesta 14,1 prosentilla.

Tieteellinen päästövähennystavoite (SBT)

	2020	2019	2018
Oman toiminnan hiilijalanjälki suhteutettuna ajokilometreihin	818 gCO ₂ -ekv/ajokilometri	867 gCO ₂ -ekv/ajokilometri	952 gCO ₂ -ekv/ajokilometri
Muutos vertailuvuoteen, % (2018)	-14,1 %	-8,9 %	-

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi tulemme siirtymään liikenteessä päästöttömiin teknologioihin ja polttoaineisiin sekä siirrymme omien kiinteistöjen lämmityksessä uusiutuvaan energiaan. Lisäksi sitoutamme toimitusketjumme omiin tavoitteisiimme ja oman päästövähennystavoitteen asettamiseen.

Olemme jatkaneet pitkäjänteisiä toimenpiteitä keräys- ja kuljetuspalveluiden päästöjen vähentämiseksi.

- Säilytimme raskaan kaluston kuljettajien ajotapaindeksin korkean tason 9,1 (2019: 9,2). Indeksiki kertoo ajotavan turvallisuudesta ja taloudellisuudesta asteikolla 4–10.
- Ajotavanseurantaa jatkettiin Ympäristö- ja Teollisuuspalveluiden ajoneuvoissa. Ajotavanseurantalaitteisto on nyt asennettu yhteensä 969 ajoneuvoon (2019: 920).
- Kehitämme kuljettajiemme ajotapaa koulutuksilla ja yksikkökohtaisten toimenpideohjelmien avulla. Raportointivuoden aikana 120 kuljettajaa (2019: 336) osallistui ennakoivan ajotavan koulutukseen.
- Vähensimme kalustomme ympäristövaikutuksia käyttöastetta nostamalla ja kuljetusreittejä optimoimalla. Vuonna 2020 käytössämme oli Suomessa yhteensä 853 raskasta ajoneuvoa (2019: 824).
- Korvasimme vanhoja raskaan kaluston ajoneuvoja uusilla vähäpäästöisemmällä Euro 6 -moottoriluokituksen ajoneuvoilla. Euro 6 -moottoreissa on otettu suuri kehitysloikka haitallisten pienhiukkaspäästöjen vähentämisessä. Vuonna 2020 48 prosenttia raskaasta kalustostamme Suomessa kuului Euro 6 -päästöluokkaan.

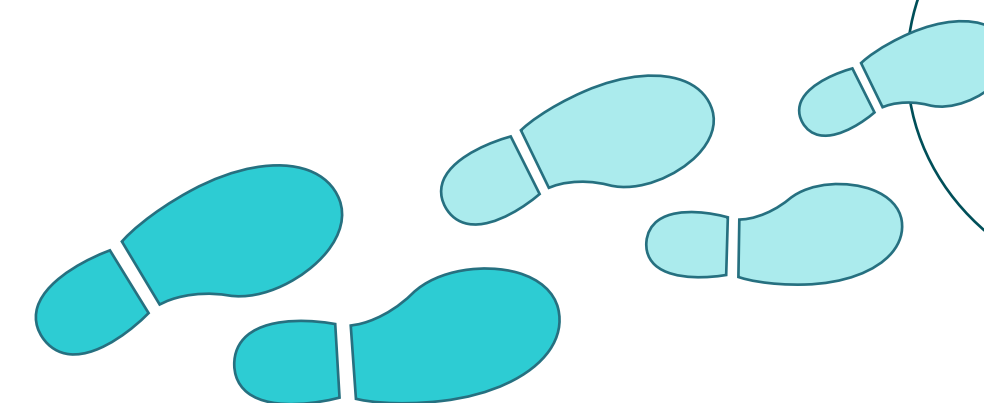
- Jatkoimme aktiivista työtämme kuljetusreittien optimoimiseksi. Tehokas optimointi vähentää kaluston tarvetta, ajettuja kilometrejä sekä pihakäyntejä ja pysähdyksiä. Käytössämme on uudistettu reitioptimointijärjestelmä, joka on tehostanut toimintaamme entisestään.
- Käytössämme on 10 biokaasukäyttöistä raskasta ajoneuvoa sekä 17 biokaasu- ja 4 sähkökäyttöistä pakettiautoa. Vuonna 2021 tavoitteenamme on nostaa biokaasu- tai sähkökäyttöisten ajoneuvojen määrä vähintään 55:een.
- Raportointivuoden aikana olemme Suomessa kaksinkertaistaneet uusiutuvan dieselin volyyymiä edelliseen vuoteen verrattuna ja vähentäneet fossiilisen dieselin käyttöä. Käyttämämme uusiutuva diesel on jätteistä ja tähteistä valmistettua. Lisäksi biokaasun käyttö on viisinkertaistunut edelliseen vuoteen verrattuna. Käyttämällä uusiutuvia polttoaineita vähennämme kuljetuksesta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä ja muita ilmanlaatua heikentäviä päästöjä. Se on myös esimerkki kiertotalouden käytännön teoistamme: kuljetamme jätteitä niistä valmistetulla polttoaineella.
- Otimme vuoden 2020 lopussa ensimmäisenä Suomessa käyttöön biokaasukäyttöisen lakaisukoneen.
- Kehitimme teollisuuden prosessien puhdistusmenetelmien energiatehokkuutta.
- Investoimme pääkaupunkiseudulla ajoneuvojen latausinfraan.

Oman toimintamme päästöt

Hiilijalanjälki eli oman toiminnan päästöt

36,7

tuhatta CO₂-ekvivalenttitonnia. (43,1)

STRATEGINEN TAVOITTEEMME:

Oman toimintamme päästöt tippuvat

-50 %

ajokilometriä kohden vuoteen 2030 mennessä (v. 2018).

35,5

KULJETUKSET, TUOTANTO-AUTOT, TYÖKONEET

16,6

URAKOITSIJOIDEN POLTTOAINEET

tuhatta CO₂-ekvivalenttitonnia.

OSTETTU SÄHKÖ

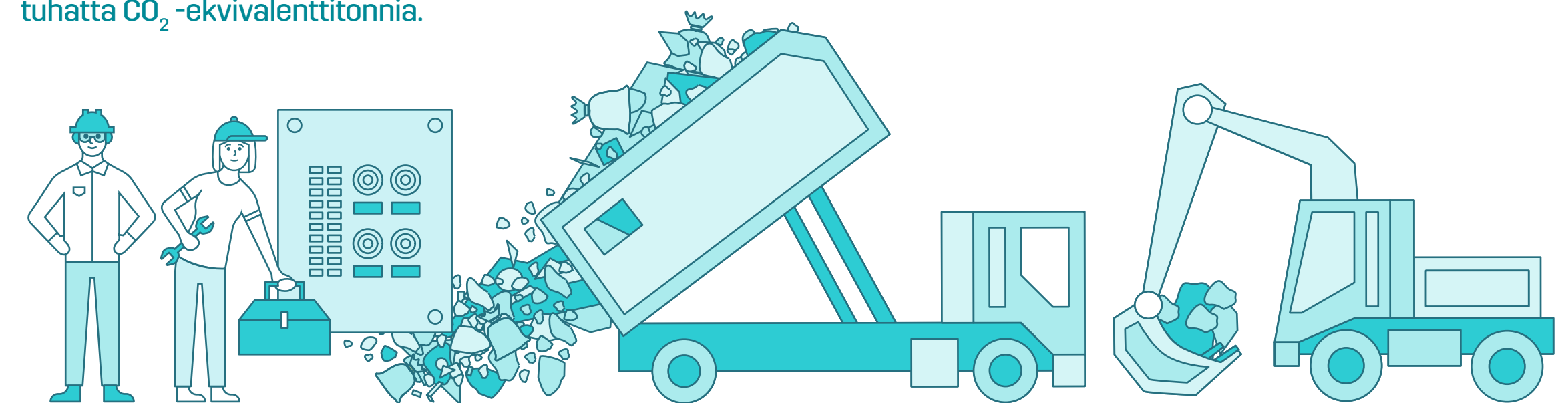
0,004

KAUKO-LÄMPÖ

1,2

TYÖ-MATKUSTAMINEN

1,2

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

Energiaintensiteetti

Kehitämme toimintamme energiatehokkuutta jatkuvasti. L&T:n energiantensiteetti eli energiankulutuksen suhde liikevaihtoon vuonna 2020 oli 266 MWh/MEUR (2019: 290).

Energiaintensiteetti on laskettu jakamalla L&T:n oma energiankulutus liikevaihdolla. Vuoden 2020 tiedot kattavat Suomen ja Ruotsin toiminnot ja kulutustiedoissa on mukana kalustomme polttoaineet sekä toimipisteisämme käytetty sähkö ja kaukolämpö.

Energiatehokkuuden parantaminen omissa kiinteistöissä

Vuonna 2020 L&T:n omien kiinteistöjen energiankulutus laski edellisvuodesta. Sähkönkäyttömme oli 28 800 MWh (2019: 31 600 MWh) ja kaukolämpöä käytettiin 7 800 MWh (2019: 8 600 MWh). Vuonna 2021 L&T:n Suomen toiminnot tulee sitoutumaan Elinkeinoelämän teollisuuden yleiseen energiatehokkuussopimuksen toimenpideohjelmaan kaudelle 2017–2025, tavoitteenaan parantaa kiinteistöjensä energiatehokkuutta 7,5 prosenttia vuoden 2020 energiankulutuksesta.

L&T:n kierrätyslaitoksilla noudatetaan jatkuvan parantamisen toimintamallia ja käytössä on Mahti-tehdastietojärjestelmä. Laitosten työntekijät pystyvät seuraamaan muun muassa työkoneisiin asennetuilta näyttöiltä prosessien toimivuutta ja sähkönkäyttöä reaaliaikaisesti. Lisäksi esimerkiksi valaistusta uusittaessa käytetään vain LED-valoja, ja kuljettimet pysähtyvät automaattisesti, kun niille ei ole tulossa materiaalia. Raportointivuoden aikana

toteutimme Porin kierrätyslaitoksen energiainvestoinnin, jonka yhteydessä öljylämmityksessä siirryttiin uusiutuvaan energiaan. Jatkamme tätä työtä vuonna 2021.

Omien kiinteistöjemme energiankulutuksen tarkkailusta huolehtii kiinteistömanagerimme. He seuraavat kiinteistöjen energiankulutusta ja -käyttöä sekä tarkastavat kunnostustarpeita. Suomessa käytämme kiinteistöisämme uusiutuvaa sähköä, joten sähkönkulutuksemme on päästötöntä. Kiinteistöjen kokonaisenergiankulutuksesta, sisältäen Suomen ja Ruotsin toimintojen sähkön ja Suomen kaukolämmönkulutuksen, 77,8 prosenttia oli uusiutuvaa.

Kierrätys ja materiaalien hyödyntäminen

L&T edistää kiertotalouteen siirtymistä niin omassa kuin asiakkaiden toiminnassa. Kehitämme jatkuvasti uusia kiertotaloutta edistäviä palveluita ja tavoitteenamme on lisätä kierrätysraaka-aineiden käyttöä neitseellisten raaka-aineiden sijaan.

Jätehuollon etusijajärjestyksen mukaisesti ohjaamme syntyvät materiaalivirrat ensisijaisesti uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen.

Asiakkailta kerättyjen materiaalien ympäristökuormituksen vähentämiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi pyrimme jatkuvasti löytämään uusia ratkaisuja materiaalien hyödyntämiseksi mahdollisimman korkealla jalostusasteella ja jätehuollon etusijajärjestyksen mukaisesti. Avasimme vuonna 2019 muovinkäsittelylinjaston, joka mahdollistaa entistä vaikeammin käsiteltävien muovilaitteiden kierrätyksen.

HIILIKÄDENJÄLKI

Yhdessä Pauligin kanssa kohti hiilineutraaliutta

Isot harppaukset vastuullisuudessa saavutetaan yhdessä. Paulig etsii määrätietoisesti tapoja pienentää päästöjään ja ottaa isoja askelia kohti hiilineutraaliutta.

”Vuosaaren paahtimo on Pauligin ensimmäinen hiilineutraali tuotantolaitos ja olemme vähentäneet paahtimon kasvihuonekaasupäästöjä 98 % vuodesta 2014. Tavoite on, että kaikki tuotantolaitoksemme ovat hiilineutraaleja vuoteen 2023 mennessä”, kertoo Pauligin kiinteistö- ja turvallisuuspäällikkö **Timo Tuukkanen**. L&T on leikkannut Vuosaaren paahtimon energiankäyttöä tarpeenmukaisella ilmanvaihdolla, joka pienensi sekä energiankulutusta että -kustannuksia. L&T:n energianhallintakeskus huolehtii, että Vuosaaren paahtimon ja toimiston lämpötila ja hiilidioksidin määrä pysyvät Pauligin toivomalla tasolla. Energianhallintakeskus ohjaa myös kiinteistöhuollon toimenpiteitä. Energiatehokkuusasiantuntijat tarkastavat kohteen rakennusautomaatiojärjestelmän toiminnan määrääjain, jotta varmistetaan laitteiden optimaalinen toiminta.

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

Raportointivuoden keväällä Suomen hallitus teki merkittäviä kansallisia rajoittamistoimenpiteitä koronavirusepidemiasta johtuen. Toimenpiteiden vaikutukset heijastuivat kierrätys- ja materiaalitoimintaan muuttamalla kerättyjen materiaalien syntylähteitä. Julkisten tilojen ja toimipaikkojen sulkeutuminen sekä etätöihin siirtyminen siirsivät materiaalivirtoja kotitalouksiin.

Vuonna 2020 L&T:n hallussa olevista, asiakkailtamme kerätyistä materiaalivirroista pystyttiin uudelleenkäyttämään tai kierrättämään uusien tuotteiden raaka-aineeksi 58,6 prosenttia (2019: 54,8). Uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen toimitettiin 433 000 tonnia materiaaleja. Raportointi kattaa materiaalien uudelleenkäytön ja kierrätyksen näkökulmasta keskeisimmät materiaalivirrat eli yritysasiakkailta kerätyt yhdyskuntajätteet, vaaralliset jätteet, teollisuuden jätteet ja rakennusjätteet Suomessa. Vuonna 2020 näiden kokonaismäärä oli yhteensä 740 000 tonnia (2019: 788 000). Raportoinnin ulkopuolelle on rajattu lietteet, pilaantuneet maa-ainekset ja tuhkat.

Kierrätysaste nousuun uusilla palveluilla

L&T:n raportoima kierrätysaste on asiakkaidemme kierrätysasteiden painotettu keskiarvo. Se pitää sisällään myös sellaiset materiaalit, joiden kierrättäminen ei ole mahdollista. Kierrätysasteen kehittyminen riippuu myös asiakkaamme toimialasta. Osalla asiakkaistamme kierrätysaste on jopa yli 80 prosenttia. Tavoitteenamme on kehittää ja nostaa asiakkailta kerättyjen materiaalien

uudelleenkäyttö- ja kierrätysastetta. Tavoitteen saavuttamiseksi etsimme aktiivisesti uusia materiaalivirtoja, joiden jalostusarvoa pystymme kasvattamaan.

- Uudelleenkäyttöä ovat esimerkiksi kuormalavat, jotka ohjaamme suoraan tai korjattuina uudelleenkäyttöön sekä Helpponouto-palvelun kautta kerätyt tavarat, jotka ohjataan yhteistyökumppaneiden kautta uudelleenkäyttöön.
- Kierrätykseen lasketaan asiakkailtamme kerätyt, syntypaikkalajitellut materiaalivirrat, jotka jalostamme tai ohjaamme yhteistyökumppaneidemme kautta jalostettavaksi uusien tuotteiden raaka-aineiksi. Näistä merkittävimmät ovat kuidut (keräyspaperi ja -kartonki), muovi ja metalli.
- Muuta hyödyntämistä ovat esimerkiksi energiahyödyntäminen ja materiaalien hyödyntäminen jätealueiden rakentamisessa. Energiahyödyntäminen on jaettu kahteen ryhmään: hyödyntäminen jäteperäisenä polttoaineena ja hyödyntäminen sekajätteen poltossa. Suosimme kierrätykseen tai ympäristörakentamiseen soveltumattomien jätteiden hyödyntämistä jäteperäisenä polttoaineena, mikä sisältää jätteistä valmistetun ja energiana hyödynnettävän kierrätyspolttoaineen, kierrätyspuumurskeen ja energiana hyödynnettävän rengasrouheen.
- Vaaralliset jätteet, muun muassa öljyiset jätteet, liuottimet, akut ja loisteputket, L&T käsittelee omilla laitoksillaan tai toimittaa ne luotetuille yhteistyö-

OSA KIERTOKULKUA

Rakennusjätteen kierrätysaste nousuun

Rakennusteollisuuden kierrätysasteen nostolla saadaan raaka-aineita uuteen käyttöön. L&T tukee Hartelaa kierrätyksen tehostamisessa.

Hartelan kerrostalotyömaalla Raisiossa syntyy sisätyövaiheessa pakkausjätettä, kuten muovia ja pahvia. Muut suurimmat jakeet ovat puutavara, villa ja styroksi, betoni ja teräs. Kaikille on omat astiansa, ja vaihtolavojen rinnalla on jätemääriin sopivia pikku- ja etukuormauskontteja. Astioihin ja opastukseen panostaminen on nostanut työmaan kierrätysasteen 75 prosenttiin. L&T:n ja Hartelan jätehuollon kehittämisen tavoitteena on nostaa koko konsernin kierrätysaste 70 prosenttiin. Nyt mennään noin 53 prosentissa – lähtötilanteen luku oli 15. Lyhyessä ajassa on tehty hurja parannus.

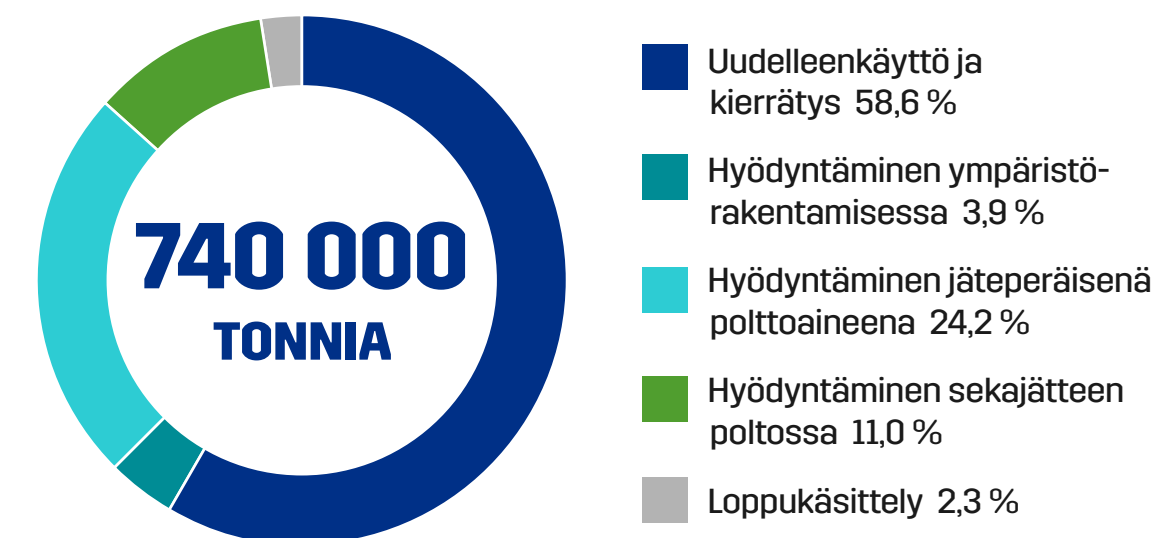

Kiertotalous ja ilmastomuutoksen hillintä

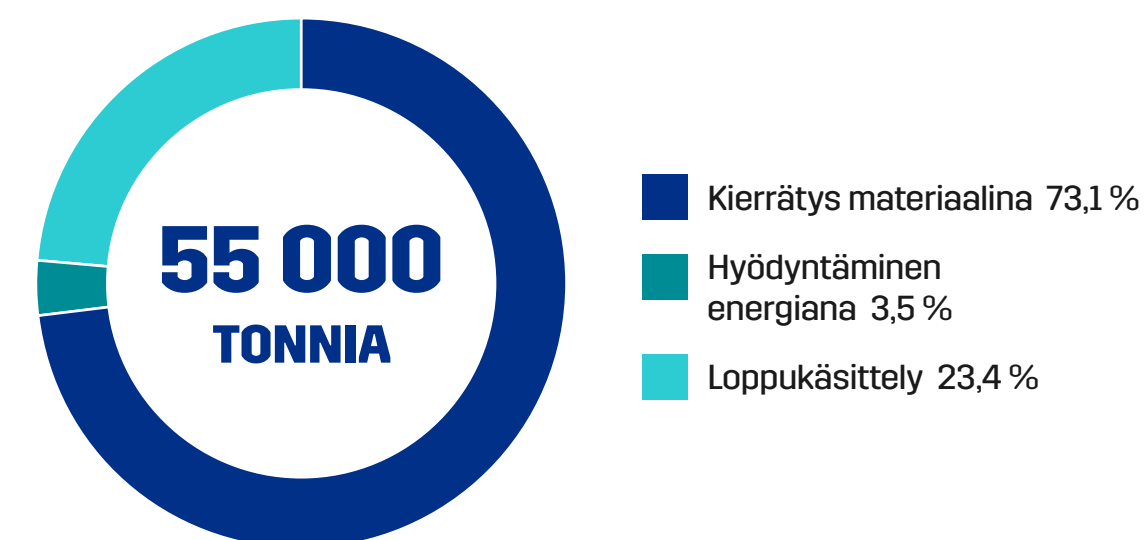
kumppaneille hyödynnettäväksi. Vuonna 2020 keräsimme asiakkailtamme 55 000 tonnia (2019: 55 000) vaarallisia jätteitä, joista pystyimme kierrättämään 73 prosenttia (2019: 69). Osa vaarallisista jätteistä hyödynnettiin energiana ja hyödyntämiseen kelpaamattomat loppukäsiteltiin. Vuonna 2020 5,6 prosenttia (2019: 5,3) vaarallisista jätteistä vietiin käsiteltäväksi muihin EU-maihin. L&T ei vie jätteitä EU:n ulkopuolelle ja raportointivuoden aikana emme ole maahantuoneet vaarallista jätettä.

- L&T on mukana valtakunnallista öljyjätehuoltoa kehittävässä Green deal -sopimuksessa. Siinä sitouduimme kehittämään toimintaamme jäteöljyn uudelleenkäytön lisäämiseksi, sitouttamaan asiakkaitamme vastuulliseen öljyjätehuoltoon sekä varmistamaan, että omassa toiminnassamme syntyvä jäteöljy toimitetaan asianmukaiseen käsittelyyn. Tavoitteenamme on, että kaikki keräämämme jäteöljy päätyy uudelleenkäyttöön ja kasvatamme asiakkailtamme kerätyn jäteöljyn määrää 10 prosenttia vuoteen 2025 mennessä. Vuonna 2020 keräsimme asiakkailtamme jäteöljyä yli 11 000 tonnia.

L&T:n hallussa olevien materiaaliavirtojen kierrätys- ja hyödyntämisaste

L&T:n hallussa olevien vaarallisten jätteiden kierrätys- ja hyödyntämisaste

Syntypaikkalajittelu ensiarvoisen tärkeää

Kierrätysasteen kehittymisen näkökulmasta materiaalin syntypaikkalajittelun lisääminen on avainasemassa. Kun materiaalit lajitellaan huolellisesti jo syntypaikalla, saadaan ne hyödynnettyä tehokkaasti. L&T:n hallussa olevista materiaaliavirroista syntypaikkalajiteltujen materiaalien määrä ja osuus on jatkuvasti kasvanut. Vuonna 2020 kaikista materiaaleista 81 prosenttia (2019: 76) lajiteltiin syntypaikalla eli sekajätteeseen päätyi enää 19 prosenttia (2019: 24).

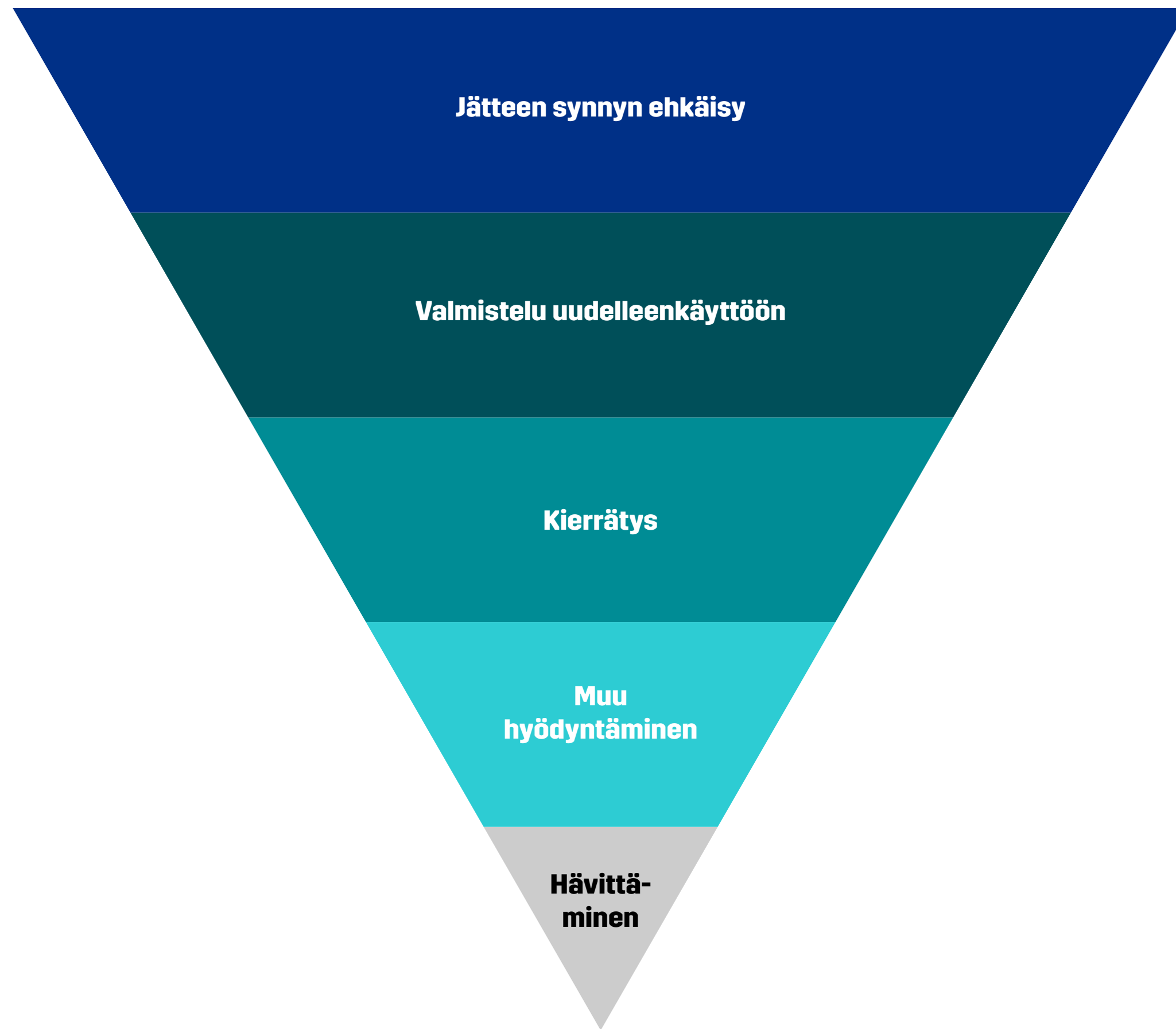
L&T kehittää yhteistyössä asiakkaiden kanssa jatkuvasti uusia palveluita syntypaikkalajittelun helpottamiseksi.

L&T:n hallussa olevat materiaaliavirrat

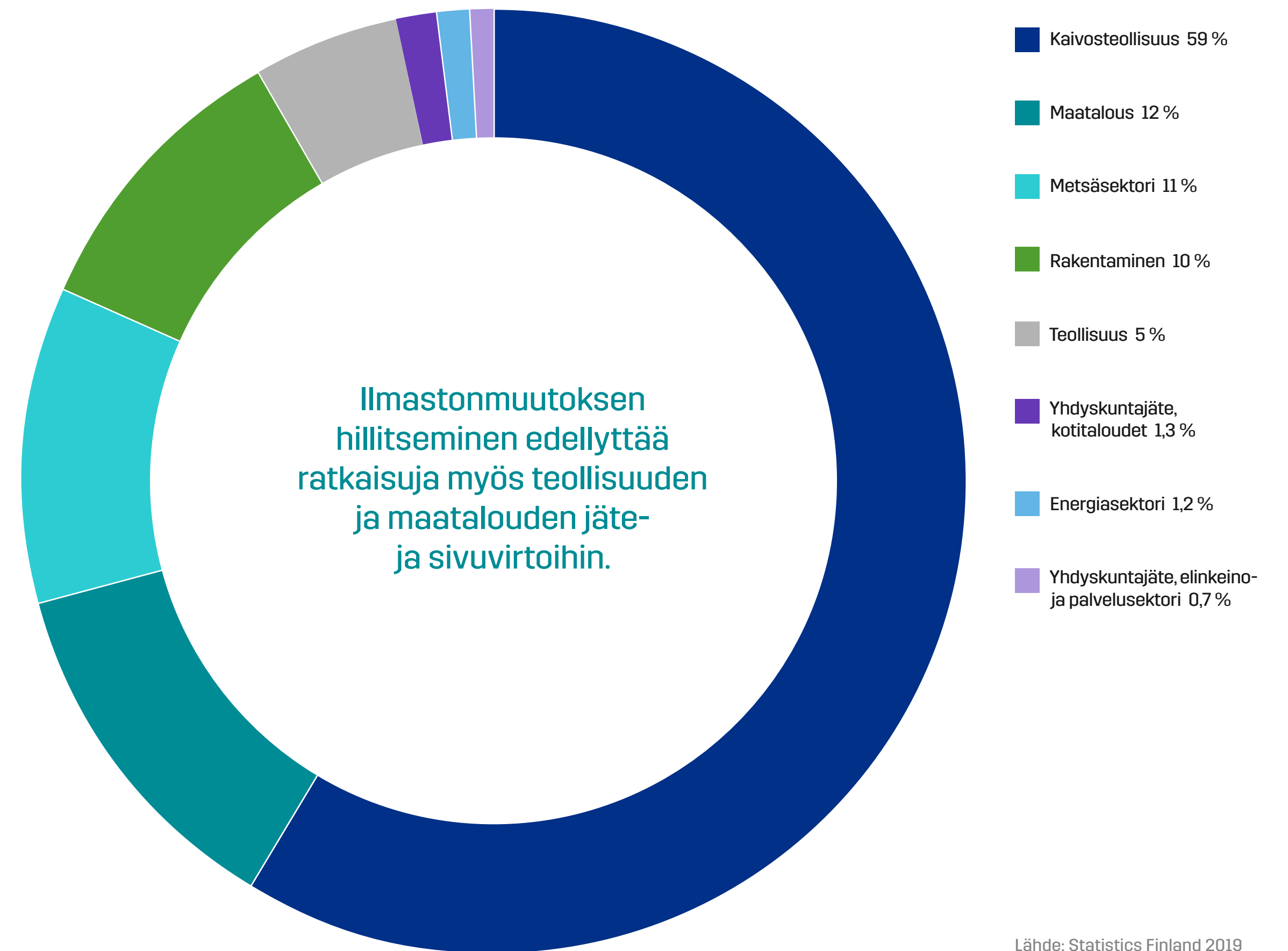
	2020*	2019	2018
Jäteperäisiä materiaaleja yhteensä, t	740 000	788 000	868 000
Syntypaikkalajitellut materiaalit, %	73,4	68,9	68,1
Syntypaikkalajitellut vaaralliset jätteet, %	7,4	7,0	6,3
Sekajätteet, %	19,2	24,1	25,5

*Vuoden 2020 tiedot eivät sisällä Venäjän toimintoja.

Jätehuollon etusijajärjestys

Suomen jäte- ja sivuvirtavolyymit

Lähde: Statistics Finland 2019

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

Asiakkaiden energiatehokkuuden parantaminen

L&T:llä on jo pitkään tehty töitä asiakkaiden energiatehokkuuden parantamiseksi muun muassa ennaltaehkäisevän huollon, energiatehokkuushavaintojen ja -korjausten muodossa.

Suomessa energiatehokkuuden parantamiseen liittyvät palvelut on keskitetty L&T Smartti Energiatehokkuus-kokonaisuuteen. Teemme työtä energiatehokkuuden parantamiseksi myös Ruotsissa. Palveluihin kuuluvat muun muassa energiatutkimukset, energian kulutuksen optimointi sekä energianhallintakeskus.

L&T Smartti Energiapalvelut

L&T Smartti Energiapalvelut tukevat asiakkaan omia vastuullisuustavoitteita kartoittamalla ja kehittämällä energiatehokkuutta sekä seuraamalla toimenpiteiden tuloksia käytännössä.

Kuopiossa sijaitseva Energianhallintakeskus seuraa etäyhteyden välityksellä asiakkaidensa kiinteistöjen taloteknisiä järjestelmiä ja toimii yhteistyössä kiinteistöhoitajien kanssa: keskus tarkkailee ja analysoi dataa ja kiinteistöhoitajat havainnoivat kohteita paikan päällä. Siten voidaan tehdä analyyseja ja konkreettisia korjausehdotuksia energiatehokkuuden parantamiseksi. Vuonna 2020 Energianhallintakeskuksen seurannassa oli 218 kohdetta (2019: 370). Korjausehdotuksia tehtiin 2 539 kappaletta (2019: 3 392).

Osana Energianhallintakeskuksen toimintaa lanseerasimme vuonna 2020 Smartti Automaatio -palvelun, joka on älykäs ja ennakoiva energianhallintajärjestelmä. Palvelun avulla voidaan ohjata jo olemassa olevaa kiinteistöautomaatiojärjestelmää ja kustannustehokkaasti parantaa kiinteistön energiatehokkuutta.

L&T:n Smartti -palveluihin kuuluu muun muassa:

- Energiamanageri, joka johtaa kohteiden energiatehokkuuden hallintaa. Energiamanageri voi laatia yritykselle energiatehokkuuden kehittämisen tiekartan, vastata kohteiden kokonaisvaltaisesta energiajohtamisesta sekä seurata kulutuksen lisäksi myös muita olosuhteita ja viihtyvyyttä
- Kartoitukset energiatehokkuuden parantamiseksi
- Laitteistojen päivittäminen sekä niiden käytön ja ohjelmoinnin optimointi
- Energiaprojektien suunnittelu, kannattavuusarviointi sekä johtaminen suurempien hankkeiden toteuttamiseksi
- Koulutusta järkevästä energianhallinnasta kiinteistötekniikan käyttäjille
- Energianhallintakeskus, joka valvoo, että kiinteistön tekniikka toimii suunnitellusti ja energiankulutus pysyy halutulla tasolla energiatehokkuustoimenpiteiden jälkeenkin
- Saavutettujen päästö- ja kustannussäästöjen raportointi ja viestintä asiakkaille ja heidän sidosryhmilleen.

L&T SMARTTI -palvelussa mukana olevat kiinteistöjen ja tuotantolaitosten säästöt

	2020	2019
Kiinteistöille tuotetut energiansäästöt	821 MWh/a	1 306,3 MWh/a
Sähkö	143,9 MWh/a	766,7 MWh/a
Kaukolämpö	677,1 MWh/a	539,6 MWh/a
Kiinteistöille tuotetut kustannussäästöt	48 751 €/a	103 610 €/a
Tuotetut päästösäästöt	-124,6 tCO ₂ /a	-209,6 tCO ₂ /a
Kartoitetut asiakaskohteet	3 kpl*	18 kpl

* Vuonna 2020 kartoitettujen asiakaskohteiden määrän lasku johtuu pääasiassa koronapandemian vaikutuksista. Raportointivuoden aikana asiakaskohteissa otettiin laajasti käyttöön kohdekohtaisia rajoituksia, joilla pyrittiin ehkäisemään viruksen leviäminen. Rajoitukset vaikuttivat kohdekierroksiin siirtämällä tai viivästyttämällä niiden toteutusta.

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

TCFD:n mukainen raportti ilmastonmuutoksen riskeistä ja mahdollisuuksista

L&T raportoi ilmastonmuutokseen liittyvistä riskeistä ja mahdollisuuksista TCFD (Task Force for Climate-related Financial Disclosures) -suositusten mukaisesti. Lisäämme sillä läpinäkyvyyttä ja tietoa yritysten ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvistä toimenpiteistä. Toimintamme luonteen vuoksi L&T:llä on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja siirtymisessä kohti vähähiilistä kiertoa. Toiminnallamme on suuri hiilikädenjälki eli tuotamme asiakkaillemme merkittäviä päästövähennyksiä.

L&T:n ilmastostrategia

Ilmastonmuutoksen hillintä on L&T:lle strateginen painopiste. Liiketoimintomme tuottavat ratkaisuja vähähiiliseen kiertoa tuottamiseen, edistäen materiaalien, energian ja luonnonvarojen kestävä käyttöä sekä vähentäen tuotetun jätteen ja kulutetun energian määrää. Tuemme asiakkaitamme energian ja materiaalien käytön tehostamisessa sekä korvaamaan fossiilisia polttoaineita uusiutuvilla energialähteillä. Lisäksi tuemme asiakkaitamme ilmastovaikutusten lieventämisessä optimoimalla kiinteistöjen ja niiden teknisten järjestelmien käyttöä. L&T:llä on muutosten toteuttamiseen tarvittava vahva markkina-asema kaikilla liiketoiminta-alueillaan.

Ilmastonmuutoksen hillintä vaatii radikaaleja uudistuksia, joilla lisätään uusiutuvan energian käyttöä, parannetaan energiatehokkuutta, edistetään materiaalien uudelleenkäyttöä ja siirrytään vähäpäästöisiin moottori- ja polttoaineratkaisuihin. Biomassan ja jättepohjaisten

Ilmastonmuutoksen merkittävimmät vaikutukset liiketoimintaamme

Päämäärät	Toimet	Ilmastovaikutukset ja liiketoimintoihin kohdistuvat seuraukset
Siirtyminen vähähiiliseen kiertoa tuottamiseen	L&T on sitoutunut kasvattamaan asiakkailta kerättyjen jätteiden uudelleenkäytön ja kierrätyksen osuutta nykyisestä 58,6 prosentista 60 prosenttiin ja pitkällä aikavälillä 70 prosenttiin.	Kiertotalous on ilmastonmuutoksen lieventämisessä avainasemassa. EU on ottamassa käyttöön aiempaa kunnianhimoisempia jätteiden ja pakkausmateriaalien uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteita, mikä tarjoaa L&T:lle uusia kasvumahdollisuuksia materiaalien arvoketjujen eri vaiheissa.
Hiilikädenjäljen kasvattaminen	L&T on sitoutunut kasvattamaan hiilikädenjälkeään eli toimintansa kautta asiakkaille tuotettuja päästövähennyksiä, jotka ovat olleet yhteensä noin 1,2 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttonnia. Tavoitteenamme on strategiakaudella kasvattaa hiilikädenjälkeämme liikevaihtoomme nopeammin.	Uusiutuvan energian merkitys kasvaa edelleen, kun pitkän tähtäimen ilmastopolitiikka kannustaa luopumaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä. Biopolttoaineet ja jättepohjaiset polttoaineet tulevat olemaan siirtymäkauden aikana merkittävässä roolissa. L&T:n toiminta auttaa asiakkaita merkittävästi ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Myös materiaalikierrätyksen hiilikädenjälki on huomattava, noin 28 prosenttia koko hiilikädenjäljestämme.
Omaisuuksien arvonnurvaaminen	L&T:n toiminnan avulla asiakkaiden kiinteistöjen ja metsäomaisuuden arvo säilyy.	Ilmastonmuutoksen fyysiset vaikutukset lisäävät riskejä omaisuusarvonnurvaamiselle. Suomen rakennettu ympäristö ei ole riittävästi varautunut sään ääri-ilmiöiden vaikutusten lisääntymiseen ja niiden aiheuttamiin kasvaviin kiinteistöhuollon tarpeisiin. L&T:n palvelut parantavat teollisuus- ja muiden kiinteistöjen energiatehokkuutta ja elinkaarihallintaa, mikä turvaa omaisuuden arvoa. Päästöjen vähentämisen lisäksi tarvitaan aktiivisia toimia hiilinielujen lisäämiseksi. L&T:n palvelut voivat lisätä hiilinielua etenkin nuorissa metsissä, joissa on miljoonan hehtaarin harvennusvelka.

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

polttoaineiden merkitys siirtymäajan ratkaisuna kasvaa. L&T:n liiketoiminnot ovat hyvässä asemassa tässä kehityksessä, joten pystymme tehokkaasti hyötymään ilmastoon liittyvistä mahdollisuuksista.

Liiketoimintoihin kohdistuvien ilmastonmuutoksen seurausten arviointi on integroitu L&T:n strategiaprosessiin. Olemme arvioineet ilmastonmuutoksen vaikutuksia liiketoimintoihin sekä viiden vuoden strategiakaudella että pitkällä aikavälillä vuoteen 2035 mennessä. Arvioissa on otettu huomioon muun muassa päästöoikeuksien ja hiilipäästöjen hintakehitys, biotalouden ja vähähiilisen talouden integroinnin eri skenaariot, EU:n kiertotalouspaketti, muutokset kansalliseen jätelainsäädäntöön, kansalliset kierrätys- ja uudelleenkäyttötavoitteet teollisuudenaloittain sekä jätejakeen mukaan ja energia-alan suunnitellut investoinnit. Arviointimenetelmä perustuu liiketoimintaympäristön epävarmuustekijöiden kvalitatiiviseen arviointiin sekä kvalitatiivisten skenaarioiden luomiseen liiketoimintaympäristöstä niiden muutosten perusteella, joiden epävarmuusaste ja taloudellinen vaikutus ovat kaikkein suurimpia.

L&T:n liiketoimintamallin muutosjoustavuus eri ilmastoskenaarioissa on vakaalla pohjalla. Viiteskenaariona toimi liiketoimintaympäristö, jossa vallitseva tila säilyy muuttumattomana. Eri skenaarioissa ilmastonmuutoksen liiketoimintavaikutuksia tarkasteltiin säätelyyn, liiketoimintamalliin ja teknologiseen kehitykseen liittyvien toimialan muutostekijöiden kautta. Vaihtoehtoiset strategiset skenaariot esiteltiin hallitukselle osana strategian laadintaa, ja jotta hallitus voi tarvittaessa tukeutua niihin tulevassa päätöksenteossään.

Arvion perusteella olemme tunnistaneet seuraavat ilmastoon liittyvät riskit:

Ilmastoon liittyvät riskit	Vaikutus	Hallintakeino
Siirtymäriskit		
Poliittiset ja lainsäädännölliset (riski hiilipäästöjen ja fossiilisten polttoaineiden hintojen noususta)	L&T:n keräys- ja kuljetuspalveluissa syntyy suoria (Scope 1) päästöjä. Yhtiöllä on 853 raskasta ajoneuvoa, ja käytämme vuosittain noin 14,3 miljoonaa litraa dieselöljyä. Vähäpäästöisten Euro 6 -ajoneuvojen osuus L&T:n ajoneuvokannasta on 48 prosenttia.	Polttoaineita ja päästövaatimuksia koskevaa lainsäädäntöä arvioidaan säännöllisesti. Polttoaineen hinnan nousuriskin hallitsemiseksi tehostamme kuljetuksiamme ja pyrimme vähentämään ajoneuvojen polttoaineen kulutusta. Investoimme vähäpäästöisiin ajoneuvoihin ja korvaamme fossiilista dieseliä uusituvalla dieselillä. Optimoimme kuljetusreitit ja kehitämme taloudellista ajotapaa.
Teknologia (investointi uusiin teknologioihin epäonnistuu)	Markkinajohtajana L&T edistää teollisten infrastruktuurien kehittämistä kohti vähähiilistä taloutta ja pyrkii löytämään ilmastonmuutosta lievittäviä innovatiivisia ratkaisuja.	Investoimme energiatehokkaihin tuotantovälineisiin sekä tehokkaihin jätteenkierrätyslaitoksiin. Kartoitamme uusia teknologioita ja ratkaisuja, joiden avulla asiakkaamme voivat vähentää entistä tehokkaammin ilmastovaikutuksiaan.
Maine	Ilmastonmuutos lisää sidosryhmien huolia ja odotuksia liittyen sen hillitsemiseen.	L&T tekee kiertotaloudesta totta ja osallistumme tuottamiemme palveluiden kautta ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen. Tekemämme työ on arvokasta kaikille sidosryhmille.
Fyysiset riskit		
Akuutit ja krooniset (muutokset sademäärissä ja sääolojen jyrkkä vaihtelu)	L&T:llä on yli 200 kiinteistöä Suomessa, joihin kuuluu muun muassa kierrätyslaitoksia, siirtokuormausasemia, terminaaleja, varastoja ja toimistokiinteistöjä. Äärimmäiset sääolosuhteet voivat vaikuttaa L&T:n jätteidenkeruu- ja kiinteistöhuoltoliiketoimintoihin.	L&T:n kiinteistöt eivät sijaitse tunnistetuilla ilmastoriskialueilla. Laitoksiin kohdistuvat fyysiset riskit ovat osa omaisuusriskien tunnistamista ja arviointia.

Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä

Ilmastonmuutoksen hillitseminen tarjoaa L&T:n liiketoiminnolle strategisia kehitysmahdollisuuksia. L&T:n strateginen missio on tehdä kiertotaloudesta totta. Siirtyminen resurssitehokkaaseen kiertotalouteen on keskeistä, jos halutaan hillitä ilmaston lämpenemistä. Aiomme tehdä tämän parantamalla asiakkaidemme materiaali-, energia- ja kustannustehokkuutta sekä huolehtimalla, että materiaalien ja rakennetun ympäristön arvo säilyy. Ratkaisujemme avulla asiakkaat pystyvät pienentämään jätemääriään, pidentämään kiinteistöjensä käyttöikä, kierrättämään materiaaleja ja käyttämään niitä uudelleen, vähentämään luonnonvarojen, fossiilisten polttoaineiden ja energian kulutustaan sekä alentamaan siten päästöjään. Tutkimme uusia teknologioita ja ratkaisuja, joiden avulla asiakkaamme voivat vähentää entistä tehokkaammin ilmastovaikutuksiaan. Erilaisten materiaalivirtojen jalostusastetta lisäävät uudet hankkeet edistävät kiertotaloutta ja parantavat L&T:n toimintojen hiilikädenjälkeä.

L&T tuottaa biopolttoaineita korjuutähteistä, puunjalostukseen soveltumattomasta puumateriaalista sekä metsäteollisuuden sivutuotteista. Polttomursketta tuotetaan rakennus-, teollisuus- ja kaupan sektorin puujätteestä sekä puupakkauksista, joita ei voida palauttaa uudelleenkäyttöön. Kierrätyspolttoaineita (SRF) tuotetaan energia- ja rakennusjätteestä, joka ei sovellu kierrätykseen.

L&T on pyrkinyt optimoimaan jätehuoltopalveluidensa päästöt. Kaikkien päästöjen välttäminen ei kuitenkaan ole mahdollista, ja siksi olemme kehittäneet hiilineutraalin jätehuoltopalvelun. Siinä L&T:n jätehuollon aiheuttama

hiilijalanjälki mitataan ja päästöt hyvitetään sertifioitujen metsityshankkeiden avulla. Lisäksi L&T tarjoaa ratkaisuja, jotka auttavat ilmastonmuutokseen sopeutumista. Nämä palvelut liittyvät olennaisten ilmastonmuutoksen fyysisten riskien vähentämiseen ja sopeutumistoimenpiteiden tukemiseen.

EU-taksonomia

L&T on suorittanut alustavan EU-taksonomiaan liittyvän tarkastelun ja sen perusteella arvioinut, että merkittävä osa liiketoiminnostamme liittyy ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen. Alustavassa tarkastelussa olemme tunnistaneet toimialakohtaiset toiminnot ja palvelut, jotka ovat EU:n taksonomialuokittelussa vähähiilisiä tai edistävät hiilineutraaliin talouteen siirtymistä vuoteen 2050 mennessä tai molempia.

Tämän hetkinen alustava arvio luokittelusta löytyy [verkkosivuiltamme](#). Päivitämme arviota EU-taksonomialuokittelun kehittyessä.

Ilmaston liittyvien riskien hallinta

Ilmaston liittyvät mahdollisuudet ovat L&T:lle merkittäviä. Niitä hallitaan järjestelmällisesti osana liiketoimintojen suunnittelua, ja ne on integroitu strategiaamme edellä kuvatuilla tavoilla. Ilmaston liittyvillä riskeillä tarkoitetaan ilmastonmuutoksen aiheuttamia, liiketoimintoihin ja koko yhteiskuntaan kohdistuvia riskejä. Riskit voivat liittyä niin vähähiiliseen talouteen siirtymiseen kuin ilmastonmuutoksen fyysisiin vaikutuksiin.

L&T arvioi ilmaston liittyvien riskien merkittävyyttä

Tieteellinen päästövähennystavoite

L&T:n strategisena tavoitteena on puolittaa oman toimintansa hiilijalanjälki (Scope 1 ja 2) ajokilometriä kohden vuoteen 2030 mennessä vuoden 2018 tasolta sekä vähentää toimitusketjustaan aiheutuvia muita epäsuoria päästöjä (Scope 3), niin että 70 prosenttia yhtiön suurimmista (spend) tavarantoimittajista ja alihankkijoista asettavat omat päästövähennystavoitteensa vuoden 2024 loppuun mennessä. Tavoitteet saivat alkuvuodesta 2020 kasvihuonekaasupäästöjen globaaliin vähentämiseen tähtäävän Science Based Targets -aloitteen (SBTi) validoinnin tieteellisiksi päästövähennystavoitteiksi.

Kiertotalous ja ilmastomuutoksen hillintä

todennäköisyyden ja taloudellisten seuraamusten suuruuden perusteella. Riskiarvioinnissa käytetään samankaltaisia menetelmiä kuin liiketoimintariskien ja mahdollisuuksien arvioimisessa.

Ilmastomuutokseen liittyviä riskejä arvioidaan samalla riskimatriisilla kuin muitakin riskejä. Monet ilmastomuutokseen liittyvistä riskeistä ja mahdollisuuksista, kuten fossiilisten polttoaineiden kulutuksen kasvaminen ja äärimmäisten sääilmiöiden lisääntyminen, ovat yhteydessä L&T:n liiketoimintaan, joten niitä on priorisoitu yhtiön riskienhallinnassa. L&T:n riskienhallinnan tavoitteena on merkittävien riskitekijöiden tunnistaminen, niihin varautuminen ja niiden optimaalinen hallinta siten, että yhtiön strategiset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan.

Kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla pyritään hallitsemaan konsernin kokonaisriskiä, ei ainoastaan yksittäisiä riskitekijöitä. Ilmastoan liittyvät riskit eivät ole L&T:llä oma riskientarkasteluluokka, vaan niitä käsitellään edellä mainituissa riskienarviointi- ja hallintaprosesseissa. Riskit kartoitetaan säännöllisesti ja systemaattisesti sekä toimiala- että yhtiötasolla. Riskien merkittävyyttä arvioidaan riskimatriisin avulla sekä riskeille laaditaan ja vastuutetaan toimenpiteet, joiden avulla esille nousseita riskejä hallitaan ja pyritään minimoimaan. Merkittävimmistä esille nousseista riskeistä ja niihin varautumisesta raportoidaan säännöllisesti johtoryhmälle, toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Hallinnointi

Ilmastoan liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia hallitaan L&T:n hallinnointimallin ja liiketoimintojen johtamisen kautta. Siitä vastaa yhtiön hallitus osana strategian, liiketoiminnan ja toimialojen ohjausta. Hallitus hyväksyy ilmastoan liittyvät tavoitteet ja yritysvaluuohjelman. Toimitusjohtaja vastaa johtoryhmän tuella ilmastoan liittyvistä toimenpiteistä ja liiketoiminnot toteuttavat niitä osana normaalia vuosisuunnitteluaan yritysvaluuohjelman mukaisesti. Yritysvaluuohjelma pitää sisällään ilmastoan muutoksen hillitsemiseen liittyvät konsernitason tavoitteet ja toimenpiteet.

L&T on allekirjoittanut YK:n Global Compact -aloitteen, ja on asettanut tieteellisen päästövähennystavoitteen omien päästöjensä vähentämiseksi Pariisin ilmastopimuksen mukaisesti. Päästövähennystavoite saavutti vuonna 2020 Science Based Targets -aloitteen validoinnin. L&T on Climate Leadership Councilin (CLC) ja Helsingin kaupungin ilmastokumppaniverkoston aktiivinen jäsen.

Mittarit ja tavoitteet

Vaikka L&T:n omat toiminnot tuottavatkin kasvihuonekaasupäästöjä, niiden määrä on vain noin 4,4 prosenttia L&T:n hiilikädenjälkeen verrattuna. Merkittävin suorien kasvihuonekaasupäästöjen lähde on raskaan ajoneuvokaluston tuottamat päästöt. L&T:n toiminnot Suomessa ja Ruotsissa tuottivat päästöjä 54 500 CO₂ -tonnia (ekv.), josta 35 500 CO₂ -tonnia (ekv.) oli omia suorita päästöjä

L&T ilmastotavoitteet ja edistyminen vuonna 2020

Ilmastotavoite

Kasvattaa hiilikädenjälkeä liikevaihtoa nopeammin.

Vähentää oman toiminnan hiilijalanjälkeä 50 % ajokilometriä kohden vuoden 2018 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

70 % suurimmista (spend) tavarantoimittajistamme ja alihankkijoistamme ovat asettaneet tavoitteet omien päästöjen vähentämiseksi vuoteen 2025 mennessä.

(Scope 1) kuljetus- ja tuotantoajoneuvoista ja työkooneista. L&T ei käytä merkittävää määrää ostosähköä tai lämpöä (Scope 2). Sen oma sähkönkulutus oli 28,8 GWh ja kaukolämmön kulutus 7,8 GWh. Suurin osa ostetusta sähköstä on uusiutuvista energianlähteistä.

L&T on määrittänyt liiketoimintamallinsa ilmastovaiikutuksille avainmittarit ja tavoitteet. Tärkein suorituskyky mittari on hiilikädenjälki, joka mittaa L&T:n palveluiden asiakkailleen tuottamaa hyötyä ilmastolle tai potentiaalia vähentää kasvihuonekaasupäästöjä.

CDP listasi L&T:n yhdeksi johtavista ilmastomuutosta

Edistyminen

Hiilikädenjälki 1,2 miljoonaa CO₂ -ekvivalentttonnia. Hiilikädenjälki-intensiteetin kasvu 9,6 %, vertailuvuosi 2019.

Hiilijalanjälki-intensiteetti laski vertailuvuodesta -14,1 % ollen 818 gCO₂-ekv ajokilometriä kohden.

Tavoitteenamme on sisällyttää tavoitteiden asetanta sopimuksiimme.

lieventävistä yhtiöistä ja myönsi sille johtavuustasoluokituksen A-

Hyvinvoiva, monimuotoinen
ja tuottava työyhteisö

Monimuotoinen ja hyvinvoiva työyhteisö on kilpailuetumme

Suurena työllistäjänä L&T:n sosiaalisen vastuun painopiste on omassa henkilöstössä. Henkilöstövastuun olennaisimmat osa-alueet ovat monimuotoisuus, henkilöstötyytyväisyyden vahvistaminen sekä henkilöstön työkyvyn ylläpitäminen ja työturvallisuuden parantaminen. Haluamme myös aktiivisesti työllistää erityisryhmiä, kuten osatyökykyisiä ja kehitysvammaisia.

Henkilöstövastuun johtaminen L&T:llä

L&T:llä henkilöstövastuuta ohjataan yhtiön henkilöstöpolitiikkojen ja -suunnitelmien kautta, joiden tavoitteena on varmistaa, että:

- L&T:läisillä on riittävä osaaminen
- henkilöstön määrä, laatu ja pysyvyys ovat tuloksekkaan toiminnan edellyttämällä tasolla
- henkilöstön työ- ja toimintakyky säilyvät koko työelämän ajan vanhuuseläkeikään asti
- henkilöstöä kannustetaan ja motivoidaan hyviin suorituksiin ja yhtiön päämäärien saavuttamiseksi.

Vastuullisuusohjelman painopisteet

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

Painopisteet ja tavoitteet 2019–2024

Indikaattorit 2020

Onnistumisemme Huomiot

Huolehdimme henkilöstömme työhyvinvoinnista, työkyvystä ja työturvallisuudesta.

Strateginen tavoite:
Henkilöstön suositteluaste 80 %.

Keskimääräisen eläköitymisiän nostaminen
64 vuoteen, pitkän aikavälin tavoite 65 vuotta.

Sairauspoissaolojen vähentäminen 4,5 %:iin.

Terveysprosentti 50 %.

Työturvallisuuden jatkuva parantaminen,
lopullinen tavoite 0 tapaturmaa.

- Henkilöstön suositteluaste 82%
- Keskimääräinen eläköitymisikä 63,7 vuotta
- Sairauspoissaolot Suomessa 4,7 %
- Terveysprosenttimme Suomessa 50 %
- Kokonaistapaturmataajuus (TRIF) 24
- Tapaturmataajuus (LTA) 13
- Ennakoivat työturvallisuustoimenpiteet 69 020 kpl

Jatkamme määrätietoista työtä henkilöstötyytyväisyyden parantamiseksi.

Otimme vuonna 2020 käyttöön terveysprosentti-mittarin, joka mittaa raportointijakson aikana terveenä olleiden henkilöiden prosenttiosuutta kokonaishenkilöstömäärästä.

Ennakoivia työturvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä tehtiin raportointivuoden aikana ennätysmäärä.

Työllistämme erityisryhmiä ja osatyökykyisiä.

Tarjoamme työtä heille, joiden olisi vaikea tai mahdoton työllistyä avoimilla työmarkkinoilla.

- L&T:n työkykytiimi työskenteli 657 henkilön kanssa vuonna 2020

Luomme talouskasvua ja hyvinvointia

Hyvinvoinnin lisääminen, taloudellinen lisäarvo
Verojalanjäljen raportointi.

- Taloudellinen lisäarvo 391,7 miljoonaa euroa (2019: 426)
- Verojalanjälki 169,6 miljoonaa euroa (2019: 174)

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

Henkilöstöpolitiikkojen ja -suunnitelmien käytännön toteuttamisesta vastaavat esihenkilöt, mutta vastuu henkilöstöpolitiikkojen mukaisesta käyttäytymisestä on koko henkilökunnalla.

Työsuhteissa noudatamme kansallisia lakeja, sopimuksia ja muita velvoitteita. L&T kunnioittaa YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa määriteltyjä ihmisoikeuksia sekä kansainvälisen työjärjestön (ILO) määrittelemiä työntekijöiden oikeuksia ja kansainvälisiä sopimuksia. Olemme sitoutuneet tukemaan YK:n Global Compact -aloitetta ja sen ihmis- ja työoikeusperiaatteita.

L&T toimii pääasiassa Suomessa ja Ruotsissa paikallisten kumppaneiden kanssa ja riski ihmisoikeuksien loukkaamiseen on näissä maissa arvioitu olevan matala. Vuoden 2020 aikana nousi keskusteluun muutamissa siivousalalla toimivissa yrityksissä esiintynyt työntekijöiden hyväksikäyttö Suomessa. Keskustelu ei koskenut L&T:tä tai sen yhtiöitä. Useat L&T:n asiakkaista auditoivat L&T:n sosiaalisen vastuun käytäntöjä ja vuoden 2020 auditointien perusteella yhtiön sosiaalisen vastuun suoritusaste ei löytynyt moitittavaa. L&T noudattaa toi-

minnassaan lakeja ja työehtosopimuksia. Yhtiö toteuttaa erityistä huolellisuutta haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden työsuhteissa.

Kunnioitamme työntekijöiden vapautta järjestäytyä ammatillisesti. L&T seuraa työehtosopimusten, ympäristö-, työ- ja työturvallisuuslainsäädännön sekä taloudenpitoon liittyvien säännösten noudattamista ja noudattaa paikallista tilaajavastuulainsäädäntöä – ja edellyttää samaa myös toimittajiltaan.

Henkilöstöpolitiikkoja täydentävät vastuullisen liiketavan periaatteet (L&T:n Tapa toimia), joissa painotetaan reilua ja tasa-arvoista kohtelua sekä jokaisen yksilön ihmisarvon, yksityisyyden ja oikeuksien kunnioittamista. Työpaikoillamme ei suvaita minkäänlaista syrjintää, uhkailua, häirintää tai kiusaamista.

Henkilöstöriskien hallinta on keskeinen osa riskienhallintaprosessiamme. L&T:n toiminnan merkittävimmät henkilöstöriskit liittyvät osaavan ja motivoituneen työvoiman saatavuuteen ja henkilöstötyytyväisyyden heikkenemiseen sekä työkyvyttömyys- ja tapaturmakustannusten nousuun.

Koronaviruspandemia vaikutti myös L&T:n henkilöstöön

Vuosi 2020 oli koronaviruspandemian johdosta poikkeuksellinen myös henkilöstöllemme. Päivitimme työ- ja toimintatapaohjeita pandemian edetessä useaan otteeseen.

Työntekijöiden hyvinvointia ja jaksamista tuettiin vuoden aikana muun muassa työterveyden erillisellä koronaviruspuhelinpalvelulla sekä henkistä jaksamista tukevilla digitaalisilla keskustelupalveluilla.

Esihenkilöitä koulutettiin ja tuettiin etätöiden johtamisessa ja sisäisen viestinnän määrää koko henkilöstölle lisättiin merkittävästi.

Suojavälineiden saatavuuden varmistamiseksi henkilöstöllemme perustimme oman keskitetyn suojavälinevaraston. Näin pystyimme onnistuneesti varmistamaan suojaruusteet työntekijöille, vaikka esimerkiksi hengityssuojaimista ja suojahansikkaista oli ajoittain pulaa markkinoilla. Lisäksi hankimme kaikille työntekijöille kaksi kestopommiä, yhteensä 19 000 kappaletta, lisätäksemme henkilöstön turvallisuutta työmatkoilla ja vapaa-ajalla.

Olemme monimuotoinen joukko

Meitä on yli

8 000

L&T:läistä

Edustamme

82

eri kansallisuutta

Ikäjakaumamme
on laaja ja se
jakautuu tasaisesti

20–60

vuotiaiden välillä

Suomen
henkilöstöstämme

16,3 %

on ulkomaalais-
taustaisia

Suomen
henkilöstöstämme

95,6 %

on vakituinen
työsopimus

Henkilöstöstämme on:

40,6 %

naisia

59,4 %

miehiä

↓
Esihenkilöasemassa on:

40,7 %

naisia

59,3 %

miehiä

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

Monimuotoinen työyhteisö

Me L&T:llä uskomme, että monimuotoisen työyhteisön tietoinen rakentaminen on yksi keino taata kestävä kasvu. Kehitämme kulttuuriamme ja toimintatapaamme siten, että eritaustaisten työntekijöiden olisi entistä helpompaa tulla meille töihin, viihtyä osana työyhteisöämme ja olla työn kautta vahvasti osa suomalaista yhteiskuntaa. Työmotivaatio on palvelualalla tärkeintä osaamista – kaiken muun pystymme kouluttamaan itse.

Vuonna 2020 L&T hyväksyi uuden monimuotoisuussuunnitelman kaudelle 2020–2022, joka täyttää tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain vaatimukset. Suunnitelmassa määritellään konkreettisia toimenpiteitä, joilla yhtiö edistää ja kehittää monimuotoisen ja entistä tasa-arvoisemman työympäristön toteutumista.

Erityisryhmien rekrytointi on pitkäaikainen osa yritys- vastuuhjelmaamme. Olemme työllistäneet eri hankkeiden yhteydessä muun muassa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, turvapaikanhakijoita ja osatyökykyisiä. Tästä pyritään tekemään jatkuvaa toimintaa osana sosiaalisen työllistämisen konseptiamme.

Olemme monikansallinen työyhteisö ja tärkeimmät henkilöstöhallinnon materiaalit tarjotaan suomen lisäksi englannin kielellä. Vuonna 2020 Suomen liiketoiminnan henkilöstöstä ulkomaan kansalaisten osuus oli 16,3 prosenttia. Muiden EU-maiden kansalaisten osuus ulkomailaistaustaisista työntekijöistä oli 29,9 prosenttia ja kolmansien maiden kansalaisten osuus 70,1 prosenttia. Eri kansalaisuuksia yrityksen henkilöstössä on vuoden 2020 viimeisenä päivänä ollut 82.

Meillä miehet ja naiset ovat sijoittuneet melko tasaisesti eri työtehtäviin. Toimialojen sisällä työtehtävät kuitenkin saattavat olla hyvinkin sukupuolen perusteella erottuneita. Tavoitteemme on monimuotoinen työyhteisö ja haluamme luoda edellytykset sille, että jokaisessa työssä toimisi sekä miehiä että naisia. Kokonaisvaltainen tavoitteemme on, että monimuotoisuus kasvaa kaikissa työntekijäryhmissämme.

Hyvä Fiilinki vuonna 2020

L&T:n menestymisen ytimessä on osaava henkilöstö ja siitä kiinni pitäminen. Teimme työtyytyväisyyttä mittaavan Fiilinki-kyselyn elo-syyskuussa, ja vastausprosentti nousi koko konsernin osalta 67 prosenttiin.

Vuoden 2020 kyselyssä tulokset paranivat kaikilla osa-alueilla ja erityisesti esihenkilön laatua mittaavat indikaattorit nousivat ilahduttavasti. Henkilöstön suosittelevaste, joka on myös yksi L&T:n strategisista tavoitteista, kehittyi myönteiseen suuntaan ja oli 82 prosenttia (2019: 73 %).

Suomen toiminnoista eniten kehitystä oli tapahtunut Kiinteistöpalveluiden toimialalla, jossa kaikki keskeiset henkilöstöindikaattorit paranivat merkittävästi. Edellisvuoden aikana aloitetut toimenpiteet työtyytyväisyyden kehittämiseksi jatkuivat: esihenkilöille ja työntekijöille tarjottiin koulutuksia, rooleja selkeyttäviä ja esihenkilöprofiilia nostavia rakenteellisia muutoksia jatkettiin, ja samoin jatkettiin johdonmukaista strategiaviestintää.

Fiilinki-mittauksen pohjalta tehtyjä kehitystoimenpiteitä on seurattu tiiviisti organisaatioiden eri tasoilla.

Vuonna 2020 panostimme erityisesti seuraaviin asioihin:

- **Monimuotoisuussuunnitelma kaudelle 2020-2022 hyväksyttiin loppuvuodesta.** Suunnitelma täyttää tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain vaatimukset.
- **Esihenkilötyön ja -viestinnän kehitystä jatkettiin.** Järjestimme esimerkiksi koulutuksia, joissa esihenkilöille tarjottiin tukea rekrytointihaastatteluihin toteuttamiseen, henkilöstön mielenterveyden tukemiseen sekä tehokkaiden viestintä- ja tiimipalaverien pitämiseen.
- **Työntekijöille suunnattua viestintää lisättiin koronaviruksen takia.** Pandemia lisäsi sisäisen viestinnän tarvetta ja sitä lisättiin merkittävästi keväällä ja uudelleen vuoden lopussa. Lisäksi työntekijöiden digitaalisia valmiuksia kehitettiin, jotta viestinnän saatavuus voitiin varmistaa.
- **Työntekijöitä osallistettiin päätöksentekoon.** Työntekijät pääsivät vaikuttamaan muun muassa kalustomääritykseen ja muihin konkreettisiin arjen työhön vaikuttaviin asioihin.
- **Työntekijöiden rooleja ja toimintaohjeita selkeytettiin.** Roolien selkeyttämistä jatkettiin ja osalla toimialoista otettiin käyttöön sähköinen perehdytys ja työohjeistus.
- **Ansioituneiden työntekijöiden palkitsemista jatkettiin.** Kuukauden työntekijät ja esihenkilöt palkittiin asiakkailta sekä henkilöstöltä tulleiden palautteiden perusteella Ympäristöpalveluissa, Teollisuuspalveluissa, kiinteistöhuollossa ja siivous- ja tukipalveluissa. Lisäksi Teollisuuspalveluissa lanseerattiin ”Kuukauden turvallisuuden tekijä” -palkinto.

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

Pandemia vaikutti palvelutarpeeseen

Yksi henkilöstökokemuksen vahvistamisen tavoitteista on ollut löytää irtisanomisuhan alla oleville henkilöille uusi tehtävä yrityksen sisältä. Raportointivuoden aikana vallitseva koronaviruspandemia vaikutti palvelutuotantomme siten, että asiakaskohteita suljettiin tai palvelutarve väheni. Muuttuneen tilanteen takia osa Suomen liiketoimintojen henkilöstöstä oli määräaikaisesti lomautettuna ja Ruotsin toiminnoissa lomautuksia suoritettiin työaika lyhentämällä. Lomautusten ajanjaksot vaihtelivat. Joulukuun 2020 päättyessä lomautettujen määrä konsernissa oli noin 130 henkilöä. Vuoden 2020 aikana 88 henkilöä irtisanottiin. Onnistuimme työllistämään osan irtisanomisuhan alla olevista työntekijöistä uusiin työtehtäviin. Vuoden 2020 aikana kävimme 34 yhteistoimintaneuvottelua. Lisäksi kävimme yhteistoimintaneuvottelut Lassila & Tikanoja Oyj:n liiketoimintojen yhtiöittämisen johdosta. Yhtiöittämistä koskevien neuvotteluiden yhteydessä ei neuvoteltu henkilöstön lomautuksista tai irtisanomisista. Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatamme kansallisen lainsäädännön mukaisia neuvotteluajoja.

Keskimääräinen eläköitymisikä kehittyi

Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö on L&T:n tärkein voimavara ja yksi menestyksen avaintekijöistä. Yritysvastuuohjelmamme tavoitteena on tukea henkilöstömme työkykyä sekä vähentää sairauspoissaoloja ja ennenai-kaista eläköitymistä.

L&T on jo pitkään tehnyt määrätietoisesti työtä henkilöstön keskimääräisen eläköitymisiän nostamiseksi. Monipuolisten tukitoimien avulla eläköitymisikämme (sis. vanhuuseläkkeet ja työkyvyttömyyseläkkeet) on onnistuttu nostamaan Suomessa 63,5 (2019: 63,1) vuoteen ja koko yhtiössä 63,7 vuoteen (2019: 63,2). Pitkän aikavälin tavoitteena on nostaa eläköitymisikä 65 vuoteen.

Henkilöstön suositteluaste, %	2020	Tavoite 2024
Suomi	82 %	
Ruotsi	86 %	
Konserni*	82 %	> 80 %

*Tulos kattaa Suomen ja Ruotsin toiminnot

Henkilöstön suositteluindeksi, eNPS	2020
Suomi	25
Ruotsi	46
Konserni	28

Lähtövaihtuvuus, %	2020	2019*
Koko konserni, painotettu keskiarvo	17,0 %	24 %
Suomi	18,9 %	27,8 %
Ruotsi	6,5 %	9,1 %
Venäjä	30,9 %**	8,2 %
Toimialoittain		
Ympäristöpalvelut	5,4 %	8,3 %
Teollisuuspalvelut	5,3 %	10,6 %
Kiinteistöpalvelut Suomi	24,3 %	37,7 %
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	6,5 %	9,1 %

* Laskentamenetelmään on tehty tarkennus ja vuoden 2019 tieto kuvaa vaihtuvuutta, kun taas vuoden 2020 tieto lähtövaihtuvuutta.

** Tietoon vaikuttaa raportointivuonna käynnissä ollut Venäjän toimintojen alasajo.

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2020:

- Vuonna 2016 aloitimme Sopiva työ -toimintamallin, joka jatkui edelleen vuonna 2020. Sopiva työ -mallin avulla olemme onnistuneet löytämään työntekijöillemme terveydentilaan ja motivaatioon sopivia työtehtäviä jo ennen kuin ammatillisen kuntoutuksen käyttö on mahdollista tai jos kriteerit eivät täyty.
- Työurien jatkumista tuettiin monipuolisella yhteistyöllä yhteistyökumppaneidemme kanssa. Työhön paluussa hyödynsimme aktiivisesti muun muassa osasairauspäivärahaa ja ammatillista kuntoutusta.
- Viimeisten kolmen vuoden aikana olemme erilaisin työhön paluun tuen keinoin onnistuneet palauttamaan takaisin työuralle 186 henkilöä, joista vuoden 2020 aikana 32 henkilöä.

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

Henkilöstön hyvinvointia ja työkykyä tuetaan

L&T:llä työtehtävät ovat pääsääntöisesti fyysisesti kuormittavia, mutta nykypäivän työelämässä myös henkisten voimavarojen merkitys korostuu. L&T haluaa tukea henkilöstönsä fyysistä ja henkistä jaksamista sekä aktiivista itsestä huolehtimista. Työterveyshuollon ja sairauskassan palveluiden ohella henkilöstöllemme on vuosittain tarjolla sekä kuntoutuspalveluita että L&T:n kustantamia hyvinvointipalveluita. Vuonna 2020 panostimme työkykyyn, -hyvinvointiin ja -turvallisuuteen 8,9 miljoonaa euroa. L&T:n sairauskassa maksoi jäsenilleen etuisuuksia 1,5 miljoonan euron edestä.

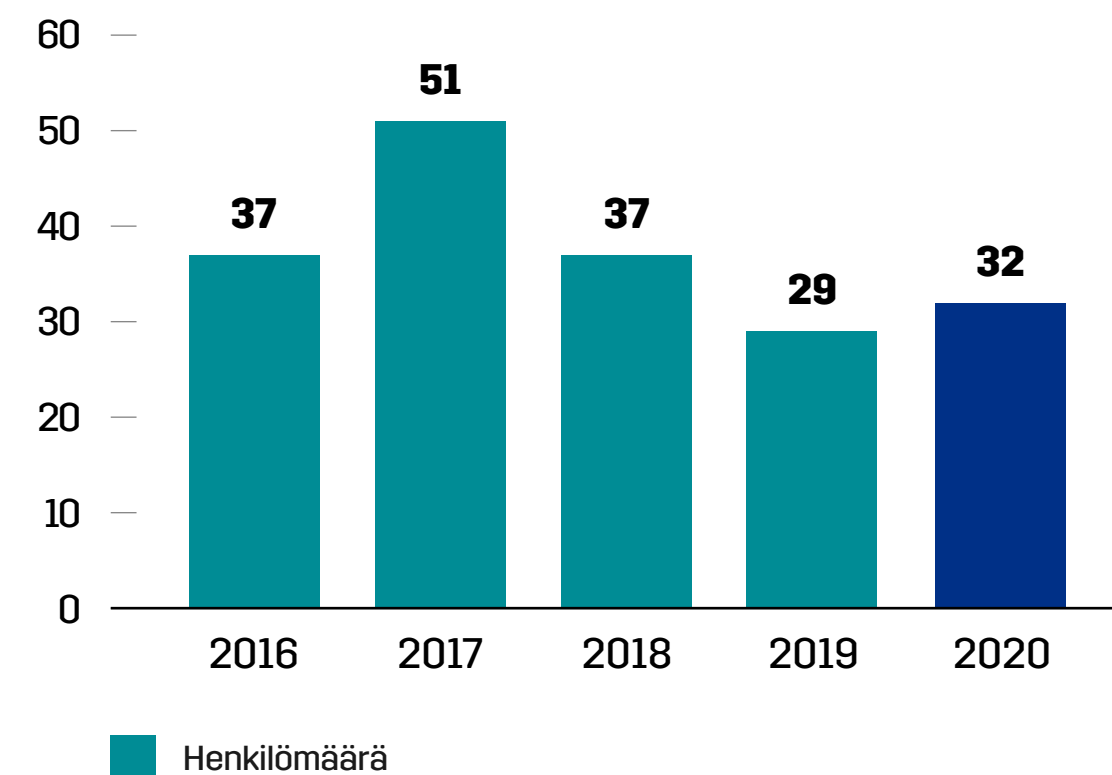
L&T on jo usean vuoden ajan tukenut henkilöstön liikunta- ja harrastustoimintaa henkilökuntakerhojen kautta. Vuonna 2020 toiminnassa oli 25 eri puolella Suomea toimivaa kerhoa, jotka järjestivät jäsenilleen erilaista liikunta- ja kulttuuritoimintaa.

Sairauspoissaolot

Hyödyntämällä L&T:n varhaisen tuen mallia ja monipuolisia työhön paluun tukitoimia tavoitteenamme on laskea sairauspoissaolojemme määrää.

Raportointivuoden aikana koronapandemia vaikutti sairauspoissaoloihin ja sekä Ruotsissa että Venäjällä sairauspoissaolot kasvoivat pandemian vaikutuksesta. Suomessa sairauspoissaoloprosenttimme laski edellisestä vuodesta. Sairauspoissaoloprosenttimme Suomessa oli 4,7 (2019: 5,0), Ruotsissa 6,0 (2019: 5,2) ja Venäjällä 5,2 (2019: 2,4).

Työhönpalanneet

Varhaisen tuen mallin tavoitteena on työntekijän, esihenkilön, työterveyshuollon ja henkilöstöhallinnon välisellä yhteistyöllä tarttua ongelmiin ja löytää niihin ratkaisuja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Järjestämme säännöllisesti varhaisen tuen mallin koulutuksia, joiden tavoitteena on parantaa esihenkilön ja alaisen välistä vuorovaikutusta ja tukea esihenkilön valmiuksia puuttua ongelmatilanteisiin.

Viime vuosina olemme seuranneet aktiivisesti varhaisen tuen mallin mukaisten puheeksiottokeskustelujen toteutumista. Tuemme ja opastamme esihenkilöitä keskustelujen pitämisessä. Vuonna 2020 oli yhä vähemmän esihenkilöitä, joilla oli pitämättömiä puheeksiottokeskusteluja.

Yhteistyössä työterveyshuollon kanssa tarjoamme henkilöstöllemme fysioterapeutin suoravastaanottoja. Niiden tavoitteena on estää tuki- ja liikuntaelinvaivojen pitkittymistä, nopeuttaa kuntoutumisen käynnistymistä ja vaikuttaa aktiivisesti työtapoihin ja -oloihin. Vuonna 2020 olemme jatkaneet vastaanottojen juurruttamista osaksi vakiintuneita toimintatapojamme.

Raportointivuoden aikana olemme jatkaneet uudistetun korvaava työ -toimintamallin käyttöä. Siinä lääkäri pystyy keskittymään työ- ja toimintakyvyn arviointiin ja korvaavista työtehtävistä sovitaan työpaikalla lääkärin asettamien rajoitteiden puitteissa. Uudistettu malli on lisännyt korvaavan työn käyttöä erityisesti tuki- ja liikuntaelinsairauksissa ja vammoissa, joiden osalta vuoden 2020 aikainen tavoite saavutettiin.

Seuraamme henkilöstömme terveysprosenttia

Raportointivuoden aikana otimme käyttöön Suomessa uuden mittarin, terveysprosentin, joka mittaa raportointijakson aikana terveenä olleiden henkilöiden prosentiosuutta kokonaishenkilömäärästä.

Terveysprosenttimme vuonna 2020 oli Suomessa 50 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että lähes puolella henkilöstömme ei ollut lainkaan sairauspoissaoloja raportointivuoden aikana.

Terveysprosentti suuntaa huomiota positiiviseen eli terveenä pysyneiden määrään.

Sairauspoissaolot, %	2020	2019	2018
Suomi	4,7	5,0	5,0
Ruotsi	6,0	5,2	5,1
Venäjä	5,2	2,4	2,7

Terveysprosentti, %	2020	Tavoite 2024
Suomi	50	45

Keskimääräinen eläköitymisikä	2020	2019	2018
L&T konserni, painotettu keskiarvo	63,7	63,2	63,2
Suomi	63,5	63,1	63,2
Ruotsi	65,0	65,0	64,5
Venäjä	57,5	57,5	57,5

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

Kuntoutukset ja hyvinvointihankkeet työssäjaksamisen tukena

L&T:llä tuetaan aktiivisesti työntekijöiden hyvinvointia ja työurien jatkumista. Vuonna 2020 henkilöstölle tarjottiin L&T:n kustantamia hyvinvointivalmennuksia ja Kelan kuntoutusryhmiä. Erityisesti Kelan kuntoutusryhmiin osallistuminen kärsi merkittävästi koronapandemiasta. Suurin osa alkuvuodelle suunnitelluista kuntoutuksista jouduttiin siirtämään tai perumaan ja vuoden jälkimmäiselle puoliskolle suunniteltuihin kuntoutuksiin oli haastavaa saada hakijoita. Hyvinvointivalmennuksiin osallistuminen onnistui vuoden 2020 aikanakin hyvin, koska suurimmassa osassa niistä hyödynnettiin etävalmennusmahdollisuutta. Raportointivuoden hyvinvointivalmennuksiin ja kuntoutuksiin osallistui 238 L&T:läistä. Hyvinvointivalmennuksiin osallistuneet saivat omien tavoitteidensa mukaisesti psyykkiseen hyvinvointiin, uneen, elintapoihin tai liikuntaan liittyvää yksilöllistä, hyvinvointia tukevaa valmennusta. KIILA- ja Tules-kuntoutukset on tarkoitettu parantamaan ja tukemaan työkykyä sekä edistämään työuran jatkumista.

Seuraamme kuntoutusten ja hyvinvointihankkeiden vaikuttavuutta palveluntuottajien raportoinnin ja L&T:n toteuttaman kyselyn kautta. Hyvinvointivalmennuksiin osallistuneet kokivat palvelun hyödyn keskimäärin hyvänä tai kiitettävänä.

Lisäksi henkilöstölle tarjottiin Elixia Online -liikuntapalvelua hyvinvoinnin edistämiseksi.

Työmahdollisuuksia osatyökykyisille ja erityisryhmille

Olemme toiminnassamme sitoutuneet pitkällä aikavälillä edistämään osatyökykyisten ja erityisryhmien työllistämistä. Etsimme jatkuvasti uusia keinoja tavoittaa laajempaa joukkoa työnhakijoita sellaisista väestöryhmistä, joita ei ole tähän asti yhteiskunnassa tunnustettu osaavaksi työvoimaksi.

Vuonna 2020 koronaepidemia hidasti osatyökykyisten työllistämishankkeita, mutta jatkoimme omien työllistämismahdollisuuksiemme kasvattamista. Kehitimme koulutuksen monimuotoisen työyhteisön johtamiseen ja koulutimme pääkaupunkiseudun siivous- ja tukipalvelujen palvelumestarit ja asiakasryhmäpäälliköt osatyökykyisten johtamiseen.

Haluamme entisestään nopeuttaa ja sujuvoittaa osatyökykyisten työllistymistä. Keskityimme raportointivuoden aikana tunnistamaan työllistämisen prosessia hidastavia tekijöitä ja kehitimme prosessia inklusiivisen työllistämisen (inclusive job design) suuntaan. Vuonna 2021 aloitamme yhteistyön erityisammattioppilaitosten kanssa, jossa pääkaupunkiseudun siivous- ja tukipalvelut toimivat pilottikohteena ja tavoitteenamme on yhteistyön kautta päästä solmimaan kestäviä työsuhteita.

Muista avoimien työmarkkinoiden ulkopuolella olevista ryhmistä jatkoimme esimerkiksi turvapaikanhakijoiden työllistämistä.

HUOMISELLA TÖISSÄ

Työ joustaa terveyden mukaan

Suomessa on puoli miljoonaa ihmistä työkyvyttömyyseläkkeellä, heistä 30 000 haluaisi tehdä töitä. L&T tarjoaa mahdollisuuksia osatyökykyisille työnteon jatkamiseen.

Jukka Hirvonen työskenteli L&T:n vahinkosaneerausyksikön työnjohtajana. Vuonna 2011 terveystilansa alkoivat painaa ja työtaakkaa oli kevennettävä. Aluksi hän teki lyhyempää viikkoa, mutta pian sekään ei auttanut. ”Työnantaja tuli vastaan. Kävin, joka toinen päivä töissä ja joka toinen päivä dialyysissa. Se oli raskasta, mutta olin iloinen, että pysyin kiinni työelämässä.” Hirvonen joutui pidemmälle sairauslomalle, ja lopulta hän oli pois työstä lähes neljä vuotta. Hänelle alettiin räätälöidä kevyempää työtä, kun paluu töihin alkoi hämmöttää. Nykyisin hän hoitaa laskutusta ja työturvallisuuteen liittyviä asioita 20 tuntia viikossa. Hirvosen mukaan esihenkilön ja L&T:n tuki oli tärkeässä roolissa, jotta työhön palaaminen oli mahdollista. ”Muutos on lähtenyt sekä L&T:n halusta työllistää minut, että omasta halustani pysyä kiinni työelämässä.”

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2020:

- Olemme mukana Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoimassa lisästä töihin -hankkeessa, jonka tavoitteena on parantaa osatyökykyisten mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille.
- Jatkoimme määrätietoisesti työllistämismme kasvattamista. Kehitimme koulutuksen monimuotoisen työyhteisön johtamiseen ja koulutimme pääkaupunkiseudun siivous- ja tukipalvelujen palvelumestarit ja asiakasryhmäpäälliköt osatyökykyisten johtamiseen.
- Osallistuimme Vastuullinen kesäduuni 2020 -kampanjaan, jonka myötä sitouduimme tarjoamaan kesätyöntekijöillemme vastuullisen kesätyön periaatteiden mukaisia työpaikkoja.
- Tuimme nuorten työllistymistä ja opiskelua tarjoamalla opiskelijoille työssäoppimis-, työharjoittelu- ja lopputyöpaikkoja. Vuonna 2020 työllistimme 151 alle 18-vuotiasta ja yli 600 kesätyöntekijää. Kaikilla toimialoillamme on jatkuvasti työssäoppijoita useista eri oppilaitoksista.
- Pyrimme edistämään myös henkilöstömme mahdollisuuksia oman osaamisensa ja ammattitaitonsa lisäämiseen muun muassa ympäri vuoden käynnissä olevilla oppisopimuskoulutuksilla. Niitä ovat esimerkiksi kiinteistöpalvelualan perustutkinto, ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto sekä logistiikan perustutkinto, josta valmistutaan kuorma-autonkuljettajaksi.
- Olimme mukana Lasten ja Nuorten säätiön HuippuHarkka-ohjelmassa, jonka tavoitteena oli tarjota nuorille myönteisiä kokemuksia työelämässä. Hankkeen aikana L&T:n kummit tapasivat nuoria ja osallistuimme nuorille suunnattuun webinaariin ”Kohti työelämää – ammattilaisten vinkit nuorille”. Ohjelman aikana toteutimme kuusi harjoittelujaksoa ja solmimme harjoittelun päätyttyä työsopimuksen kahden nuoren kanssa.

Työturvallisuus ja työsuojelu

L&T on sitoutunut työturvallisuuden jatkuvaan parantamiseen ja nolla tapaturmaa -ajatteluun. Päämääränämme on oppia ajattelemaan ja toimimaan turvallisesti niin, että kaikki työtapaturmat ovat vältettävissä. Lisäksi työturvallisuustyömme tavoitteena on tapaturmien ja ammattitautien sekä muiden työstä ja työympäristöstä johtuvien ruumiillisten ja henkisten terveyshaittojen sekä vaarojen ennaltaehkäiseminen ja torjuminen.

Työturvallisuustoimintaa L&T:llä ohjaa ISO 45001 -standardin mukaisesti sertifioitu johtamisjärjestelmä sekä työturvallisuusjohtamisen periaatteet. Sertifiointi kattaa lähes 90 prosenttia Suomen liiketoiminoista ja henkilöstöstä. Sertifiointi kattaa myös työntekijät, jotka eivät kuulu L&T:n omaan henkilöstöön mutta työskentelevät tiloissamme. Ruotsissa sertifiointi kattaa kaikki liiketoimintomme. Sertifiointin ulkopuolella olevat kohteet noudattavat toiminnassaan johtamisjärjestelmää ja sen periaatteita.

Turvallisuus on kokoustemme asialistalla johtoryhmästä lähtien ja lisäksi se on useimmilla palvelutuotannon esihenkilöillä sidottu henkilökohtaisiin tulospalkkioihin. Turvallisuuskehityksestä raportoidaan kuukausittain johtoryhmälle ja hallitukselle.

Työturvallisuuden hallinta on jokapäiväistä työtä

Tehokkailla ennakkoivilla toimenpiteillä, kuten turvallisuushavainnoilla, säännöllisillä Safety Walkeilla, turvallisuustuokioilla sekä erilaisilla riskinarvioinneilla parannamme omaa, asiakkaidemme ja muiden sidosryhmiemme turval-

lisuutta sekä poistamme vaaratekijöitä.

Henkilöstöllämme on käytössä sähköinen, myös puhe-ilmessa toimiva järjestelmä, jonne jokainen työntekijä voi ilmoittaa tekemistään turvallisuushavainnoista. Kannustamme henkilöstöämme ilmoittamaan turvallisuushavainnoistaan ja seuraamme tämän toteutumista aktiivisuussmittarilla.

Kasvatamme henkilöstömme tietotasoa työturvallisuudesta ja -riskeistä jo osana perehdytysohjelmaa, hyödyntämällä verkkokoulutuksia ja selkeitä ohjeistuksia sekä tarjoamalla säännöllisesti tietoiskuja ohjeista ja toimintamalleista. Huolehdimme myös laitoksissamme toimivien alihankkijoiden perehdyttämisestä työturvallisuuteen. Lisäksi henkilöstömme osallistuu asiakkaidemme järjestämiin työturvallisuusperhdytyksiin, jotta voidaan varmistua, että noudatamme aina kyseisen toimipaikan työturvallisuusohjeita. Pitkäjänteisen työn tavoitteena on saada henkilöstömme oivaltamaan, että jokainen voi vaikuttaa työturvallisuuteen.

Vuonna 2020 koronapandemia vaikutti työturvallisuuden johtamiseen ja laadimme erillisiä selkeitä ohjeita, joita hyödyntäen pyrimme estämään viruksen leviämistä. Lisäksi asiakkaamme laativat omia koronasuojautumisohjeita, joita noudatimme asiakaskohteissamme. Ohjeistuksemme on, että henkilöstömme noudattaa asiakkaiden tiloissa ollessaan annetuista ohjeistuksista tiukempaa.

Jos tapaturma sattuu, se tutkitaan. Tapaturmatutkinnan avuksi on otettu käyttöön tutkintamenetelmä, jonka avulla saadaan entistä paremmin selville tapaturmien juu-

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

risyyt ja sovitaan tehokkaista korjaavista toimenpiteistä. Tapaturmatutkintojen lisäksi tapaturmaraadeissa tapaturmat käydään vielä kerran läpi ja varmistetaan riittävät korjaavat toimenpiteet tapaturman kärsineen työntekijän kanssa.

Työterveyshuollon palveluilla edistetään työkykyä

Kaikille L&T:n työntekijöille kuuluu lakisääteinen työterveyshuolto työsuhteen alusta lähtien työsuhteen tyypistä ja kestosta riippumatta. Lisäksi täydennämme kattavaa työterveyshuollon palvelua yhtiön sairauskassalla. Vuonna 2020 työterveyden palvelujen piirissä Suomessa oli 6 673 työntekijää.

Teemme tiivistä yhteistyötä työterveyspalveluiden kanssa ja keskeisenä sisältönä on erityisesti työperäisten vaarojen ja haittojen laaja-alainen tunnistaminen, ehkäisy sekä työolojen kehittäminen.

Yhteinen toimintamalli kattaa koko henkilöstön

Teemme toimivaa yhteistyötä henkilöstömme kanssa ja jokaisella toimialalla on omat työsuojelutoimikunnat. Toimikunnat kokoontuivat vuonna 2020 omiin lakisääteisiin kokouksiinsa.

Työturvallisuuteen on kokonaisuutena panostettu viimeisten vuosien aikana yhä enemmän ja se näkyy myös tuloksissa. Kokonaistapaturmataajuutemme (TRIF) on kehittynyt tavoitteen mukaisesti ja ennakoivien toimenpi-

teiden määrä on ollut hyvällä tasolla. Vuonna 2020 todettuja ammattitautitapauksia L&T:llä oli yksi.

Kokonaistapaturmataajuus oli tavoitteiden mukainen

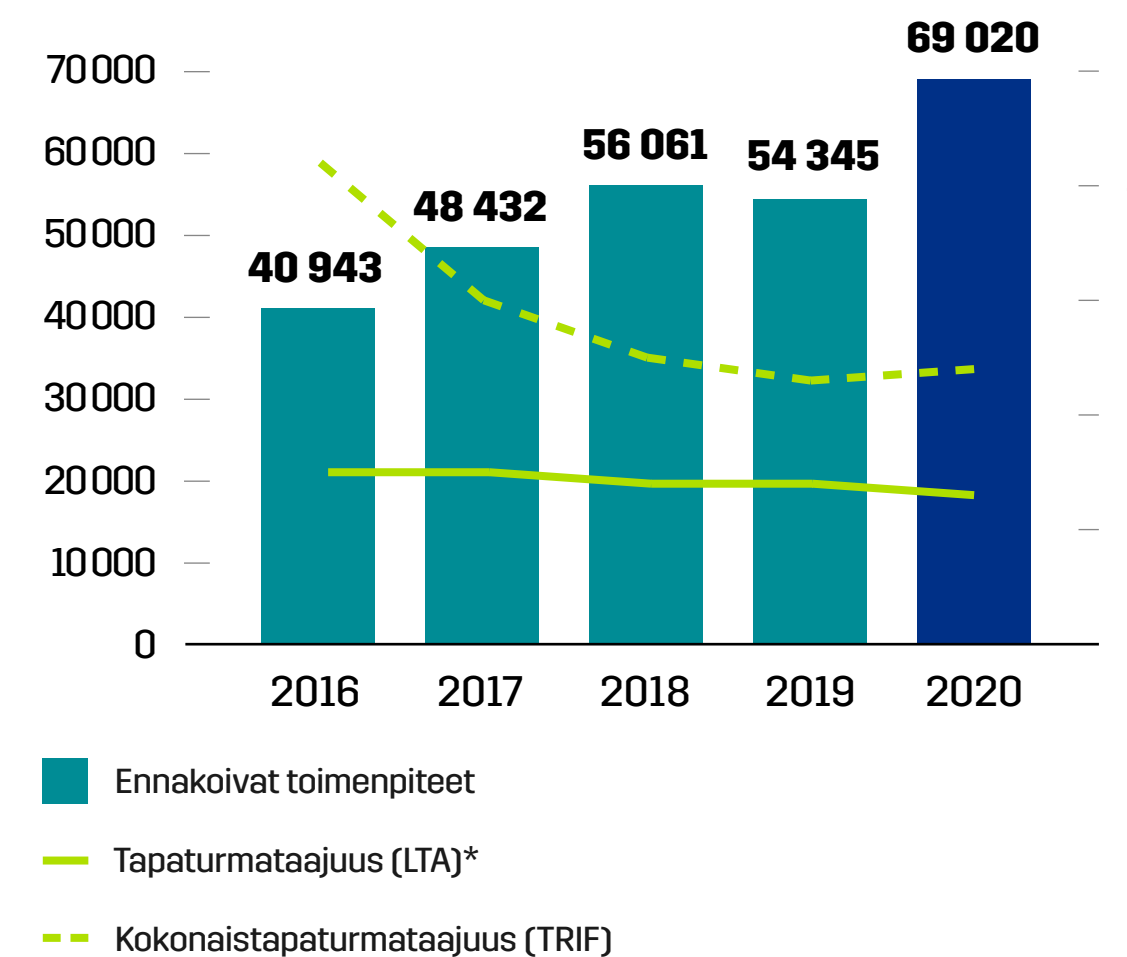
Vuonna 2020 L&T:n työturvallisuuskehitys eteni koronapandemiasta huolimatta suurimmilta osin tavoitteiden mukaisesti. Kokonaistapaturmataajuus toteutui tavoitteiden mukaisesti ja oli koko yhtiössä 24 (tavoite 25). Poissaoloon johtaneita tapaturmia mittaava LTA-taajuus jatkoi kehittymistään mutta jäi kunnianhimoisesta tavoitteestamme ollen 13 (tavoite 10). Jatkamme määrätietoisesti panostustamme, jotta saamme osallistettua kaikki L&T:läiset mukaan turvallisuustyöhön. Raportointivuoden aikana yrityksessämme ei tapahtunut yhtään kuolemaan johtanutta tapaturmaa.

Ennätysmäärä ennakoivia työturvallisuustoimenpiteitä

Ennakoivien työturvallisuustoimenpiteiden avulla pyrimme havaitsemaan ja löytämään jo ennakoivasti työturvallisuuteen liittyvät riskit sekä määrittelemään ja toteuttamaan riittävät toimenpiteet niiden ennaltaehkäisyyn. Ennakoivat toimenpiteet dokumentoidaan järjestelmään, jonka avulla voidaan seurata myös eri toimenpiteiden toteutumista.

Ennakoivia työturvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä toteutetaan niin L&T:n omissa yksiköissä kuin asiakkaiden

Työtapaturmakehitys L&T:llä

	Ennakoivat toimenpiteet	Tapaturmataajuus (LTA)*	Kokonaistapaturmataajuus (TRIF)*
2016	40 943	15	42
2017	48 432	15	30
2018	56 061	14	25
2019	54 345	14	23
2020	69 020	13	24

* Poissaoloon johtaneiden tapaturmien määrä miljoonaa työtuntia kohden

Vuosilta 2016–2017 luvut saatavilla vain Suomesta. Vuosien 2018–2020 luvut kattavat Suomen, Ruotsin ja Venäjän toiminnot.

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö

tiloissa. Ennakoivalla toiminnalla voimme kehittää sekä omaa että asiakkaidemme työturvallisuutta. Tällä hetkellä iso osa Safety Walkeista ja turvallisuushavainnoista tulee asiakaskohteistamme. Ennakoivien toimenpiteiden tekemiselle on asetettu yksikkökohtaiset tavoitetasot, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti.

Ennakoivia työturvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä (turvallisuushavainnot, Safety Walkit, turvallisuustuokiot ja riskienarvioinnit) tehtiin huikea määrä: 69 020 kappaletta (2019: 54 345). Ylitimme toimenpiteiden määrässä asettamamme kunnianhimoisen tavoitetason.

Vuonna 2020 olemme ennakoivan toiminnan osalta jatkaneet panostusta siihen, että toimenpiteet jakautuvat tasaisemmin kaikkiin yksiköihin ja ne kohdentuvat oikeisiin paikkoihin. Lisäksi olemme panostaneet henkilöstön aktivointiin ja onnistuneet osallistamaan yhä useamman työntekijän turvallisuustyöhön, esimerkiksi turvallisuushavaintoja tekemällä.

Korkeamman riskin työtehtävät erityis-tarkkailussa

L&T:llä tehtäviin töihin sisältyy myös työkohteita ja -tehtäviä, joissa työturvallisuuteen liittyvät riskit ovat normaalia suuremmat. Näitä ovat muun muassa yötyökohteet, vaarallisten jätteiden käsittely, teollisuuden puhtaanapito ja siivouksessa esimerkiksi lääketehtaat ja terveydenhoitoalan toimipisteet.

Lisäksi korkeamman riskin työtehtäviin lukeutuvat sellaiset työkohteet, joissa joudutaan käyttämään erityisiä kemikaaleja tai joissa asiakkaan prosessissa voi altistua esimerkiksi kemikaaleille tai säteilylle.

Esihenkilön on arvioitava työkohteen riskit ja mahdollinen altistuminen ja oltava tarvittaessa yhteydessä paikalliseen työterveyshuoltoon altisteiden selvittämiseksi. Erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa työympäristöissä työskentelevät henkilöt käyvät paikallisessa työterveyshuollossa työhönsijoitustarkastuksessa ensisijaisesti ennen työn aloittamista, kuitenkin viimeistään kuukauden sisällä työn aloittamisesta, työsuhteen kestosta ja muodosta riippumatta. Lisäksi heidät kutsutaan säännöllisiin määräaikaistarkastuksiin.

Työturvallisuuden kehitys L&T:llä

	2020	2019	2018
Ennakoivat turvallisuus-toimenpiteet yhteensä			
Turvallisuushavainnot	69 020	54 345	56 061
Safety Walkit	34 590	28 814	32 195
Turvallisuustuokiot	15 655	12 217	12 372
Riskinarvioinnit	14 383	10 132	10 657
	4 392	3 182	837

Luvut kattavat Suomen, Ruotsin ja Venäjän toiminnot.

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2020:

- Raportointivuosi oli koronapandemian johdosta poikkeuksellinen ja panostimme siihen, että henkilöstömme voi työskennellä turvallisesti. Perustimme oman koronavirukseen liittyvän suojainvaraston ja kehitimme suojavälineiden hankintakanaviamme varmistaaksemme henkilöstömme suojavarusteiden saatavuuden. Epidemian alkuvaiheessa käsidesiaineista oli pulaa ja pulloimme sitä itse.
- Käynnistimme ”Turvallisuutta kypärän alta”-koulutukset esihenkilöille. Koulutusten tavoitteena on lisätä ymmärrystä seikkoihin, jotka vaikuttavat ihmisen tekemiin valintoihin ja keskittymiskykyyn ja tätä kautta turvallisuuteen työpäivän aikana.
- L&T:llä tehdään ennakoivaa työturvallisuustyötä ja sen merkeissä teimme projektin, jossa tarkastelimme muun muassa mahdollisuutta käyttää tekoälyä turvallisuusdatan analysointiin ja sitä kautta uusien kehityskohteiden löytymiseen.
- Teimme useita konkreettisia työturvallisuuden kehitystoimenpiteitä, kuten uudenlaisten turvajalkineiden käyttöönoton kaikille Ympäristöpalveluiden työntekijöille ja vaihtolavojen turvallistamisprojektin, jossa vanhat vaihtolavat modernisoitiin ja uusille asetettiin turvallisuusspesifikaatiot. Kiinteistöpalveluissa järjestimme turvallisuuskoulutukset kaikille siivouksen esihenkilöille ja Teollisuuspalveluissa otimme työntekijöille käyttöön puhelimessa toimivan työnaloituslistan työn viime hetken riskien arvioimiseksi.
- Jatkoimme pitkäjänteistä työtä turvallisuuden kehittämiseen ja panostimme henkilöstön ennakoivan turvallisuustoiminnan aktiivisuuden lisäämiseen.
- Johtamisjärjestelmämme sertifiointiin ISO 45001 -standardin mukaiseksi.

Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö**Luomme talouskasvua ja lisäämme hyvinvointia**

Vastuullisena yrityskansalaisena tavoitteenamme on kasvattaa L&T:n taloudellista arvoa kestävästi, luoda talouskasvua ja lisätä hyvinvointia. Olemme toimintapaikkakunnillamme merkittävimpien työnantajien joukossa. Maksetuilla palkoilla ja veroilla sekä aine-, tavara- ja palveluostoilla on huomattava vaikutus kuntatalouteen sekä talousalueen muuhun elinkeinotoimintaan. Omistajillemme maksamme osinkona sen osan yhtiön tuloksesta, jota ei tarvita terveen kehityksen varmistamiseen.

Toimintamme keskeisimmät suorat rahavirrat syntyvät asiakkaiden palvelumaksuista, palvelu- ja tavarahankinnoista, henkilöstön palkoista, palkkioista ja sosiaalikuluista, veroista, korvauksista rahoittajille ja osakkeenomistajille sekä investoinneista.

Noudatamme paikallista lainsäädäntöä verojen maksamisessa, keräämisessä, tilittämisessä ja raportoinnissa. Maksamme ja tilitämme veromme toimintamaihimme.

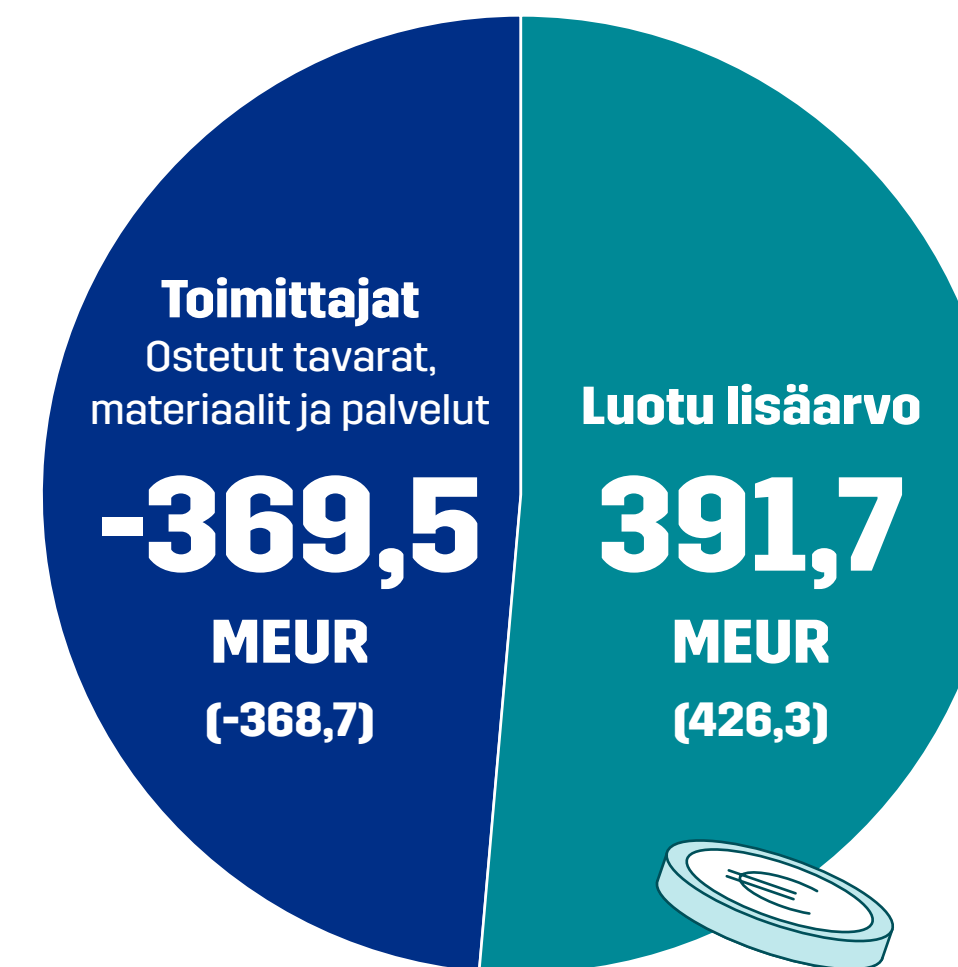
Keskeinen periaate on laadukas ja oikea-aikainen veroilmoitusten ja muiden lakisääteisten veloitteiden hoitaminen.

Osana yritysvastuuohjelmaamme julkaisemme verojalanjälkemme eli yhtiömme liiketoiminnasta yhteiskunnalle kertyvät verotulot ja veronluonteiset maksut. Välittömien ja välillisten verojen lisäksi L&T:n verojalanjäljessä on raportoitu työntekijöiden palkoista pidätetyt ennakonpidätykset sekä sosiaaliturvamaksut.

Yhteenveto verojalanjäljestä kattaa sellaiset verot ja veronluonteiset maksut, joissa L&T:llä on lakisääteinen velvoite maksaa tai kerätä kyseinen vero tai maksu. Sen sijaan sellaisia veroja, jotka sisältyvät tuotteen tai palvelun ostohintaan tai joista L&T:llä ei ole lakisääteistä ilmoitusvelvollisuutta, ei ole sisällytetty yhteenvedon tietoihin. Tässä raportissa olennaiset verot ja maksut on luokiteltu verolajeittain ja maittain.

Taloudellisen hyödyn jakautuminen

Asiakkaat, tuotot:

761,2 (794,9)
MEUR**Lisäarvon jakaminen****Omistajat**

Osingot ja pääoman palautukset

-35,0 (-35,3)
MEUR**Työntekijät**

Palkat, palkkiot ja sosiaalikulut

-315,1 (-327,1)
MEUR**Luotonantajat**

Nettorahoitustuotto/-kulu

-3,6 (-3,7)
MEUR**Julkinen sektori**

Verot

-5,5 (-9,1)
MEUR**Liiketoiminnan kehittämiseen****32,4** (51,1)
MEUR

Hyvinvoiva, monimuotoinen
ja tuottava työyhteisö

L&T:n verojalanjälki

Verot ja veronluonteiset maksut, M€	2020			2019			Yhteensä	
	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Suomi	Ruotsi	Venäjä	2020	2019
Tuloverot/yhteisöverot	4,6	0,8	0,2	6,0	1,0	0,3	5,5	7,3
Ennakonpidätykset palkoista ja metsämaksuista sekä lähdeverot	46,6	11,2	0,2	47,4	11,4	0,3	58,0	59,1
Sosiaaliturvamaksut	2,9	13,3	0,6	1,7	13,5	0,8	16,8	16,0
Tuotantoverot	0,5	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,5	0,2
Arvonlisäverot (kulutusvero)	66,7	20,4	0,8	69,4	19,8	1,5	87,9	90,8
Yle-maksuvero	0,0			0,0			0,0	0,0
Arpajaisvero	0,0			0,0			0,0	0,0
Kiinteistövero	0,3	0,0	0,1	0,3	0,0	0,2	0,5	0,5
Vakuutusmaksuvero	0,5	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,5	0,7
Yhteensä	122,0	45,7	1,9	125,7	45,6	3,1	169,6	174,4

Kestävä teollisuus
ja kaupungit

Tarjoamme teollisuudelle ja kaupungeille kestäviä kiertotalousratkaisuja

L&T tukee asiakkaiden vastuullisuutta kattavalla palveluvalikoimalla. Lisäämme teollisuuden sivuvirtojen ja pilaantuneiden maiden hyötykäyttöä sekä kehittämme päästöjä ja kemikaalikuormitusta vähentäviä palveluja uusilla ratkaisulla ja vahvalla ammattitaidolla.

Yritysvastuun olennaisuustarkastelun yhteydessä tunnistimme, että pystymme palveluillamme vaikuttamaan merkittävästi teollisuus- ja kuntapuolen asiakkaidemme vastuullisuuteen ja heidän hallussaan olevan infran kehittämiseen kestävä kehityksen mukaisesti. Innovatiivisten ratkaisujen kehittäminen on osa asiakastyötämme ja sitä johdetaan asiakkuuksien johtamiskäytänteiden ja yhtiön johtamisjärjestelmän mukaisesti. Osana liiketoiminnan jatkuvaa kehitystä arvioimme ja täsmennämme painopistealueen tavoitteita ja indikaattoreita, jotta ne kuvaavat jatkuvasti selkeämmin työtämme ja kehitystämme.

Vastuullisuusohjelman painopisteet

Kestävä teollisuus ja kaupungit

Painopisteet ja tavoitteet 2019–2024

Indikaattorit 2020

Onnistumisemme Huomiot

Edistämme teollisuusinfran kehittämistä kestävä kehityksen mukaiseksi, sivuvirtojen hyödyntämistä ja suljettuja kiertoja.

Uusien ympäristöystävällisten ja turvallisten menetelmien kehittäminen ja käyttöönotto.

- Panostamme innovaatiotoimintaan ja menetelmäkehitykseen.

Teollisuuden sivuvirtojen ja pilaantuneiden maiden hyötykäytön lisääminen.

- Hyötykäytetyt sivuvirrat ja maa-ainekset yli 160 000 tonnia.

Innoivomme ratkaisuja kestävien kaupunkien rakentamiseksi sekä terveellisten ja turvallisten olosuhteiden luomiseksi.

Ratkaisut kestävä kaupunki-infran ylläpitämiseksi ja kestävien kaupunkien kehittämiseksi.

- Smart & Clean -säätöön kautta olemme edistäneet puhtaiden ratkaisujen kehittämistä pääkaupunkiseudun kunnissa.

Terveellisten ja turvallisten olosuhteiden rakentaminen.

Kemikaalien käytön vähentäminen ja ympäristömerkittyjen aineiden osuuden kasvattaminen.

- Ympäristömerkittyjen siivousaineiden osuus oli 59,9 % kokonaisuudesta. Osuus pieneni edellisvuodesta johtuen koronaviruspandemiasta ja sen myötä kasvaneesta desinfiointiainekäytöstä.

90 %

Räjätyspuhdistusmenetelmä parantaa teollisten asiakkaidemme kattiloiden hyötysuhdetta jopa yli 90 prosenttia. Asiakkaillemme menetelmän hyödyt konkretisoituvat polttoaine- ja energiatehokkuuden parantumisenä sekä käytönaikaisten hiilidioksidipäästöjen vähenemisenä. Alustavien laskelmien mukaan räjäytyspuhdistus vähentää käytön aikaisia hiilidioksidipäästöjä arviolta 1–1,5 prosenttia / MW.

Lisäarvoa kestävän teollisuuden ratkaisulla

L&T hyötykäyttää teollisuuden sivuvirtoja sekä pilaantuneita maita infrarakentamisessa, millä säästetään neitseellisiä luonnonvaroja. Huolehdimme kaikista teollisuusyritysten jätteistä vaarallisista jätteistä lietteisiin ja tuhkiin. Teemme soveltuvista jätteistä raaka-ainetta teollisuudelle ja polttoainetta voimalaitoksiin. Lisäksi käytämme teollisuuden sivuvirtoja ja jätteitä maanrakennusmateriaaleina neitseellisten materiaalien sijaan. L&T tukee teollisuusasiakkaidensa vastuullisuustavoitteiden saavuttamista ja tekee asiakkaidensa kanssa yhteistyötä teollisuusinfran kehittämiseksi kestävän kehityksen periaatteiden mukaiseksi. Lisäksi kehitämme jatkuvasti menetelmiä, joiden avulla pystymme vähentämään syntyvän jätteen määrää, tehostamaan teollisuusasiakkaidemme energiankulutusta, vähentämään päästöjä ja parantamaan työturvallisuutta.

Kattavat palvelut jätteiden ja päästöjen vähentämiseksi

L&T:n palvelut teollisuuslaitoksille kattavat koko jäte- ja sivuvirtojen arvoketjun niiden synnystä hyötykäyttöön ja kierrätykseen. Palvelukokonaisuus rakentuu tehtaан prosessilaitteiden puhtaanapidon, sisälogistiikan, ympäristöhuollon ja kiinteistöjen ylläpitoon liittyvistä ratkaisuista. Kokonaisvaltaisuus takaa kustannustehokkuuden ja vastuullisen toiminnan. Kaikki toimenpiteet tehdään

aina voimassa olevan lainsäädännön ja ympäristölupien mukaisesti.

Vuonna 2020 toimimme useiden teollisuusyritysten kumppanina kunnossapidossa, kiinteistöjen tukipalveluissa sekä ympäristöhuollossa. Tavoitteenamme on tuottaa tukipalvelut yhä tehokkaammin ns. yhden luukun periaatteella ja mahdollistaa palveluillamme sen, että tehdasalueet toimivat tehokkaasti vuoden jokaisena päivänä. Toimintaamme ohjaa kokonaisuuden optimointi sekä ennakoiva työturvallisuus.

Olemme tuoneet markkinoille tehokkaan [räjäytyspuhdistusmenetelmän](#), jonka avulla pystymme puhdistamaan teollisten asiakkaidemme kattiloita käytön aikana. Tämä vähentää prosessin alas- ja ylösajosta syntyviä päästöjä, parantaa kattilan hyötysuhdetta sekä pienentää syntyvän jätteen määrää. Suojatun laitteiston ansioista puhdistus voidaan suorittaa turvallisesti niin käytönaikaisesti tai huoltoseisakin aikana.

Sivuvirrat tai pilaantuneet maat hyötykäyttöön

Teemme määrätietoista työtä sen eteen, että teolliset sivuvirrat, kuten kuonat, sakat, lietteet tai tuhkat ja pilaantuneet maa-ainekset voitaisiin hyödyntää ensisijaisesti teollisuuden raaka-aineina ja toissijaisesti infrarakentamisessa erilaisissa rakennusratkaisuissa. Tällä toiminnalla halutaan korvata neitseellisten maa-ainesten käyttöä.

Kestävä teollisuus ja kaupungit

L&T vastaanottaa, käsittelee ja hyötykäyttää sivuvirtoja ja pilaantuneita maa-aineksia kaikkialta Suomesta. Valtaosa materiaaleista ohjataan hyötykäyttöön: teemme soveltuvista jätteistä raaka-ainetta teollisuudelle ja polttoainetta voimalaitoksiin. Lisäksi käytämme teollisuuden sivuvirtoja ja jätteitä maanrakennusmateriaaleina, esimerkiksi jätealueiden ja kaatopaikkojen rakenteissa.

Tavoitteenamme on jatkuvasti löytää uusia, jalostusarvoltaan mahdollisimman korkeita hyötykäyttökohteita teollisuuden sivuvirroille ja pilaantuneille maa-aineksille. Vuonna 2020 toimitimme hyötykäyttöön yli 160 000 tonnia teollisuuden sivuvirtoja ja pilaantuneita maa-aineksia.

Kestävät kaupungit tarvitsevat infraosaamista

L&T haluaa aktiivisesti osallistua kestävien kaupunkien kehittämiseen. Palveluidemme kautta meillä on mahdollisuus vaikuttaa kestäväen kaupunki-infran ylläpitoon, kiertotalousmallin mukaan toimivien kaupunkien kehittämiseen sekä terveellisten ja turvallisten olosuhteiden luomiseen.

Toimimme sekä Suomessa että Ruotsissa usean kunnan kiinteistöjen ylläpidon ja siivouksen kumppanina. Tavoitteenamme on pidentää kiinteistöjen käyttöikää, tehostaa energian käyttöä, edistää jätteiden kierrätystä

sekä luoda hyviä asumis- ja työskentelyolosuhteita, samalla vähentäen oman toimintamme ympäristövaikutuksia.

Huoltoliiketoiminnoissa hyödynnämme sääpalvelua mahdollistaaksemme muun muassa lumenaurauskustomme oikea-aikaisen ja tehokkaan käytön. Käytössä olevan toimintamallin ja sitä tukevan toiminnanohjausjärjestelmän myötä olemme pystyneet vähentämään huoltoajoja ja sitä kautta pienentämään hiilijalanjälkeämme. Samaan tavoitteeseen pyrimme myös ottamalla käyttöön vesimittareiden etäluentaratkaisun. Lisäksi olemme hyödyntäneet IoT -ratkaisuja muun muassa sähkö- ja lämmitysenergian optimoinnissa sekä kiinteistöjen tarkoitukseenmukaisessa käytössä.

Viemärihuollon puolella kuvaamme ja huollamme vuosittain satoja kilometrejä kunnallisia viemäreitä. Säännöllinen viemäriverkoston kunnon kartoitus ja ennaltaehkäisevä huolto on paras tapa pienentää tukosten ja vesivahinkojen riskiä.

Lisäksi teemme kaivojen tyhjennyksiä ja poistamme viemäritukoksia. Osasta tyhjennysjätteistä pystymme jalostamaan raaka-ainetta teollisuudelle ja polttoainetta voimalaitoksiin. Näin saamme vähennettyä loppusijoitukseen päätyvän jätteen määrää ja leikkaamaan jätekustannuksia.

OSA KIERTOKULKUA

Pilaantunut maa asuinkäyttöön

Suomessa on yli 10 000 pilaantunutta maa-aluetta. Niitä voidaan ottaa hyötykäyttöön, kun maat käsitellään asianmukaisesti. L&T puhdisti Muuramessa uuden asuinalueen maapohjan.

Kinkomaan sairaala-alueelle Muuramessa rakennetaan uusia asuntoja. Se vaati maapohjan puhdistamista, sillä entisen parkkipaikan alle oli vuosikymmenien saatossa kipattu tonneittain rakennus- ja purkujätettä.

”Mikä aikoinaan oli hyväksyttyä, ei ole sitä enää. Me kannamme nyt vastuumme ympäristön puhtaudesta ja ihmisten hyvinvoinnista”, sanoo aluetta kehittävän Jykia Oy:n viestintä- ja markkinointipäällikkö **Minna Helsingius**.

L&T kaivoi Kinkomaalta lähes 15 000 tonnia maata, joka vietiin käsittelyyn L&T:n omalle käsittelylaitokselle Leppävirralle. L&T:llä on ympäri Suomen viisi käsittelylaitosta, ja niissä voidaan puhdistaa vuosittain satoja tuhansia tonneja maata.

Desinfiointiratkaisumme edesauttoivat kaupunkien hygieniaturvallisuutta epidemia-tilanteessa

Turvaväleistä, korostuneista hygieniakäytännöistä, turhien kontaktien välttämisestä ja etätoista muodostui uusi arki, joka väritti lähes koko vuotta. Monet yritykset ja julkiset tilat sulki keväällä ovensa koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Normaalisissa toiminnassa pysyivät kuitenkin esimerkiksi ruokakaupat, apteekit ja julkiset liikennevälineet. Tämä vaati erityispanostusta myös hygieniakäytäntöihin.

Uudessa ja haastavassa tilanteessa L&T auttoi hygieniaturvallisuuden varmistamisessa desinfiointiratkaisuillaan. Innovatiivisten desinfiointimenetelmien avulla ennaltaehkäisimme koronaviruksen leviämistä sekä puhdistimme koronavirukselle altistuneita tiloja tehokkaasti ja turvallisesti. Varmistimme hygieniaturvallisuuden muun muassa tehostamalla ylläpitosiivousta asiakkaidemme tiloissa sekä toimittamalla desinfiointituotepaketteja toimistoihin ja käsidesiratkaisuja metroasemille.

Raportointivuoden aikana:

- tehostimme ylläpitosiivousta 3 070 asiakas-kohteessa
- desinfoimme 550 koronavirukselle altistunutta tilaa
- toimitimme asiakkaillemme yhteensä 17 100 litraa käsidesiä.

Kemikaalien vähentäminen osa vastuullisuutta

L&T:n tavoitteena on vähentää kemikaalien käyttöä toiminnassaan ja asiakaskohteissa. Lisäksi laajennamme jatkuvasti kemikaalittomien menetelmien käyttöä siivouskohteissamme.

Siivoamme pelkällä vesijohtovedellä kaikki sellaiset kohteet ja pinnat, joissa se on mahdollista. Otamme käyttöön ns. käsiteltyihin vesiin perustuvia siivousmenetelmiä, joissa vedenkäsittelyssä poistetaan vedestä mineraalit ja epäpuhtaudet sekä yleensä ionisoidaan se pintajännityksen poistamiseksi. Tällöin sillä saadaan sama puhdistusvaikutus kuin pesuaineilla. Lisäksi otamme isoissa kohteissa käyttöön siivousaineiden annostelijoita, jolloin kemikaalien käyttö on varmistettu minimiin käyttöohjeiden mukaisesti. Tavoitteenamme on vähentää jatkuvasti siivousaineiden kokonaiskäyttöä ja lisätä ympäristömerkittyjen aineiden määrää. Vuonna 2020 ympäristömerkittyjen siivousaineiden osuus oli 59,9 prosenttia (2019: 71,2) kokonaisuudesta. Ympäristömerkittyjen aineiden osuus pieneni edellisvuodesta johtuen koronaviruspandemiasta ja sen myötä kasvaneesta tarpeesta hyödyntää desinfiointiaineita osana hygieniaturvallisuuden varmistamista.

Sairaala nopeasti koronavalmiuteen

Kun maailma keväällä 2020 joutui koronaviruspandemian kouriin, sairaaloissa tarvittiin myös kiinteistötekniikan ammattilaisia. L&T oli auttamassa Södersjukhuset-sairaala Tukholmassa koronavalmiustilaan esimerkiksi ilmanvaihtoa säätämällä.

Koronaviruspandemian puhjetessa sairaalan monet osastot päätyivät hyvin nopeasti uuteen käyttöön.

”Tärkeintä oli mukauttaa leikkaussalien ilmanvaihto nopeasti koronapotilaiden hoitoon sopivaksi. Muutimme ilmanvaihdon ylipaineisesta alipaineiseksi saadaksemme oikeanlaiset olosuhteet vaarallisen tartuntataudin hoitoon”, sanoo L&T:n kohdepäällikkö **Ivan Markovic**.

Markovicilla on noin 40 hengen tiimi huolehtimassa Södersjukhusetin monimutkaisesta kiinteistötekniikasta.

”Olemme ylpeitä, kun pystyimme osaltamme lievittämään epidemian vaikutuksia.”

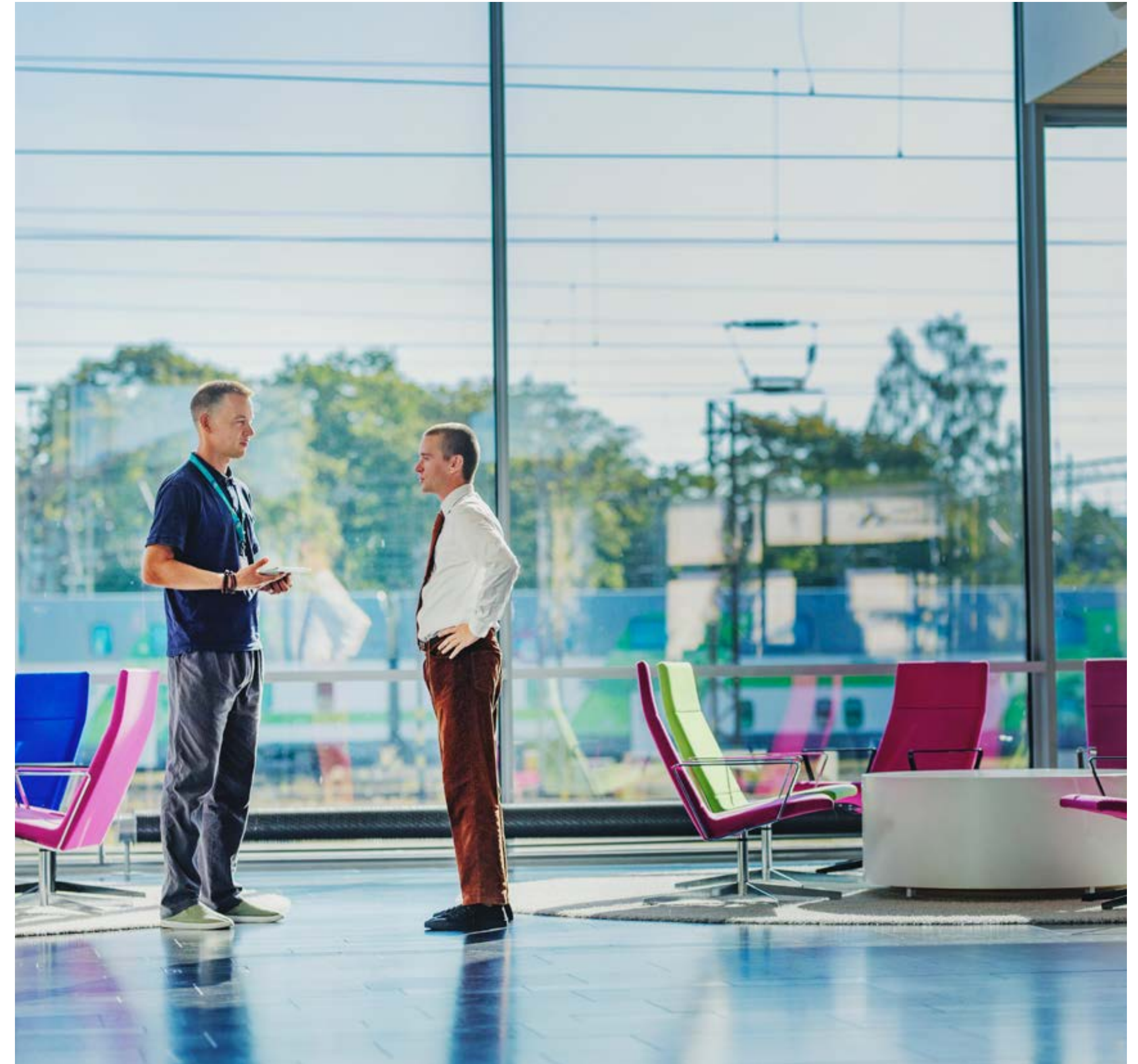

Kestävä teollisuus ja kaupungit

Kehityshankkeet ja yhteistyöfoorumit

- L&T on Smart & Clean -säätiön yrityskumppanina sitoutunut viisivuotiseen kehitysohjelmaan, jossa kehitetään Helsingin seudulle puhtaita kaupunkiratkaisuja yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa.
- Helsingin kaupungin ilmastokumppanina L&T on mukana auttamassa Helsingin kaupunkia saavuttamaan uusia ilmastotavoitteitaan, joiden mukaan Helsingistä pyritään tekemään täysin hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä.
- Määrittelimme prosessipuhdistuksen hiilikädenjäljen laskentamallia yhdessä VTT:n kanssa.
- L&T on mukana Helsingin yliopiston, Aalto-yliopiston, Ilmatieteen laitoksen ja Hämeen ammattikorkeakoulun CO-CARBON-hankeessa, jossa tavoitteena on mitata ja mallintaa kaupunkivihreän hiilensidontakykyä sekä kehittää suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon käytäntöjä, joilla hiilen sitoutumista tehostetaan yhdessä muiden ekologisten ja sosiaalisten hyötyjen kanssa.

- Olimme mukana UUMA3-ohjelmassa vuosina 2018-2020. Ohjelmassa keskityttiin konkretian ja käytännön toiminnan kehittämiseen niin, että uusiomaarakentamisen hyvät tavoitteet kiertotalouden ja ympäristöhyötyjen edistämiseksi toteutuvat.
- Lisäksi olemme osallistuneet CircVol-hankkeeseen Oulussa. Hankkeessa haettiin uusia ratkaisuja teollisuuden suurivolyymisten sivuvirtojen hyödyntämiseen infra- ja maarakentamisessa.

Vastuullinen liiketapa

Toimimalla lakien ja määräysten mukaisesti L&T:n tavoitteena on varmistaa, ettei yhtiön toiminnassa tapahdu vakavia vahinkoja tai rikkeitä. Toimintamme vastuullisuuden varmistamiseksi olemme määrittäneet vastuullisen liiketavan periaatteemme eli Tapa toimia -ohjeet, jotka koskevat myös sopimustoimittajiamme.

Varmistamme toimintamme vaatimustenmukaisuuden

Noudatamme hallinnossamme Suomen lakeja ja säännöksiä, yhtiöjärjestystämme, Nasdaq Helsingin sääntöjä ja ohjeita sekä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Lisäksi toimintaamme ohjaavat hallituksen tai johtoryhmän hyväksymät politiikat ja toimintaperiaatteet sekä ympäristöluvut.

Noudatamme toimintamaissamme paikallista lainsäädäntöä ja varmistamme toimintamme vastuullisuuden noudattamalla vastuullisen liiketavan periaatteitamme eli Tapa toimia -ohjeita. Nämä ohjeet koskevat koko henkilöstöämme kaikissa toimintamaissamme ja sopimustoimittajiamme. Niitä on täsmennetty tarvittavin osin politiikoilla ja toimintaohjeilla. Olemme sitoutuneet tukemaan YK:n Global Compact -aloitetta ja sen ihmis- ja työoikeus-, ympäristö- ja korruption vastaisia periaatteita.

Vastuullisuusohjelman painopisteet

Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Painopisteet ja tavoitteet 2019–2024

Indikaattorit 2020

Onnistumisemme

Huomiot

Varmistamme toimintamme vaatimustenmukaisuuden ja eettisyyden.

Ei vakavia vahinkoja tai rikkeitä.

• 0 vakavaa vahinkoa tai rikettä.

Kaikki uudet L&T:läiset perehtyvät Tapa toimia -ohjeeseen, säännöllinen kertaus.

• Ohjeeseen perehtyminen: Ruotsissa 92 % henkilöstöstä on suorittanut kurssin, Suomen toimihenkilöistä 79 %.

Varmistamme toimitusketjumme vastuullisuuden.

Hankintojen keskittäminen toimittajille, jotka ovat sitoutuneet L&T:n vastuullisen hankinnan toimintamalliin.

• Vuoden lopussa 93,4 % kaikista palveluostoistamme tehtiin Luotettava Kumppani -palveluun kuuluvilta toimittajilta.

Riittävät toimittaja-auditoinnit vuosittain riskiarvion perusteella.

• Teetimme Suomessa 46 toimittajan itsearviointia ja suoritimme 16 riskinarvioon perustuvaa toimittaja-auditointia.

Vaativuudenmukaisuuden varmistaminen**Ympäristöjohtamisen vaativuudenmukaisuuden varmistaminen**

Vuonna 2020 L&T:llä oli 68 (2019: 67) ympäristölupaa, jotka ohjasivat yhtiön ympäristöasioiden hallintaa ja seuranta- ja tarkkailua. Näihin liittyen lupamuutoshakemuksia jätettiin viranomaisille vuoden aikana 10 kappaletta. Kukin lupamuutoksen yhteydessä on järjestetty kirjallinen kuuleminen asianosaisille.

Vuoden aikana L&T vastaanotti yhteensä 21 (2019: 26) paikallista valitusta liittyen jätteiden käsittelytoimintaan. Eniten valituksia saapui Jyväskylässä, jossa ne liittyivät vaarallisen jätteen käsittelylaitoksen mahdollisiin hajuhaittoihin. Hajuhaittojen ehkäisemiseksi ollaan tekemässä parannuksia hajunpoistolaitteistoon ja haisevien kuormien (pilssiveden) vastaanottoa laitokselle on rajoitettu. Lisäksi hajuhaittoista valitettiin muun muassa Lahdessa ja roskaantumisesta Kokkolassa ja Mustasaarissa. Valitukset tulivat suoraan lähialueen asukkailta tai paikallisen ympäristöviranomaisen kautta ja ne kirjattiin seuranta- ja järjestelmään. Valitukset käsiteltiin yhteistyössä viranomaisten kanssa ja pyrkimyksenä on rajoittaa haittaa jatkossa.

Vuonna 2020 keräsimme asiakkailtamme lähes 55 000 tonnia (2019: 55 000) vaarallisia jätteitä. Näistä 5,6 prosenttia (2019: 5,3) vietiin käsiteltäväksi muihin EU-maihin. L&T ei toimita vaarallisia jätteitä EU-alueen ulkopuolelle ja raportointivuoden aikana vaarallisia jätteitä ei ole maahantuotu yhtiön toimesta. Lue tarkemmin vaarallisten jätteiden käsittelystä [sivulta 46](#).

Vahingot ja rikkeet

L&T on yritys vastuuhjelmassaan asettanut tavoitteeseen, ettei yhtiön toiminnassa tapahdu yhtään vakavaa vahinkoa tai rikettä. Vuonna 2020 saavutimme tavoitteen.

Henkilöstö

Raportointivuoden aikana L&T:n toiminnassa ei tapahtunut vakavia tapaturmia, joista olisi aiheutunut henkilöille pysyviä vammoja. Kaikki tapaturmat tutkittiin yhtiön työturvallisuuskäytäntöjen mukaisesti, jotta vatsaavilta tapauksilta jatkossa vältytään. Lue lisää L&T:n [työturvallisuuskäytännöistä](#).

Ympäristö

L&T:n toiminnassa ei tapahtunut vuoden 2020 aikana yhtään vakavaksi luokiteltua ympäristövahinkoa. Raportointivuoden aikana Suomen toiminnoissa tapahtui kuitenkin kolme haitalliseksi ja 26 vähäiseksi luokiteltua ympäristövahinkoa.

Haitalliseksi luokiteltuja ympäristövahinkoja tapahtui L&T:n Oulun, Merikarvian ja Porin laitoksilla. Raportointivuoden aikana Oulun laitoksen läheisessä ojan maaperässä havaittiin öljyä. Korjaavina toimenpiteinä suoritettiin maaperätutkimus, pilaantuneen maan aineksen poistaminen ja vuodon syyn selvitys. Merikarvialla muovijalostamon hulevesipumppaamon toiminnassa havaittiin puutteita, jonka johdosta laitoksen purkuputken päässä kulkevan ojan maaperää oli pilaantunut. Hulevesipumppaamo pysäytettiin välittömästi. Arvioinnin perusteella

pumppaamo päätettiin uudistaa ja maaperän puhdistaminen aloitettiin. Pohjois-Satakunnan Peruspalvelu Kuntayhtymän (PoSa) ympäristötarkastaja suoritti tarkastuskäynnin ja hyväksyi pumppaamon korjaussuunnitelman ja prosessin. Porin laitoksella havaittiin vesijärjestelmissä ollut linjausvika, joka korjattiin välittömästi.

Vähäiseksi luokitellut ympäristövahingot Suomessa liittyivät letkurikkoihin, maaperän pilaantumiseen, kemikaalivahinkoihin, syttymiin tai tulipalon alkuihin, säiliövuotoihin sekä roskaantumiseen.

L&T suhtautuu kaikkiin ympäristövahinkoihin vakavasti. Kun vahinko havaitaan tai siitä saadaan tieto, ryhdytään välittömästi korjaaviin toimenpiteisiin. Teemme yhteistyötä viranomaisten kanssa vahingon selvittämiseksi ja rajaamiseksi sekä huolehdimme asianmukaisesta tiedottamisesta.

Ympäristövahinkojen ennaltaehkäisy

Ympäristövahinkoja pyritään ehkäisemään muun muassa Ympäristö walk -havainnointikerroksilla, joissa tarkastetaan ympäristön kannalta keskeiset, kiinteistön kuntoon liittyvät asiat. Jokaisen L&T:n ympäristöluvullisen toimipaikan tulee tehdä Ympäristö walk -kierros säännöllisesti, vähintään kerran kvartaalissa. Lisäksi henkilöstölle on tehty kattava ympäristöohjeistus erilaisiin ennaltaehkäiseviin toimiin, kuten öljynerotuskaivojen tyhjennyksen ja huoltoon, kiinteistön jätehuoltoon sekä kemikaalien käyttöön ja varastointiin.

Vuonna 2020 olemme jatkaneet panostustamme eri-

tyisesti kemikaaliturvallisuuteen. Käytössämme on kemikaalihallintajärjestelmä, joka mahdollistaa yhteneväisen ja tehokkaamman kemikaaliturvallisuuden johtamisen kaikilla toimialoillamme. Vuonna 2021 jatkamme toimintamme kehittämistä muun muassa arvioimalla uudelleen ja kehittämällä Ympäristö walk -ohjeistustamme.

Tapa toimia koko L&T:lle

Varmistaaksemme toimintamme vaativuudenmukaisuuden, vastuullisuuden ja eettisyyden, L&T on määrittänyt vastuullisen liiketavan periaatteet eli Tapa toimia -ohjeet, jotka koskevat jokaista L&T:läistä ja yhtiön sopimustoimittajia. Ohjeisiin perehdyttäminen on esihenkilöiden vastuulla ja johto seuraa ohjeiden noudattamista.

Sen lisäksi, että jokaisen L&T:läisen on noudatettava Tapa toimia -ohjeita, tulee kaikkien myös ehkäistä ohjeiden vastaista toimintaa. Ohjeiden vastaisesta toiminnasta ilmoitetaan ensisijaisesti omalle esihenkilölle, joka auttaa ohjeiden tulkinnassa epäselvissä tilanteissa. Lisäksi henkilökunta voi soittaa tai lähettää sähköpostia luottamukselliseen ilmoituskanavaan, joka on käytössä kaikissa toimintamaissamme. Sisäinen tarkastaja käsittelee kanavaan tulleet ilmoitukset yhdessä sovitun prosessin mukaisesti.

Tapa toimia -ohjeet on julkaistu L&T:n verkkosivuilla. Ohjeissa otetaan kantaa muun muassa lahjonnan ja korruptionvastaisuuteen, kilpailulakien ja ympäristövaativuuden noudattamiseen sekä syrjimättömyyteen. Käytössämme on Tapa toimia -verkkokurssit, suomen-,

Vaativuudenmukaisuuden varmistaminen

ruotsin-, englannin- ja venäjän kielellä. Ruotsinkielinen verkkokurssi on suunnattu Ruotsin markkinoille ja se on tarvittavin osin mukautettu vastaamaan Ruotsin lainsäädäntöä ja liiketoiminnan kannalta olennaisia asioita. Uudet L&T:läiset perehtyvät ohjeisiin osana perehdytysohjelmaansa, lisäksi muistutamme ohjeista säännöllisesti.

Vuoden 2020 aikana 79 prosenttia toimihenkilöistä oli suorittanut Tapa toimia -verkkokoulutuksen Suomessa. Ruotsissa 92 prosenttia toimihenkilöistä ja työntekijöistä on suorittanut verkkokurssin. Verkkokoulutus on osa uusien L&T:läisten perehdytysohjelmaa ja sen jalkauttamista edistetään kaikissa henkilöstöryhmissä.

Ilmoituksia Tapa toimia -ohjeiden vastaisesta toiminnasta saapui raportointivuoden aikana sisäiselle tarkastajalle 4 (2019: 12) kappaletta. Ilmoitukset tulivat joko suoraan henkilöstöltämme, esihenkilöiden kautta tai sähköisen ilmoituskanavan välityksellä. Ilmoitukset vaativat tarkempaa selvitystä ja ne johtivat toimenpiteisiin. Toimenpiteet vaihtelivat huomautuksista varoituksiin.

Muut rikkeet

Vuonna 2020 Suomen tietosuojaviranomaiselle on jätetty yksi ilmoitus koskien tieto- ja yksityisyydensuojan vaarantumista L&T:n toimintatapojen seurauksena. L&T on toimittanut viranomaiselle vastineen tapauksesta, mutta viranomainen ei ole vielä antanut päätöstään. Noudatamme toiminnassamme tiukasti EU:n tietosuojasetusta sekä L&T:n tietosuojapolitiikkaa. Raportointivuoden aikana olemme uudelleen määritelleet henkilötietoihin

liittyviä käsittelyprosesseja osana toimintojemme yhtiöittämistä ja päivittäneet tietosuojaselosteemme. Lisäksi olemme jatkaneet kehitystyötämme liittyen henkilötietojen säilytysaikoihin ja käyttöoikeuksien keskitettyyn hallintaan sekä edistäneet liiketoimintojen kriittisten ohjelmistojen riskikartoitusta.

Vuonna 2020 L&T:llä ei ollut yhtään todettua lahjontaa tai korruptiotapausta. Lue tarkemmin käytännöstämme liittyen toimittajayhteistyöhön [sivulta 73](#). Lahjontaan ja korruption liittyviä riskejä arvioidaan prosessikohtaisesti ja riskienarviointi kattaa valtaosan palvelulinjoistamme. Sisäinen valvonta keskittää toimintaansa riskien hallintatoimenpiteiden huomioimiseen kehityshankkeissa, huomioiden myös korruption liittyvät riskit. Parannamme jatkuvasti kehityshankkeidemme toimintamallia, jotta korruption mahdollisuutta voidaan estää tai vähentää tehokkaasti. Raportointivuoden aikana keskityimme riskienarvioinneissamme maksettuihin palkkioihin ja liikevaihdon kertymiseen. Tunnistetut arviointikohteiden riskit liittyivät automaation puuttumiseen väärinkäytösten havaitsemisessa ja estämisessä. Jatkossa tulemme entisestään kiinnittämään huomiota datan laatuun ja lisäämme sisäisen valvonnan analytiikka asteittain. Lisäksi keskityimme sivutoimi-ilmoituslomakkeen ja sen käsittelyprosessin kehittämiseen, jonka tarkoituksena on tunnistaa työntekijöihin liittyvät eturistiriidat. L&T:n henkilöstö on valvutunut korruptionvastaisesta ohjeistuksestamme ja lakiosastoltamme pyydetään satunnaisesti tarkentavia tietoja esimerkiksi liittyen lahjojen vastaanottoon.

Ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä on L&T:llä arvioitu osana riskienhallintaprosessia. Lue tarkemmin [Taloudellisen katsauksen](#) sivulta 30 alkaen. L&T toimii pääasiassa Suomessa ja Ruotsissa paikallisten kumppaneiden kanssa, ja toiminnassa ei ole tunnistettu merkittäviä ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä. Yhtiö ei salli minkäänlaista syrjintää, häirintää, kiusaamista, rasismia tai epäasiallista kohtelua eikä hyväksy lapsityövoiman käyttöä, mitään pakkotyön muotoa, eikä muita ihmisoikeuksien loukkauksia omassa toiminnassaan tai toimitusketjussaan. Ihmisoikeusasiat ovat mukana Tapa toimia -ohjeistuksessa sekä Tapa toimia -sopimusliitteessä, jota kaikkien alihankkijoiden ja toimittajien on noudatettava. Lisäksi ihmisoikeusasioita arvioidaan osana toimittajien itsearviointiprosessia.

Lapsityövoiman käyttöä ehkäisemme keskitetyllä monimuotosuussuunnitelmalla ja raportoinnilla. Pakkotyötä ehkäisee muun muassa keskitetty palkanmaksu, joka huolehtii siitä, että maksamme kaikille työntekijöillemme yhtiössämme noudatettavien työehtosopimusten mukaista palkkaa. Palkka maksetaan aina työntekijän henkilökohtaiselle tilille. Vuonna 2020 L&T:llä ei ollut yhtään todettua ihmisoikeuksiin liittyvää rikkomusta tai raportoitua syrjintätapausta.

Tapa toimia -ohjeet

Toimintamme vastuullisuuden varmistamiseksi olemme määrittäneet vastuullisen liiketavan periaatteemme eli Tapa toimia -ohjeet, jotka koskevat jokaista L&T:läistä ja sopimustoimittajiamme. Ohjeiden pääkohdat ovat:

1. Noudatamme lakeja, sääntöjä ja määräyksiä.
2. Toimintamme on rehellistä ja läpinäkyvää.
3. Toimimme yhtiön edun mukaisesti.
4. Kunnioitamme toisiamme ja yhteistä työpaikkaamme.
5. Työskentelemme turvallisesti.
6. Huolehdimme tinkimättömästi ympäristövelvoitteistamme.
7. Edellytämme toimittajiltamme vastuullista toimintaa.
8. Puutumme väärinkäytöksiin.

Vastuullinen hankinta

L&T edellyttää kaikilta toimittajiltaan lakien, sopimusten ja työehtojen noudattamista sekä sitoutumista vastuullisuusperiaatteisiimme, jossa painopistealueina ovat lainsäädännön noudattaminen, toiminnan läpinäkyvyys ja rehellisyys, työnantajan vastuuseen liittyvät asiat sekä ympäristöasiat. Vastuullisuusperiaattemme on kirjattu L&T:n Tapa toimia -toimittajaohjeeseen. Sopimustoimittajamme sitoutuvat noudattamaan L&T:n Tapa toimia -toimittajaohjetta sopimuksen teon yhteydessä. Lisäksi kaikilta palvelua toimittavilta yrityksiltä edellytämme Luotettava Kumppani -palveluun kuulumista.

Toimittajien vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Uutta toimittajaa valittaessa painotamme toimittajan toiminnan laatua ja luotettavuutta, ympäristöasioiden huomioimista sekä eettisiä toimintaperiaatteita tarjottavien tuotteiden tai palveluiden kustannustehokkuuden lisäksi. Uuden sopimustoimittajan valinnan yhteydessä arvioimme toimittajan vastuullisen toiminnan tasoa toimittajan itsearviointikyselyllä, jossa keskitymme arvioimaan toimittajaa muun muassa ympäristönäkökulmien, toimitusketjun hallinnan, työturvallisuuden ja laadun hallinnan näkökulmista. Vastausten perusteella varmistamme, että valittava toimittaja täyttää vaatimuksemme. Lisäksi voimme tehdä myös muita tarpeelliseksi arvioimiamme lisäselvityksiä yrityksestä esimerkiksi sen taloudellisesta tilanteesta. Ruotsissa uudet sopimusaliyhankkijat hyväksytään yrityksen sisäisissä yhteistyökokouksissa, joissa ovat edustettuina myös ammattijärjestöjen edustajat.

Olemassa olevien toimittajien osalta varmistamme toimittajiemme vaatimustenmukaisuuden itsearviointien avulla aina sopimuksen uusinnan yhteydessä ja tarpeen mukaisesti myös muussa vaiheessa. Merkittävimpien toimittajien osalta teemme myös säännöllistä toimittajayh-

teistyötä sekä seuraamme toimintaa mahdollisesti erikseen asetettujen mittareiden avulla. Lisäksi suoritamme toimittaja-auditointeja tunnistettujen riskien perusteella.

Toimitusketjun kuvaus ja riskit

Toimimme Suomessa ja Ruotsissa pääasiassa kotimaisien yritysten kanssa, mikä parantaa näkyvyyttämme toimitusketjuun. Olemme arvioineet, että suurimmat riskit toimitusketjussamme liittyvät jätteenkäsittelijöihin ja -vastaanottajiin sekä alihankkijoihimme. Jätteenkäsittelijöiden ja -vastaanottajien osalta merkittävimmät riskit liittyvät ympäristöasioiden huomioimiseen. Alihankkijoidemme osalta riskit painottuvat työturvallisuuden varmistamiseen sekä työehtojen noudattamiseen.

Korruption ja lahjonnan torjunta

L&T on sitoutunut tukemaan YK:n Global Compact -aloitetta ja sen korruption vastaisia periaatteita. Lisäksi korruption ja lahjonnan ehkäisyssä noudatetaan kansallisia lakeja ja sopimuksia. Oma toimintaamme ohjaavat Tapa toimia -ohjeet, joissa on määritelty korruption ja lahjonnan vastaiset toimintaohjeet esimerkiksi lahjojen ja vieraanvaraisuuden tarjoamisesta ja vastaanottamisesta sekä

eturistiriitojen välttämisestä. Lisäksi olemme määritelleet erilliset lupaprosessit, joiden mukaisesti varmistamme asiakastilaisuuksien tarkoituksenmukaisuuden sekä sponsoroinnin ja tukimainonnan läpinäkyvyyden.

Hankintojamme ohjaavat hankintaperiaatteet sekä yksityiskohtaisemmat hankintaohjeet. Hankintaprosessimme ovat läpinäkyviä ja hankintapäätökset perustuvat kilpailukykyisiin sopimuksiin. Hankintavaltuuden ja hyväksyntäraajat on määritelty yhtiön asemavaltuutusohjeessa. Mikäli hankintapäätösten tekemiseen liittyy mahdollisia eturistiriitoja, jäävämmä mahdollisia eturistiriitoja omaavat henkilöt päätöksenteon ja päivittäisen toimittajayhteistyön ulkopuolelle. Toimittajayhteistyöhömmä ei saa liittyä lahjontaa eikä sellaista vieraanvaraisuutta tai lahjoja, jotka voisivat vaikuttaa hankintapäätöksiin.

Eteneminen vuonna 2020

- Hankintaosaston ja työturvallisuusosaston aktiivisen yhteistyön tuloksena pystyimme varmistamaan suojavaarusteiden riittävän saatavuuden koronapandemian vaikutuksista huolimatta. Suojavaarusteiden hankinnan jatkuvuus varmistettiin tehokkaalla toimituskanavien hallinnalla.

Vaativuuden mukaisuuden varmistaminen

- Teetimme toimittajan itsearviointit 46 toimittajalle.
- Auditointisuunnitelman mukaisesti suoritettavat auditoinnit kohdennettiin tunnistettujen riskien perusteella erityisesti jätteen vastaanottajiin ja -käsittelijöihin sekä alihankkijoihin. Riskiarvion perustella suoritimme auditointeja myös muissa hankintakategorioissa.
- Toteutimme 16 toimittaja-auditointia. Koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi suoritimme osan auditoinneista etäauditointeina. Koronaviruspandemian johdosta kaikkia suunniteltuja auditointeja ei kuitenkaan saatu suoritettua raportointivuoden aikana. Auditoinneissa tekemämme havainnot liittyivät muun muassa toimittajien prosesseihin ja keinoihin varmistaa omien hankintojensa vastuullisuus.

Jatkamme vastuullisen hankinnan kehittämistä

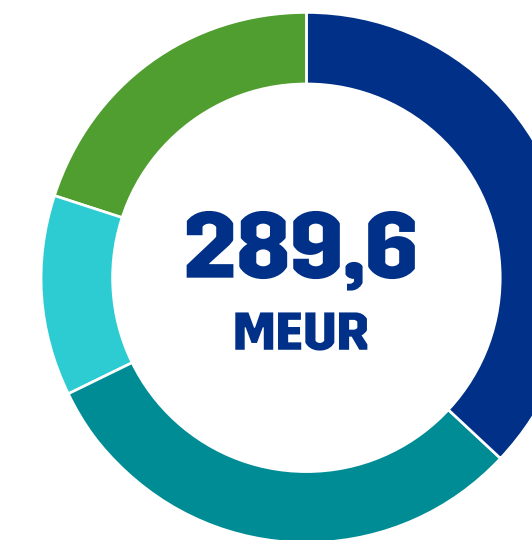
Vuonna 2021 jatkamme vastuullisen hankinnan kehitystyötä. Tavoitteenamme on kehittää toimintamalliamme entisestään, jotta esimerkiksi hankintakategorioidemme erot huomioidaan paremmin ja toimintatapamme mahdol-

listaa paremman läpinäkyvyyden ja ajantasaisuuden toimitusketjussamme. Lisäksi tavoitteenamme on osallistaa toimitusketjuamme aktiivisesti omien päästövähennystavoitteiden asetannassa ja näin varmistaa tieteellisen päästövähennystavoitteen toteutuminen (SBT). Ruotsin liiketoiminnoissa tavoitteenamme on kehittää entisestään toimenpiteitä, joilla varmistetaan toimittajien vastuullinen toimintatapa.

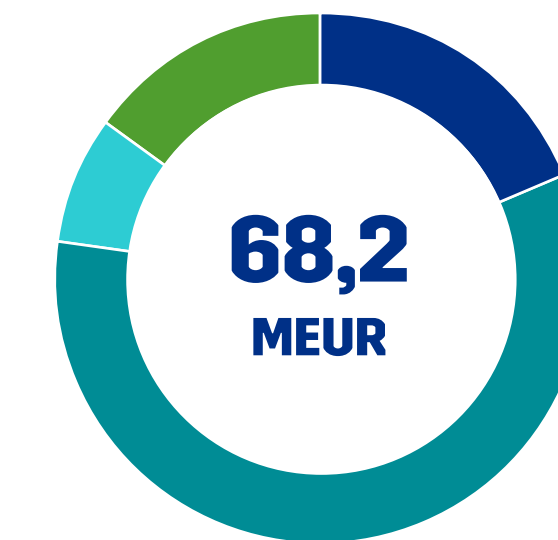
L&T:n hankinnat vuonna 2020

Vuonna 2020 L&T:n aine-, tavara- ja palveluhankinnat olivat Suomessa yhteensä noin 289,6 miljoonaa euroa (2019: 302) ja Ruotsissa kokonaisostot olivat noin 68,2 miljoonaa euroa (2019: 63).

L&T:n ostot painottuvat kotimaassa toimiviin yrityksiin. Suomessa ostoista 96 prosenttia (2019: 95) tehtiin kotimaassa toimivilta yrityksiltä ja 3,7 prosenttia (2019: 4,7) muissa EU-maissa toimivilta yrityksiltä. EU:n ulkopuolelta ostoja tehtiin 0,2 prosenttia (2019: 0,3). Ruotsissa kotimaisten ostojen osuus oli 98,0 prosenttia (2019: 97,8) ja 2,0 prosenttia ostoista oli muista EU-maista (2019: 2,2). EU:n ulkopuolelta ostoja ei juurikaan tehty.

Hankintojen jakautuminen Suomessa ja Ruotsissa

- Tuotannon suorat materiaalihankinnat* 37 %
- Tuotannon suorat palveluhankinnat** 31 %
- Ajoneuvot ja kalusto 12 %
- Epäsuorat hankinnat ja kiinteistöt 20 %

- Tuotannon suorat materiaalihankinnat* 19 %
- Tuotannon suorat palveluhankinnat** 59 %
- Ajoneuvot ja kalusto 8 %
- Epäsuorat hankinnat ja kiinteistöt 15 %

* Tuotannon suorat materiaalihankinnat koostuvat teknisistä aineista ja tarvikkeista sekä raaka-aineista ja materiaalimaksuista.

** Tuotannon suorat palveluhankinnat koostuvat alihankinnasta ja vuokratyövoimasta.

Ostot maittain, %	Suomi	Ruotsi
Kotimaasta	96,0 %	98,0 %
EU:n alueelta	3,7 %	2,0 %
EU:n ulkopuolelta	0,2 %	0 %

LIITTEET

76 Täsmentävät taulukot

81 Yritysvastuun raportointi ja GRI-indeksi

Täsmenävät taulukot

Ympäristölukutaulukko

Materiaalit	Yksikkö	2020	2019	2018	2017	2016
L&T:n hallussa olevat materiaalivirrat						
Jäteperäisiä materiaaleja yhteensä	tn	740 000	788 000	868 000	801 000	769 000
Syntypaikkalajitellut materiaalit	%	73,4 %	68,9 %	68,1 %	67,1 %	65 %
Syntypaikkalajitellut vaaralliset jätteet	%	7,4 %	7,0 %	6,3 %	5,9 %	6 %
Sekajätteet	%	19,2 %	24,1 %	25,5 %	27,1 %	29 %
L&T:n hallussa olevien materiaalivirtojen kierrätys- ja hyödyntämistä						
Uudelleenkäyttö ja kierrätys	%	58,6 %	54,8 %	54,2 %	53,8 %	53,7 %
Hyödyntäminen ympäristörakentamisessa	%	3,9 %	4,8 %	5,4 %	5,9 %	5,6 %
Hyödyntäminen jäteperäisenä polttoaineena	%	24,2 %	23,9 %	24,8 %	23,3 %	23,3 %
Hyödyntäminen sekajätteen poltossa	%	11,0 %	9,6 %	9,2 %	11,2 %	11,0 %
Loppukäsittely	%	2,3 %	6,9 %	6,4 %	5,7 %	6,3 %
Vaarallisten jätteiden kierrätys- ja hyödyntämistä						
Vaaralliset jätteet yhteensä	tn	54 781	55 170	54 914	46 866	47 009
Kierrätys materiaalina	%	73,1 %	69,2 %	67,0 %	64,0 %	66,3 %
Hyödyntäminen energiana	%	3,5 %	2,1 %	6,6 %	10,6 %	10,2 %
Loppukäsittely	%	23,4 %	28,7 %	26,4 %	25,4 %	23,5 %
Vaarallisten jätteiden intensiteetti*	tn / MEUR	73	70	68	66	71

Vuoden 2020 luvut eivät sisällä Venäjän liiketoimintaa
* L&T:n hallussa olevien vaarallisten jätteiden suhde liikevaihtoon

Energia	Yksikkö	2020	2019	2018	2017	2016
L&T:n oma energiankulutus						
Diesel	MWh	144 002	164 665	170 798	160 094	152 846
Bensiini	MWh	656	3 010	2 804	2 459	2 416
Polttoöljy	MWh	17 070	17 936	18 539	17 506	17 855
Kaasu	MWh	1 499	1 219	509	-	-
Sähkö	MWh	28 842	31 603	31 322	31 716	31 122
Kaukolämpö*	MWh	7 840	8 624	8 960	9 898	9 537
Yhteensä	MWh	199 909	227 057	232 932	221 673	213 776
Energiaintensiiteetti**	MWh/MEUR	266	290	290	328	323

Vuoden 2020 luvut eivät sisällä Venäjän liiketoimintaa
* Kaukolämmönkulutustiedot kattavat Suomen toiminnot
** L&T:n oman energiankulutuksen suhde liikevaihtoon

Hiilijalanjälki	Yksikkö	2020	2019	2018	2017	2016
L&T:n omat päästöt						
Scope 1: Kuljetukset, tuotantoautot, työkoneet	1 000 tCO ₂ -ekv	35,5	41,5	45,5	42,3	43,8
Scope 2: Ostettu sähkö Suomessa (markkinalähtöinen)	1 000 tCO ₂ -ekv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Scope 2: Ostettu sähkö Suomessa (aluekohtainen)	1 000 tCO ₂ -ekv	4,0	4,9	5,0	5,6	5,5
Scope 2: Ostettu sähkö, muut maat (aluekohtainen)*	1 000 tCO ₂ -ekv	0,004	0,2	0,2	0,2	0,2
Scope 2: Ostettu kaukolämpö Suomessa (aluekohtainen)*	1 000 tCO ₂ -ekv	1,2	1,4	1,7	1,7	1,7
Scope 3: Urakoitsijoiden polttoaineen kulutus**	1 000 tCO ₂ -ekv	16,6	14,3	15,3	13,4	14,1
Scope 3: Työmatkustaminen**	1 000 tCO ₂ -ekv	1,2	1,4	1,5	1,5	1,5
Yhteensä***	1 000 tCO ₂ -ekv	54,5	58,8	64,3	59,2	61,4
Päästöintensiteetti: Scope 1+2 päästöjen suhde ajokilometreihin (SBTi)	gCO ₂ -ekv/ajokilometrit	818	867	952	-	-
Päästöintensiteetti: Scope 1+2 päästöjen suhde liikevaihtoon	tCO ₂ -ekv/MEUR	48,8	54,9	59,1	65,5	69,2

Vuoden 2020 luvut eivät sisällä Venäjän liiketoimintaa

*Scope 2 markkinälähtöisiä tietoja ei raportoida, sillä saatavilla olevat päästökertoimet eivät olennaisesti eroa aluekohtaisista tiedoista

** Sisältää vain L&T:n Suomen toiminnot

*** Scope 2 päästöissä laskettu mukaan Suomessa ostettu sähkö markkinakohtaisena

Hiilikädenjälki	Yksikkö	2020	2019	2018	2017	2016
Asiakkaille tuotetut päästövähennykset						
Materiaalikierrätys*	1 000 tCO ₂ -ekv	-345,7	-348,3	-381,2	-384,1	-358,5
Bio- ja kierrätyspolttoainetoimitukset	1 000 tCO ₂ -ekv	-885,9	-823,6	-805,8	-697,0	-678,8
Yhteensä**	1 000 tCO ₂ -ekv	-1 231,7	-1 172,1	-1 187,0	-1 081,1	-1 037,3
Hiilikädenjälki-intensiteetti: hiilikädenjäljen suhde liikevaihtoon	tCO ₂ -ekv/MEUR	-1 638	-1 494	-1 480	-1 589	-1 567

Vuoden 2020 luvut eivät sisällä Venäjän liiketoimintaa

* Laskentaa laajennettu. Tekstiilit, akut ja paristot sekä öljyt sisällytetty uusina materiaaleina vuodelle 2020 sekä vertailuvuosille saatavuuden mukaan

** Laskentaa laajennettu ja sisällytetty Smartti-palveluissa mukana olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset, ja niihin tuotetut energiatehokkuustoimenpiteet vuosille 2019-2020

CO₂-päästöjen laskentaperiaatteet

L&T:n vuoden 2020 CO₂- päästölaskenta kattaa konsernin Suomen ja Ruotsin liiketoiminnat alla olevan tarkemman erittelyn mukaisesti. Vuonna 2020 L&T:n Venäjän liiketoiminta on jätetty laskennan ulkopuolelle, sillä kattavia ja varmennettavia tietoja ei ole ollut saatavilla raportointivuoden aikana käynnissä olleesta liiketoiminnan alarajasta johtuen. Vertailuvuosien osalta Venäjän liiketoiminta sisältyy lukuihin.

Hiilikädenjälki

Hiilikädenjälki eli L&T:n toiminnan laskennalliset päästövähennykset on laskettu koko arvoketjulle jätteen keräyksestä uusiomateriaalin ja -polttoaineen käyttöön asti.

Jättemateriaalien kierrätyksellä voidaan korvata neitseellisten raaka-aineiden käyttöä ja siten vähentää raaka-aineen hankinnasta ja prosessoinnista aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä.

Hiilikädenjälki on laskettu materiaaliikohtaisesti ja se perustuu siihen, kuinka paljon kierrätysmateriaali vähentää päästöjä verrattuna vastaavaan tuotantoon neitseellisistä raaka-aineista.

Energiantuotannossa kasvihuonekaasupäästöt vähenvät, kun fossiilisia polttoaineita korvataan bio- ja kierrätyspolttoaineilla. Polttoaineiden osalta hiilikädenjäljessä on huomioitu L&T:n bio- ja kierrätyspolttoainetoimitukset ja niistä aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt verrattuna vastaavan energiamäärän tuottamiseen fossiilisilla polttoaineilla. Laskennassa vertailukohtana on pääsääntöisesti käytetty kivihiihtä. Päästökertoimien lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen polttoaineluokitusta 2020.

Lisäksi laskenta kattaa Smartti-palveluissa mukana olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset, ja niihin tuotetut laskennalliset energiatehokkuustoimenpiteet. Päästökerroimien lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen julkaisemia, energiavuotta 2018 koskevia päästökertoimia.

Laskennalliset päästövähennykset on laskettu VTT:n luoman mallin avulla koko arvoketjulle jätteen keräyksestä uusiomateriaalin tai polttoaineen käyttöön asti. Vuoden 2020 hiilikädenjäljen laskenta kattaa L&T:n Suomen toiminnot.

Hiilijalanjälki

L&T:n liiketoiminnan päästöt kattavat vuoden 2020 osalta yhtiön Suomen ja Ruotsin liiketoiminnot. Päästöt on laskettu kansainvälisen raportointiohjeiston The Greenhouse Gas Protocol -päästölaskentamallin mukaisesti hyödyntäen muun muassa Tilastokeskuksen tietokantaa. Laskentamallin mukaan päästöt jaetaan kolmeen vaikutusalueeseen:

1. Scope 1: Suorat kasvihuonepäästöt
 - L&T:n raskas kalusto ja tuotantoautojen kuluttamat polttoaineet Suomessa ja Ruotsissa.
2. Scope 2: Epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt ote-tusta energiasta
 - L&T:n sähkönkäyttö Suomessa ja Ruotsissa sekä kaukolämmön kulutus Suomen toimipisteissä
3. Scope 3: Muut merkittävät epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt
 - Työmatkustaminen ja urakoitsijoiden polttoaineen kulutus Suomessa

Urakoitsijoiden päästöt on laskettu kuljetusmäärien perusteella arvioidusta polttoaineen kulutuksesta.

Henkilöstölukuja

	2020	2019	2018	2017	2016
Henkilöstö vuoden lopussa, koko- ja osa-aikaiset yhteensä	8 139	8 207	8 600	8 663	7 931
Suomi	6 673	6 479	6 871	7 041	7 035
Ruotsi	1 370	1 355	1 422	1 332	637
Venäjä	96	373	307	290	259
Henkilöstö keskimäärin, kokoaikaiseksi muutettuna					
Suomi	5 853	5 946	6 199	6 288	6 305
Ruotsi	1 109	1 020	1 066		
Venäjä	235	342	301		
Henkilöstö toimintamaittain, %					
Suomi	82,0 %	78,9 %	80,0 %	81,3 %	88,7 %
Ruotsi	16,8 %	16,5 %	16,6 %	15,4 %	8,0 %
Venäjä	1,2 %	4,5 %	3,5 %	3,3 %	3,3 %
Sukupuolijakauma					
naisia	40,6 %	40,0 %	42,5 %	42 %	45 %
miehiä	59,4 %	60,0 %	57,5 %	58 %	55 %
Sukupuolijakauma, esihenkilöasema					
naisia	40,7 %	38,7 %	36,0 %		
miehiä	59,3 %	61,3 %	64,0 %		
Henkilöstö työntekijäryhmittäin*					
Toimihenkilöt, %	18,1 %	16 %	17 %	16 %	16 %
Työntekijät, %	81,9 %	84 %	83 %	84 %	84 %
Vuokratyöntekijät työntekijäryhmittäin*					
Toimihenkilöt, henkilötyöpäivää	289	252	347	312	
Työntekijät, henkilötyöpäivää	15 011	23 841	34 556	20 965	

	2020	2019	2018	2017	2016
Henkilöstö työsuhdetyypeittäin, %					
Suomi					
Vakituisia (miehiä % / naisia %)	95,6 % (56,7/43,3)	94,9 %	95,0 %	93,2 %	93 %
Määräaikaisia (miehiä % / naisia %)	4,4 % (67,4/32,6)	5,1 %	5,0 %	6,8 %	7 %
Kokoaikaisia (miehiä % / naisia %)	69,0 % (63,9/36,1)	67,1 %	67,7 %	66,3 %	66 %
Osa-aikaisia (miehiä % / naisia %)	20,6 % (34,8/65,2)	21,5 %	20,2 %	22,4 %	22 %
Ruotsi					
Vakituisia (miehiä % / naisia %)	80,8 % (73,9/26,1)	75,8 %	74,5 %		53 %
Määräaikaisia (miehiä % / naisia %)	19,2 % (51,1/48,9)	24,2 %	25,5 %		47 %
Kokoaikaisia (miehiä % / naisia %)	68,5 % (78,5/21,5)	65,9 %	63,7 %	64,0 %	25 %
Osa-aikaisia (miehiä % / naisia %)	31,5 % (50/50)	34,1 %	36,3 %	36,0 %	75 %
Venäjä					
Vakituisia (miehiä % / naisia %)	96,8 % (77,2/22,8)	99,2 %	99,3 %	97,0 %	93 %
Määräaikaisia (miehiä % / naisia %)	3,2 % (66,7/33,3)	0,8 %	0,7 %	3,0 %	7 %
Kokoaikaisia (miehiä % / naisia %)	92,6 % (80,7/19,3)	95,9 %	94,3 %	92,4 %	93 %
Osa-aikaisia (miehiä % / naisia %)	7,4 % (28,6/71,4)	4,1 %	5,7 %	7,6 %	7 %
Tarvittaessa töihin kutsuttavia, %**	10,4 %	11,4 %	12,1 %	11,3 %	12 %

* Tieto saatavilla vain Suomen toimintojen osalta.

** Työsuhdetyyppi käytössä vain Suomen toiminnoissa.

	2020	2019	2018	2017	2016
Eri kansalaisuuksien lukumäärä	82	85	85	85	84
Ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden osuus, %*	16,3 %				
EU:n alueelta	29,9 %	30,8 %	35,0 %	36,6 %	41 %
EU:n alueen ulkopuolelta	70,1 %	69,2 %	65,0 %	63,4 %	59 %
Palkatut alle 18-vuotiaat työntekijät*	151	185	174		
Henkilöstön ikäjakauma					
14-20 -vuotiaat (miehiä % / naisia %)	3,0 % (41,5/ 58,5)	3,5 %	3,1 %		
21-30 -vuotiaat (miehiä % / naisia %)	20,7 % (60,4/39,6)	21,3 %	21,1 %		
31-40 -vuotiaat (miehiä % / naisia %)	25,6 % (64,4/35,6)	25,2 %	25,9 %		
41-50 -vuotiaat (miehiä % / naisia %)	22,0 % (61,2/38,8)	22,6 %	23,2 %		
51-60 -vuotiaat (miehiä % / naisia %)	22,2 % (55,1/44,9)	21,7 %	21,2 %		
Yli 60-vuotiaat (miehiä % / naisia %)	6,6 % (53,2/46,8)	5,7 %	5,6 %		
Sairauspoissaolot, %					
Suomi	4,7 %	5,0 %	5,0 %	4,8 %	4,8 %
Ruotsi	6,0 %	5,2 %	5,1 %	4,5 %	4,4 %
Venäjä	5,2 %	2,4 %	2,7 %	2,5 %	2,5 %
Terveysprosentti, %*					
Suomi	50 %				

* Tieto saatavilla vain Suomen osalta

	2020	2019	2018	2017	2016
Keskimääräinen eläköitymisikä					
L&T konserni, painotettu keskiarvo	63,7	63,2	63,2	63,0	63,2
Suomi	63,5	63,1	63,2	63,0	63,2
Ruotsi	65,0	65,0	64,5	64,2	
Venäjä	57,5	57,5	57,5	57,5	
Lähtövaihtuvuus*					
L&T konserni, painotettu keskiarvo	17,0 %	23,8 %	26,3 %		
Suomi	18,9 %	27,8 %	30,8 %		
Ruotsi	6,5 %	9,1 %	7,5 %	8 %	
Venäjä	30,9 %	8,2 %	5,3 %	6 %	
Vaihtuvuus toimialoittain					
Ympäristöpalvelut**	5,4 %	8,3 %			
Teollisuuspalvelut	5,3 %	10,6 %			
Kiinteistöpalvelut Suomi	24,3 %	37,7 %			
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	6,5 %	9,1 %			
YT-neuvotteluiden määrä**	34	56	43		
Irtisanotut	88	132	72		
Lomautetut	927	9	9		
Kollektiivisesti neuvoteltujen työehtosopimusten piiriin kuuluva henkilöstö, %***	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Korkeimman vuosiansion ja mediaansiansion suhde (kokoaikaiset)**	1:13	1:12	1:15		

* Laskentamenetelmää on päivitetty raportointivuoden aikana. Vuoden 2020 tieto kuvaa lähtövaihtuvuutta kun vertailuvuosien tiedot kuvaavat vaihtuvuutta.

** Tieto saatavilla vain Suomen toimintojen osalta

*** Tieto saatavilla Suomen ja Ruotsin toimintojen osalta

Yritysvastuun raportointiperiaatteet

Raportoimme yritysvastuusta osana vuosikatsaustamme. Kirjanpitolain mukainen selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista sisältyy taloudellisen katsauksen osioon hallituksen toimintakertomus.

Yritysvastuuraporttimme kattaa raportointikauden 1.1.–31.12.2020 ja raportti noudattaa GRI (Global Reporting Initiative) -standardien peruslaajuuden (Core) sovellustasoa. Raportti julkaistaan suomeksi ja englanniksi ja se on saatavilla verkkosivuiltamme ja painettuna. Edellinen raportti julkaistiin 20.2.2020 ja seuraava julkaistaan keväällä 2022.

Raportoinnissamme keskitymme toimintamme kannalta olennaisimpiin vastuullisuusnäkökohtiin yritysvastuuohjelmamme mukaisesti. Yritysvastuun olennaiset näkökohdat on määritelty toimintamme keskeisimpien vaikutusten, sidosryhmien odotusten ja liiketoimintapainotusten pohjalta. Yritysvastuun olennaisuustarkaste-

luun voit tutustua raportin osiossa Olennaisuus ja sidosryhmätyö.

Olennaisuuden ja kokonaisvaltaisuuden lisäksi raportoinnissa on huomioitu GRI-standardien mukaiset muut raportointiperiaatteet. Sidosryhmien kuulemisesta ja odotusten huomioimisesta voit lukea tarkemmin raportin [sivulta 35](#). Raportointi on kiinnitetty laajempaan kestävän kehityksen kontekstiin muun muassa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kautta. Nämä on tuotu mukaan myös GRI-indeksiin. Keskeisten ympäristövastuun tunnuslukujen laskentaperiaatteet ovat saatavilla [sivulla 78](#).

Raporttiin on kerätty tiedot kaikista konserni- ja tytäryrityksistä ja tavoitteena on, että se kattaa L&T:n omat toiminnot Suomessa ja Ruotsissa sekä soveltuvien osien Venäjän toiminnot. Vuoden 2020 aikana käynnistimme Venäjän toimintojen alasajon ja valtaosa toiminnastamme Venäjällä päättyi raportointivuoden aikana. Alasajo viimeistellään vuoden 2021 aikana. Raportissa esitetyt vuoden 2020 ympäristövastuun tunnusluvut eivät kata Venäjän toimintoja. Henkilöstö- ja työturvallisuusluvuissa

Venäjän toiminnot ovat sisällytettynä saatavuuden mukaan. Lisäksi olemme toimintamme luonteen ja vaikutavuuden pohjalta ottaneet mukaan keskeisten ympäristönäkökohtien tarkasteluun asiakkailtamme kerätyt materiaalit sekä alihankintaketjusta muodostuvat päästöt. Kehitämme jatkuvasti raportointiamme ja raportoitujen tietojen yhteydessä olemme ilmoittaneet tarkemman toimintamaakohtaisen raportointilaajuuden, mahdolliset laskennassa tapahtuneet muutokset verrattuna aikaisempiin vuosiin, tai jos laskentaan on sisällytetty asiakkaiden tai toimittajien tietoja.

Taloudellisen katsauksen on hyväksynyt yhtiön hallitus ja vuosikatsauksen yhtiön toimitusjohtaja. Ympäristö- ja henkilöstövastuun keskeiset tunnusluvut ovat riippumattoman osapuolen (KPMG) varmentamat. Toimaksiannon varmennukseen on antanut yhteiskuntasuhdejohtaja Jorma Mikkonen.

Lue riippumaton varmennusraportti [täältä](#).

Global Compact -edistymisraportti

L&T on sitoutunut YK:n Global Compact -aloitteeseen, jonka mukaisesti se edistää ihmisoikeuksia, työelämän oikeuksia, ympäristötyötä ja korruption vastaista toimintaa. Tämä raportti on aloitteen mukainen COP-raportti (Communication on Progress). Raportissa kuvataan aloitteen kymmenen periaatteen toteutumista ja integrointia yhtiön liiketoimintastrategiaan, kulttuuriin ja päivittäiseen toimintaan. Käytämme GRI-tunnuslukuja mittaamaan periaatteiden noudattamista ja raportoimme näistä osana GRI-indeksiä.

Lisätietoja yritysvastuuraportoinnistamme: viestinta@lassila-tikanoja.fi

Yritysvastuuohjelman painopistealueet, olennaiset aiheet ja laskentarajat

Raportoitavat GRI-indikaattorit on valittu olennaisuuden perusteella

Yritysvastuuohjelman painopistealueet	Olennaiset GRI-aiheet ja L&T:n omat olennaiset yritysvastuun aiheet	Laskentarajat	Yritysvastuuohjelman painopistealueet	Olennaiset GRI-aiheet ja L&T:n omat olennaiset yritysvastuun aiheet	Laskentarajat
Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä	<ul style="list-style-type: none"> Taloudellinen toiminta Hiilijalanjälki* Korvatut fossiiliset energiaerät* Energia Päästöt Käsitellyt materiaalivirrat* Kierrätettyjen materiaalien osuus materiaalivirroista* Jätevedet ja jätteet 	<ul style="list-style-type: none"> Omat toiminnot Asiakkaat Toimitusketju 	Kestävä teollisuus ja kaupungit	<ul style="list-style-type: none"> Käsitellyt pilaantuneet maat* Luonnon monimuotoisuus Siivousaineiden kokonaiskäytön vähentäminen ja ympäristömerkittyjen aineiden osuuden kasvattaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Omat toiminnot Asiakkaat
Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö	<ul style="list-style-type: none"> Työllistäminen Henkilöstön ja työnantajan väliset suhteet Työterveys- ja turvallisuus Eläköitymisikä* Sairauspoissaolot* Koulutus Henkilöstön suositteluaste* Monimuotoisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet Syrjinnän kieltäminen Taloudellinen toiminta Välilliset taloudelliset vaikutukset Verojalanjälki* 	<ul style="list-style-type: none"> Omat toiminnot Yhteiskunta 	Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen	<ul style="list-style-type: none"> Korruption vastaisuus Kilpailun rajoittaminen Jätevedet ja jätteet Ympärisäännösten noudattaminen Asiakkaiden terveys ja turvallisuus Asiakkaiden yksityisyyden suoja Sosiaalisiin ja taloudellisiin aiheisiin liittyvien säännösten noudattaminen Ostokäytännöt Toimittajien ympäristöarvioinnit Toimittajien sosiaalisten vaikutusten arviointi 	<ul style="list-style-type: none"> Omat toiminnot Asiakkaat Toimitusketju

* L&T:n omat olennaiset aiheet

GRI-indeksi

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
GRI 102: Yleinen sisältö						2016
Organisaatio						
102-1	Raportoivan organisaation nimi	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi s. 3	Lassila & Tikanoja Oyj			
102-2	Toimialat, brändit, tuotteet ja palvelut	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 19–20, 23 , Vuosikatsaus: L&T Lyhyesti, s. 3 , Liiketoiminnat s. 12 , Ympäristöpalvelut, s. 22–23 , Teollisuuspalvelut, s. 24–25 , Kiinteistöpalvelut Suomi, s. 26–27 , Kiinteistöpalvelut Ruotsi, s. 28–29				
102-3	Organisaation pääkonttorin sijainti	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 43				
102-4	Toimintamaat	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 43 , Vuosikatsaus: L&T Lyhyesti, s. 3				
102-5	Organisaation omistusrakenne ja yhtiömuoto	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s. 3				
102-6	Markkina-alueet, tarjottavat palvelut	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 19–20, 23 , Vuosikatsaus: L&T Lyhyesti, s. 3 , Liiketoiminnat s. 12				
102-7	Raportoivan organisaation koko	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 20 , Konsernin tunnusluvut, s. 35 , Vuosikatsaus: L&T Lyhyesti, s. 3 , Avainluvut, s. 8–10				
102-8	Tietoa palkansaajista ja muista työntekijöistä	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 28 , Vuosikatsaus: Avainluvut, s. 8–9 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53, 55–56, 58–59 , Liitteet, s. 79		6	8	
102-9	Toimitusketju	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 19–23 Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen, s. 73–73				
102-10	Merkittävät muutokset organisaatiossa ja toimitusketjussa	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 20, 24 , Tilinpäätös, s. 45 , Vuosikatsaus: L&T Lyhyesti, s. 3 , Johdon katsaus, s. 4–5 , Poikkeuksellisen vuoden tapahtumia, s. 10–11	Vuoden 2020 aikana käynnistimme Venäjän toimintojen alasajon ja valtaosa toiminnastamme Venäjällä päättyi raportointivuoden aikana. Alasajo viimeistellään vuoden 2021 aikana..			
102-11	Varovaisuusperiaatteen soveltaminen	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 28, 30		7		
102-12	Organisaation hyväksymät tai edistämät ulkopuolisten toimijoiden periaatteet tai aloitteet	Vuosikatsaus: Johdon katsaus, s. 5 , Poikkeuksellisen vuoden tapahtumia, s. 10–11 , Johdanto vastuullisuuteen), s. 31–32				
102-13	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 32 , Kestävä teollisuus ja kaupungit, s. 69 , https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/yritysvastuun-johtaminen/toiminta-jarjestoissa				
Strategia						
102-14	Toimitusjohtajan katsaus	Vuosikatsaus: Johdon katsaus, s. 4–5				
102-15	Keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 20, 28–31 , Vuosikatsaus: Miksi sijoittaa Lassila ja Tikanojaan?, s. 6 , Toimintaympäristö s. 13–14 , Strategia & Arvonluonti, s. 16–20 , Johdanto vastuullisuuteen, s. 31–32 , Olenaisuus ja Sidosryhmätyö, s. 35 , Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 49–52 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 54, 59				7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
Liiketoiminnan eettisyys						
102-16	Arvot ja liiketoimintaperiaatteet	Vuosikatsaus: Strategia ja arvonluonti, s. 16–20, Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen, s. 70–74, https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia		10		
102-17	Epäiltyjen väärinkäytösten ilmoittaminen	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen, s. 71–72, https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia		10		
Hallinto						
102-18	Hallintorakenne	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi s. 3–14, Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 33–34				
102-19	Vastuunjako yritysvastuuasioissa	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 27, Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 33–34				
102-20	Yritysvastuun vastuuhenkilöt ja raportointisuhteet	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 27, Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 33–34				
102-26	Hallituksen rooli organisaation tarkoituksen, arvojen ja strategian määrittelyssä	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s. 7, Vuosiraportti: Johdanto vastuullisuuteen, s. 33–34				
102-31	Hallituksen riskiarviointien säännöllisyys	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s. 7				
102-32	Hallituksen rooli vastuullisuusraportoinnissa	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 33				
Sidosryhmävuorovaikutus						
102-40	Luettelo organisaation sidosryhmistä	Vuosikatsaus: Olennaisuus ja sidosryhmätyö, s. 36–37				
102-41	Kollektiivisesti neuvoteltujen työehtosopimusten piiriin kuuluva henkilöstö	Vuosikatsaus: Liitteet, s. 80	Suomessa ja Ruotsissa kaikki L&T:n työntekijät ovat työehtosopimuksen piirissä. Tieto ei ole saatavilla Venäjältä.	3	8	
102-42	Sidosryhmien määrittely- ja valintaperusteet	Vuosikatsaus: Olennaisuus ja sidosryhmätyö, s. 35				
102-43	Sidosryhmätoiminnan periaatteet	Vuosikatsaus: Olennaisuus ja sidosryhmätyö, s. 36–37				
102-44	Sidosryhmien esille nostamat tärkeimmät asiat ja huolenaiheet	Vuosikatsaus: Olennaisuus ja sidosryhmätyö, s. 36–37				
Raportointikäytäntö						
102-45	Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhtiöt	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 91				
102-46	Raportin sisällön määrittely ja vaikutusten rajausta	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen s. 35, 37, Yritysvastuun raportointi, s. 81–82				
102-47	Olennaiset aiheet	Vuosikatsaus: Olennaisuus ja sidosryhmätyö s. 35, 38–39, Yritysvastuun raportointi, s. 82				
102-48	Oikaisut aiemmin raportoiduissa tiedoissa	Ei merkittäviä muutoksia.	Laskentamalliin tai tiedonkeruuseen liittyvät muutokset raportoitu aihekohtaisten tietojen yhteydessä.			

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
102-49	Merkittävät muutokset raportissa	GRI-indeksi	Venäjän liiketoiminnan alasajon johdosta raportoidut ympäristövastuun tiedot kattavat raportointivuoden osalta ainoastaan jatkuvan toiminnan. Muutoksista on raportoitu aihekohtaisten tietojen yhteydessä.			
102-50	Raportointikausi	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointi s. 81	1.1.2020–31.12.2020			
102-51	Edellisen raportin päiväys	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointi s. 81	Helmikuu 2020			
102-52	Raportin julkaisu tiheys	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointi s. 81	Vuosittain			
102-53	Yhteystiedot, josta kysyä raporttiin liittyviä lisätietoja	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointi s. 81	viestinta@lassila-tikanoja.fi			
102-54	GRI-standardien mukainen raportoinnin väite	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointi s. 81	Tämä raportti on laadittu Global Reporting Initiative (GRI) Standards -raportointiohjeiston peruslaajuuden (Core) mukaisesti			
102-55	GRI-sisällysluettelo	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointi s. 83–88				
102-56	Raportoinnin varmennus	Vuosikatsaus: Yritysvastuun raportointi s. 91–92				
GRI 103: Johtamismalli						2016
103-1	Olelliset aiheet ja niiden vaikutukset	Vuosikatsaus: Olellisuus ja sidosryhmätyö, s. 35, 37–39 , Yritysvastuun raportointi, s. 81		7, 8, 9	7, 9, 11, 12, 13	
103-2	Johtamistapa ja sen osa-alueet	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, p. 33–34, 39 , Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 40–52 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53–54, 56–63 , Kestävä teollisuus ja kaupungit, s. 65–69 , Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen, s. 70–72		7, 8, 9		
103-3	Johtamistavan arviointi	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 26–27 , Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 33–34		7, 8, 9		
Aihekohtainen sisältö						
Aihekohtainen sisältö raportoidaan olellisiksi tunnistettujen näkökohtien osalta.						
Taloudelliset vaikutukset						
GRI 201: Taloudellinen toiminta			Johtamiskäytäntö on kuvattu Liiketoimintojen yhteydessä	2016		
201-1	Suoran taloudellisen arvon tuottaminen ja jakaminen	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 102 , Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53, 63–64			8	
201-2	Ilmastonmuutoksen taloudelliset seuraamukset ja muut riskit ja mahdollisuudet organisaation toiminnalle	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 19–20, 26 , Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 49–52	Raportointimme ei kata ilmastonmuutokseen liittyviä taloudellisia tietoja	7	9, 11, 12, 13	
201-4	Julkiselta sektorilta saatu taloudellinen avustus	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 56			9, 11	
GRI 203: Väililliset taloudelliset vaikutukset			Johtamiskäytäntö on kuvattu Strategian yhteydessä	2016		
203-2	Keskeiset epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus	Vuosikatsaus: Miksi sijoittaa Lassila & Tikanojaan?, s. 6 , Strategia ja arvonaluonti, s. 16–20 , Kestävä teollisuus ja kaupungit, s. 69 , Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen, s. 74		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	7, 9, 11, 12, 13	

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
GRI 204: Ostokäytännöt			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen yhteydessä			2016
204-1	Ostot paikallisilta toimittajilta	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen, s. 74				
GRI 205: Korruption vastaisuus			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen ja Strategian yhteydessä			2016
205-1	Liiketoimintayksiköt, joille on tehty korruptioon liittyvä riskianalyysi	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 29 , Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 72	Lahjontaan ja korruptioon liittyviä riskejä arvioimme prosessikohtaisesti yli yksikkörajojen ja riskienarviointi on kattanut valtaosan palvelulinjoistamme.	10	16	
205-2	Korruptionvastaisiin politiikkoihin ja menettelytapoihin liittyvä kommunikointi ja koulutus	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 71–73		1,10	16	
205-3	Vahvistetut korruptiotapaukset ja niihin liittyvät toimenpiteet	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 72	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2020.	1,10	16	
GRI 206: Kilpailun rajoittaminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen yhteydessä			2016
206-1	Kilpailuoikeudellisten säännösten rikkomiseen, kartelleihin ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön liittyvät oikeustoimet	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 72	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2020.	10	16	
Ympäristövaikutukset						
GRI 301: Materiaalit			Johtamiskäytäntö on kuvattu Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillinnän yhteydessä. Näkökohta on arvioitu olennaiseksi, mutta GRI -indikaattorit eivät ole suoraan sovellettavissa L&T:n toimintaan. Näkökohdan raportoimiseksi on käytetty L&T:n omia korvaavia indikaattoreita.			2016
LT3	Käsitellyt materiaaliavirrat	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 45–46 , Täsmäntävät taulukot, s. 76	Korvaa indikaattorin 301-1 joka ei ole suoraan sovellettavissa L&T:n toimintaan	8,9	9,11, 12,13	
LT4	Kierrätettyjen materiaalien osuus materiaaliavirroista	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 40, 45–46 , Täsmäntävät taulukot, s. 76	Korvaa indikaattorit 301-2 ja 306-2, jotka eivät ole suoraan sovellettavissa L&T:n toimintaan	8,9	9,11, 12,13	
GRI 302: Energia			Johtamiskäytäntö on kuvattu Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillinnän yhteydessä			2016
302-1	Organisaation oma energiankulutus	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 44 , Täsmäntävät taulukot, s. 76	Uusiutuvan dieselin kulutus raportointivuoden aikana 3 345 MWh.	7,8	7,11, 13	
302-3	Energiaintensiteetti	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 44 , Täsmäntävät taulukot, s. 76		8	7	
LT1	Hiilikädenjälki	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 40–42, 52 , Täsmäntävät taulukot, s. 77	L&T:n oma indikaattori, joka kuvaa toiminnan vaikuttavuutta. Raportoidaan hiilikädenjäljen suhde liikevaihtoon, tavoitteena että hiilikädenjälki kasvaa liikevaihtoa nopeammin.	9	13	
LT2	Korvatut fossiiliset energiaerät	Vuosikatsaus: Strategia ja arvionluonti, s. 19–20 , Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 40	L&T:n oma indikaattori, joka kuvaa toiminnan vaikuttavuutta.	9	9,13	

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
GRI 304: Luonnon monimuotoisuus			Johtamiskäytäntö on kuvattu Kestävä teollisuus ja kaupungit yhteydessä			2016
304-1	Omistettut, vuokratut tai hallitut toimintapaikat suojelluilla alueilla tai niiden läheisyydessä sekä korkean biodiversiteetin omaavilla alueilla	GRI-indeksi	Tiedossa ei ole, että L&T:llä on toimintapaikkoja suojelluilla tai korkean biodiversiteetin omaavilla alueilla.	7		
LT5	Käsitellyt pilaantuneet maat	Vuosikatsaus: Kestävä teollisuus ja kaupungit, s. 67	L&T:n oma indikaattori, joka kuvaa toimintaamme luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.	8		
GRI 305: Päästöt			Johtamiskäytäntö on kuvattu Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillinnän yhteydessä			2016
305-1	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 1)	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 50, 52 , Täsmenävät taulukot, s. 77-78	Raportointi kattaa vain fossiiliset kasvihuonekaasut.	7,8	13	
305-2	Epäsuoran energian kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 2)	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 42 , Täsmenävät taulukot, s. 77-78	Markkinalähtöiset kasvihuonekaasupäästöt raportoidaan vain ostetulle sähkölle Suomessa. Raportointi ei kata muita markkinalähtöisiä tietoja, sillä saatavilla olevat päästökertoimet eivät olennaisesti eroa aluekohtaisista tiedoista.	9	13	
305-3	Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 3)	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 43 , Täsmenävät taulukot, s. 77-78	Raportointi kattaa vain fossiiliset kasvihuonekaasut.	9	13	
305-4	Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti	Vuosikatsaus: Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, s. 40, 42 , Täsmenävät taulukot, s. 77	L&T on asettanut tieteellisen pitkän aikavälin päästöintensiteettitavoitteen, joka vuonna 2020 saavutti Science Based Targets -aloitteen validoinnin. Päästöintensiteetti lasketaan Scope 1 ja Scope 2 päästöt jaettuna ajokilometreillä.	8,9	13	
GRI 306: Jätevedet ja jätteet			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen yhteydessä. Raportoimme vuoden 2016 GRI -näkökohdan mukaisesti, sillä uudistetut näkökodat GRI 303: Vesi ja jätevedet ja GRI 306: Jätteet, eivät tarjoa L&T:n toiminnan kannalta olennaisia indikaattoreita.			2016
306-3	Merkittävien vuotojen määrä ja suuruus	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 71-73	Raportointivuoden aikana toiminnan vaikutuksesta ei syntynyt merkittäväksi luokiteltuja vuotoja ympäristöön.	7		
306-4	Vaarallisen jätteen kuljetukset	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 71		7		
GRI 307: Ympäristösäännösten noudattaminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen yhteydessä			2016
307-1	Ympäristölainsäädännön ja säännösten rikkominen	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 71	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2020.	7		
GRI 308: Toimittajien ympäristöarvioinnit			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen yhteydessä			2016
308-1	Uudet toimittajat, jotka arvioitiin ympäristökriteereillä	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 73-74		7	13	
308-2	Toimitusketjun negatiiviset ympäristövaikutukset ja toiminnot näiden korjaamiseksi	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 73-74		7	13	

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
Sosiaaliset vaikutukset						
GRI 401: Työllistäminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
401-1	Henkilöstön vaihtuvuus	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 57, Täsmenävät taulukot, s. 80	Laskentamenetelmää on muutettu vuodelle 2020 ja raportoitu tieto kattaa lähtövaihtuvuuden. Lähtövaihtuvuus ilmoitettu vain alueittain. Raportointi ei kata uuden palkatun henkilöstön lukumäärää.	6	8	
401-2	Kokoaikaisen henkilöstön henkilöstöetuedet, joita ei tarjota määräaikaiselle tai osa-aikaiselle henkilöstölle	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 54, 55, 57, 58, 59, 61	Sairauskassaa tarjotaan ainoastaan vakitukselle henkilöstölle. Raportointi kattaa Suomen toiminnot.	6	8	
GRI 402: Henkilöstön ja työnantajan väliset suhteet			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
402-1	Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatettava vähimmäisilmoitus aika	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 54, 57, Täsmenävät taulukot, s. 80	Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatamme kansallisen lainsäädännön mukaisia vähimmäis- ja neuvotteluajoja.	3	8	
GRI 403: Työterveys ja turvallisuus			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2018
403-1	Työterveyden ja -turvallisuuden johtamisjärjestelmät	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 34, Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53–54, 60–61, https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia/tyoturvallisuusjohtamisen-periaatteet		6	8	
403-2	Vaarojen tunnistaminen, riskien arviointi ja tapausten tutkinta	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 54, 60–62	Raportointi kattaa vain oman henkilöstön jaoteltuna toimintamaittain. Ei sisällä poissaolotaajuutta.	1,6	3,8	
403-3	Työterveyspalvelut	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 58–62	Raportointi kattaa Suomen toiminnot.	1,6	3,8	
403-4	Työntekijöiden osallistuminen, konsultointi ja viestintä työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvissä asioissa	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 60–61	Työntekijät voivat osallistua ja antaa palautetta esim. suoraan HR:lle.	1,6	3,8	
403-5	Työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvä koulutus työntekijöille	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 60–62	L&T järjestää erilaisia työterveys ja -turvallisuuskoulutuksia myös vuokratyöntekijöille.	1,6	3,8	
403-6	Työntekijöiden terveyden edistäminen	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 58–59		1,6	3,8	
403-7	Liiketoimintaan suoraan liittyvien työterveys- ja -turvallisuushaittojen ehkäisy	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 60–61, https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia , https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia/tyoturvallisuusjohtamisen-periaatteet		1,6	3,8	
403-8	Työterveyden ja -turvallisuuden johtamisjärjestelmien piirissä olevat työntekijät	Vuosikatsaus: Johdanto vastuullisuuteen, s. 34, Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53–54, 60–61, https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia/tyoturvallisuusjohtamisen-periaatteet	Raportoitu osittain	1,6	3,8	
403-9	Työtapaturmat	Vuosikatsaus: Strategiaa ja arvionluontia, s. 19–20, Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53, 60–62, Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen, s. 71	Raportoitu osittain	1,6	3,8	

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
HR 1	Eläköitymisikä	Vuosikatsaus: Strategia ja arvonnluonti, s. 19, 20 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53, 57, 58 , Täsmenävät taulukot, s. 80	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.	6	3,8	
HR 2	Sairauspoissaolot	Vuosikatsaus: Strategia ja arvonnluonti, s. 19–20 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53, 58 , Täsmenävät taulukot, s. 80	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.	1,6	3,8	
HR 3	Terveysprosentti	Vuosikatsaus: Strategia ja arvonnluonti, s. 19–20 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53, 58 , Täsmenävät taulukot, s. 80	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.	1,6	3,8	
GRI 404: Koulutus			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
404-2	Osaamisen kehittämiseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyvät ohjelmat	Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 56–60, 62		6	8	
HR 3	Henkilöstön suositteluaste	Vuosikatsaus: Avainluvut, s. 8 , Strategia ja arvonnluonti, s. 19–20 , Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53, 56	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.		8	
GRI 405: Monimuotoisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
405-1	Hallintoelinten ja henkilöstön monimuotoisuus	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s. 6 , Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 53, 55–56 , Täsmenävät taulukot, s. 80	Raportoinnissa käytämme omaa ikäluokitustamme.	1,6	8	
GRI 406: Syrjimättömyys			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
406-1	Syrjintätapaukset ja korjaavat toimenpiteet	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen s. 72	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2020.	1,6	8	
GRI 414: Toimittajien sosiaalisten vaikutusten arviointi			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön yhteydessä			2016
414-1	Tavarantoimittajat, jotka on arvioitu sosiaaliseen vastuuseen liittyvien kriteerien mukaisesti	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 74		1,2,3,4,5,6,10	8	
414-2	Negatiiviset sosiaaliseen vastuuseen liittyvät vaikutukset toimitusketjussa ja toteutetut toimenpiteet	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 28–29 , Vuosikatsaus: Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö, s. 54 , Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 72–74		1,2,3,4,5,6,10	8	
GRI 415: Poliittinen vaikuttaminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Strategian yhteydessä			2016
415-1	Poliittinen tuki	GRI-indeksi	Raportointivuoden aikana emme jakaneet poliittista tukea.			
GRI 416: Asiakkaiden terveys ja turvallisuus			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen yhteydessä			2016
416-2	Tuotteiden terveys- ja turvallisuusvaatimusten rikkomukset	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s. 71–72	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2020.	7,9		

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot	Global Compact	SDG	Standardin versio
GRI 418: Asiakkaiden yksityisyyden suoja			Johtamiskäytäntö on kuvattu Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen yhteydessä			2016
418-1	Asiakkaiden yksityisyyden suojan rikkomiseen ja asiakastietojen häviämiseen liittyvät valitukset	Vuosikatsaus: Vaatimustenmukaisuuden varmentaminen, s.72		1		
GRI 419: Sosiaaliin ja taloudellisiin aiheisiin liittyvien säännösten noudattaminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottavan työyhteisön ja Vaatimustenmukaisuuden varmentamisen yhteydessä			2016
419-1	Lakien ja säädösten rikkomukset sosiaalisten ja taloudellisten tekijöiden osalta	GRI indeksi	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2020.	1,2		
Kemikaalien vähentäminen			Johtamiskäytäntö on kuvattu Kestävä teollisuus ja kaupungit yhteydessä			
LT6	Siivousaineiden kokonaiskäytön vähentäminen ja ympäristömerkittyjen aineiden osuuden kasvattaminen	Vuosikatsaus: Kestävä teollisuus ja kaupungit, s.65, 68	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.	8		

Riippumaton varmennusraportti Lassila & Tikanoja Oyj:n johdolle

Olemme Lassila & Tikanoja Oyj:n (jäljempänä "L&T") johdon pyynnöstä suorittaneet rajoitetun varmuuden antavan toimeksiannon, jonka kohteena ovat olleet L&T:n vuosikatsauksessa 2020 esitetyt tietyt yritysvastuun tunnusluvut (jäljempänä "Tietyt Yritysvastuutiedot") 31.12.2020 päättyneeltä vuodelta.

Tietyt Yritysvastuutiedot pitävät sisällään seuraavissa L&T:n vuosikatsauksen 2020 osioissa esitetyt tunnusluvut:

- Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä
- Hyvinvoiva, monimuotoinen ja tuottava työyhteisö
- Ympäristölukutaulukko
- "Henkilöstölukuja" -taulukko

Johdon vastuu

L&T:n johto vastaa Tiettyjen Yritysvastuutietojen sekä niissä esitettyjen väittämien laatimisesta ja esittämisestä raportointikriteeristön eli *GRI Sustainability Reporting Standards*-raportointiohjeiston mukaisesti. Johto vastaa myös L&T:n kestävä kehityksen tavoitteiden määrittämisestä suoriutumisen ja raportoinnin osalta, sisältäen sidosryhmien ja olennaisten näkökulmien tunnistamisen, sekä niiden toiminnan johtamisen ja sisäisen valvonnan

järjestelmien perustamisesta ja ylläpitämisestä, joista raportoitu toimintaan liittyvä tieto on saatu.

Meidän velvollisuutemme

Meidän velvollisuutemme on suorittaa rajoitetun varmuuden antava toimeksianto ja esittää toimeksiannon perusteella riippumaton johtopäätös. Olemme suorittaneet varmennustoimeksiannon Tiettyille Yritysvastuutiedoille International Auditing and Assurance Standard Board IAASB:in julkaiseman kansainvälisen varmennustoimeksiantostandardin International Standard on Assurance Engagements ISAE 3000 (uudistettu), *Muut varmennustoimeksiannot kuin mennyttä aikaa koskevan taloudellisen informaation tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus*, mukaisesti ja Tiettyihin Yritysvastuutietoihin sisältyville kasvihuonekaasutiedoille ISAE 3410, *Kasvihuonekaasuraportteja koskevat varmennustoimeksiannot*, mukaisesti. Kyseiset standardit edellyttävät, että suunnittelemme ja suoritamme toimeksiannon hankkiaksemme rajoitetun varmuuden siitä, onko Tiettyissä Yritysvastuutiedoissa olennaista virheellisyttä.

KPMG Oy Ab soveltaa kansainvälistä laadunvalvontastandardia International Standard on Quality Control

ISQC 1 ja sen mukaisesti ylläpitää kattavaa laadunvalvontajärjestelmää, johon sisältyvät dokumentoidut toimintaperiaatteet ja menettelytavat eettisten vaatimusten, ammatillisten standardien sekä sovellettaviin säädöksiin ja määräyksiin perustuvien vaatimusten noudattamista koskien.

Olemme noudattaneet International Ethics Standards Board for Accountants IESBA:n eettisten sääntöjen riippumattomuusvaatimuksia ja muita eettisiä vaatimuksia, jotka perustuvat rehellisyyden, objektiivisuuden, ammatillisen pätevyyden ja huolellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja ammatillisen käyttäytymisen periaatteille.

Tehdyt toimenpiteet

Rajoitetun varmuuden antava toimeksianto toteutetaan tekemällä tiedusteluja pääasiassa henkilöille, joiden tehtävänä on laatia esitetyt Tietyt Yritysvastuutiedot, sekä soveltamalla analyttisiä ja muita asianmukaisia evidenssin hankkimismenetelmiä. Olemme suorittaneet toimeksiannossa muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- Haastatelleet L&T:n ylimmän johdon jäsentä sekä Tiettyjen Yritysvastuutietojen keräämisestä vastavaa henkilöstön jäseniä;

- Arvioineet *GRI Sustainability Reporting Standards*-raportointiohjeiston raportointia koskevien periaatteiden soveltamista Tiettyjen Yritysvastuutietojen esittämisessä;
- Arvioineet Tiettyjen Yritysvastuutietojen keräämiseen ja yhdistelemiseen käytettyjä tiedonhallinnan prosesseja, tietojärjestelmiä ja käytännön menettelytapoja;
- Käyneet läpi esitetyt Tietyt Yritysvastuutiedot ja arvioineet tietojen laatua ja laskentarajojen määrittelyä;
- Testanneet Tiettyjen Yritysvastuutietojen oikeellisuutta ja täydellisyyttä alkuperäisistä dokumenteista ja järjestelmistä otospohjaisesti ja;
- Suorittaneet toimipaikkaistunnon Tiettyjen Yritysvastuutietojen läpikäymiseksi yhdellä L&T:n toimipaikalla.

Rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa suoritettavat toimenpiteet poikkeavat luonteeltaan ja ajoitukseltaan kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa suoritettavista toimenpiteistä ja ovat niitä suppeampia. Tämän vuoksi rajoitetun varmuuden anta-

vassa toimeksiannossa saatava varmuuden taso on huomattavasti alempi kuin varmuus, joka olisi saatu suorittamalla kohtuullisen varmuuden antava toimeksianto.

Toimeksiannon luontaiset rajoitukset

Kaikkiin varmennustoimeksiantoihin liittyy luontaisia rajoituksia tarkastellun tiedon valikoivasta testauksesta johtuen. Siten havaitsematta jääneitä väärinkäytöksiä, virheellisyyksiä tai säädöstenvastaisuuksia saattaa esiintyä. Lisäksi ei-taloudelliseen tietoon saattaa liittyä merkittävämpiä luontaisia rajoituksia kuin taloudelliseen tietoon ottaen huomioon sekä sen luonteen että menetelmät, joita käytetään tällaisten tietojen keräämiseen, laskemiseen ja arvioimiseen.

Johtopäätökset

Suorittamiemme toimenpiteiden ja hankkimamme evidenssin perusteella tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, että varmennustoimeksiannon kohteena olleet tiedot eivät olisi olennaisilta osiltaan laadittu *GRI Sustainability Reporting Standards*-raportointiohjeiston mukaisesti.

Helsinki, 19. helmikuuta 2021

KPMG Oy Ab

Leenakaisa Winberg
Partner, KHT

Tomas Otterström
Partner, Advisory

KIERTOTALOUDEN TOIMINNANJOHTAJA

Lassila & Tikanoja Oyj

Valimotie 27, 00380 Helsinki

puh. 010 636 111

www.lt.fi